

Официален вестник

на Европейския съюз

L 315



Издание
на български език

Законодателство

Година 55
14 ноември 2012 г.

Съдържание

I Законодателни актове

ДИРЕКТИВИ

- ★ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО ⁽¹⁾ 1
- ★ Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета 57
- ★ Директива 2012/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за съгласуване на гаранциите, които се изискват в държавите членки за дружествата по смисъла на член 54, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, за защита на интересите както на съдружниците, така и на трети лица по отношение учредяването на акционерни дружества и поддържането и изменението на техния капитал с цел тези гаранции да станат равностойни ⁽¹⁾ 74

Цена: 4 EUR

⁽¹⁾ Текст от значение за ЕИП

BG

Актовете, чиито заглавия се отпечатват със светъл шрифт, са актове по текущо управление на селскостопанската политика и имат кратък срок на действие.

Заглавията на всички останали актове се отпечатват с получер шрифт и се предшества от звездичка.

I

(Законодателни актове)

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2012/27/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 25 октомври 2012 година

относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 194, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽³⁾,

като има предвид, че:

(1) Съюзът е изправен пред безпрецедентни предизвикателства в резултат на повишената си зависимост от внос на енергия и оскъдните си енергийни ресурси, както и поради необходимостта от ограничаване на изменението на климата и преодоляване на икономическата криза. Енергийната ефективност е ценно средство за преодоляване на тези предизвикателства. Тя подобрява сигурността на енергийните доставки в Съюза, като намалява първичното енергийно потребление и понижава вноса на енергия. Тя спомага за намаляване на емисиите на парникови газове по разходно ефективен начин и следователно допринася за смекчаване на последиците от изменението на климата. Преходът към икономика с повишена енергийна ефективност следва също така да

ускори разпространението на новаторски технологични решения и да подобри конкурентоспособността на промишлеността в Съюза, като стимулира икономическия растеж и създаде висококачествени работни места в няколко сектора, свързани с енергийната ефективност.

(2) В заключенията на Европейския съвет от 8 и 9 март 2007 г. беше подчертана необходимостта от увеличаване на енергийната ефективност в Съюза за постигане до 2020 г. на целта за 20 % икономии на първичното енергийно потребление в Съюза в сравнение с прогнозите. В заключенията на Европейския съвет от 4 февруари 2011 г. се подчертава, че целта за подобряване на енергийната ефективност с 20 % до 2020 г., по която беше постигнато съгласие на заседанието на Европейския съвет от юни 2010 г., но работата по която в момента изостава, трябва да бъде постигната. Съгласно прогнозите от 2007 г. първичното енергийно потребление през 2020 г. ще възлиза на 1842 Мтое. Намаление с 20 % означава потреблението през 2020 г. да бъде 1474 Мтое, т.е. намаление с 368 Мтое в сравнение с прогнозите.

(3) В заключенията на Европейския съвет от 17 юни 2010 г. беше потвърдено, че целта за енергийна ефективност е една от водещите цели в новата стратегия на Съюза за работни места и интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (стратегията „Европа 2020“). В рамките на този процес и с оглед постигане на целта на национално равнище, от държавите членки се изисква да определят национални цели в активен диалог с Комисията и да посочат в своите национални програми за реформи как възнамеряват да постигнат тези цели.

(4) В съобщението на Комисията от 10 ноември 2010 г. относно „Енергетика 2020“ енергийната ефективност се поставя в центъра на енергийната стратегия на Съюза за 2020 г. и се посочва необходимостта от нова стратегия за енергийна ефективност, която да даде възможност на всички държави членки да преодолеят зависимостта между потреблението на енергия и икономическия растеж.

⁽¹⁾ ОВ С 24, 28.1.2012 г., стр.134.

⁽²⁾ ОВ С 54, 23.2.2012 г., стр. 49.

⁽³⁾ Позиция на Европейския парламент от 11 септември 2012 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 4 октомври 2012 г.

- (5) В своята резолюция от 15 декември 2010 г. относно преразглеждането на Плана за действие относно енергийната ефективност Европейският парламент призова Комисията да включи в преработения си План за действие относно енергийната ефективност мерки за преодоляване на изоставането при постигането на цялостната цел на Съюза за енергийна ефективност през 2020 г.
- (6) Една от инициативите на стратегията „Европа 2020“ е водещата инициатива „Европа за ефективно използване на ресурсите“, приета от Комисията на 26 януари 2011 г. В нея енергийната ефективност се определя като основен елемент за гарантиране на устойчивост при използването на енергийните ресурси.
- (7) В заключенията на Европейския съвет от 4 февруари 2011 г. се отбелязва, че работата по целта на Съюза за енергийна ефективност изостава и че са необходими решителни действия за използване на значителния потенциал за по-големи икономии на енергия по отношение на сградите, транспорта, продуктите и процесите. В тези заключения се предвижда до 2013 г. да се направи преглед на изпълнението на целта на Съюза за енергийна ефективност и ако е необходимо – да се обмислят допълнителни мерки.
- (8) На 8 март 2011 г. Комисията прие Съобщение относно План за енергийна ефективност – 2011 г. В съобщението се потвърждава, че работата на Съюза за постигане на целта му за енергийна ефективност изостава. Това е така въпреки напредъка на политиките за национална енергийна ефективност, очертани в първите национални планове за действие за енергийна ефективност, които държавите членки представят в изпълнение на изискванията на Директива 2006/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2006 г. относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги⁽¹⁾. Първоначалният анализ на вторите планове за действие потвърждава изоставането на Съюза. За да се преодолее проблемът, в Плана за енергийна ефективност – 2011 г. се излагат редица политики и мерки за енергийна ефективност, които включват цялата верига на енергията, включително производството, преноса и разпределението на енергия; водещата роля на публичния сектор в областта на енергийната ефективност; сградите и домакинските устройства; промишлеността; както и необходимостта да се осигури възможност на крайните клиенти да управляват своето потребление на енергия. Енергийната ефективност в сектора на транспорта беше проучена паралелно в Бялата книга относно транспорта, приета на 28 март 2011 г. По-специално в инициатива 26 от Бялата книга се призовава за подходящи стандарти за емисиите на CO₂ от превозните средства във всички видове транспорт, допълнени при необходимост от изисквания за енергийна ефективност, които да обхванат всички видове задвижващи системи.
- (9) На 8 март 2011 г. Комисията прие също така Пътна карта за постигане до 2050 г. на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност, в която от тази гледна точка бе констатирана необходимостта от по-голямо внимание по отношение на енергийната ефективност.
- (10) В този контекст е необходимо да се актуализира правната рамка на Съюза за енергийна ефективност с директива, която да бъде насочена към постигане на цялостната цел за енергийна ефективност, изразяваща се в постигането до 2020 г. на 20 % икономии в първичното енергийно потребление в Съюза и в по-нататъшното подобряване на енергийната ефективност в периода след 2020 г. За тази цел с настоящата директива следва да се установи обща нормативна рамка за насърчаване на енергийната ефективност в Съюза и да се определят конкретни действия за изпълнение на някои от предложенията, включени в Плана за енергийна ефективност – 2011 г., както и за използване на значителния нереализиран потенциал за икономии на енергия, установен в плана.
- (11) Решение № 406/2009/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно усилията на държавите членки за намаляване на техните емисии на парникови газове, необходими за изпълнение на ангажиментите на Общността за намаляване на емисиите на парникови газове до 2020 г.⁽²⁾ изисква до 2012 г. Комисията да направи оценка и да докладва относно напредъка на Съюза и неговите държави членки по целите за намаляване до 2020 г. на потреблението на енергия с 20 % в сравнение с прогнозите. Освен това в решението се посочва, че с оглед подпомагане на държавите членки да изпълнят ангажиментите на Съюза за намаляване на емисиите на парникови газове Комисията следва до 31 декември 2012 г. да предложи засилени или нови мерки за ускоряване на подобренията в областта на енергийната ефективност. Настоящата директива е в отговор на това изискване. Тя допринася и за осъществяване на целите, заложи в Пътната карта за постигане до 2050 г. на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност, по-специално чрез намаляване на емисиите на парникови газове от енергийния сектор, и за постигане до 2050 г. на нулеви емисии в сектора за производство на електроенергия.
- (12) Необходимо е да се възприеме интегриран подход за използване на целия съществуващ потенциал за икономии на енергия, който да включва икономии в секторите на снабдяването с енергия и на крайното потребление на енергия. Същевременно следва да бъдат засилени разпоредбите на Директива 2004/8/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 г. относно насърчаване на комбинираното производство на енергия, основаващо се на търсенето на полезна топлинна енергия във вътрешния енергиен пазар⁽³⁾ и на Директива 2006/32/ЕО.

⁽¹⁾ ОВ L 114, 27.4.2006 г., стр. 64.

⁽²⁾ ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 136.

⁽³⁾ ОВ L 52, 21.2.2004 г., стр. 50.

- (13) За предпочитане е целта за увеличаване на енергийната ефективност с 20 % да бъде постигната като резултат от кумулативно изпълнение на конкретни национални и европейски мерки за насърчаване на енергийната ефективност в различни области. От държавите членки следва да се изисква да въведат индикативни национални цели, схеми и програми за енергийна ефективност. Тези цели и индивидуалните усилия на всяка държава членка следва да бъдат оценявани от Комисията заедно с данните за постигнатия напредък, така че да се направи оценка на вероятността за постигане на цялостната цел на Съюза, както и на степента, до която отделните усилия са достатъчни за постигане на общата цел. Поради това Комисията следва внимателно да следи изпълнението на националните програми за енергийна ефективност чрез своята преработена законодателна рамка и в рамките на процеса по линия на стратегията „Европа 2020“. При определяне на индикативните национални цели за енергийна ефективност държавите членки следва да могат да отчетат националните обстоятелства, оказващи въздействие върху първичното енергийно потребление, напр. оставащия потенциал за разходно ефективно пестене на енергия, промените във вноса и износа на енергия, развитието на всички възобновяеми енергийни източници, ядрената енергетика, улавянето и съхранението на въглероден диоксид и действията, предприемани на ранен етап. Когато се извършва моделирането, Комисията следва да се консултира с държавите във връзка с допусканията на моделите и проектите им резултати. Необходимо е да се подобри моделирането на въздействието на мерките за енергийна ефективност и на набора от технологии и тяхната ефективност.
- (14) В Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници ⁽¹⁾ се установява, че Кипър и Малта, поради техния островен и периферен характер, разчитат на въздухоплаването като начин на транспорт, който е абсолютно необходим за техните граждани и тяхната икономика. В резултат на това Кипър и Малта имат брутно крайно потребление на енергия в националния си въздушен транспорт, което е непропорционално високо, т.е. над три пъти по-голямо от средното за Общността през 2005 г., поради което са засегнати по непропорционален начин от настоящите технологични и регулаторни ограничения.
- (15) Общият размер на публичните разходи се равнява на 19 % от брутния вътрешен продукт на Съюза. Поради тази причина публичният сектор представлява важен фактор за стимулиране на преобразуването на пазара към по-ефективни продукти, сгради и услуги, както и за задействане на поведенчески промени в потреблението на енергия от страна на гражданите и предприятията. Освен това намаляването на потреблението на енергия чрез мерки за подобряване на енергийната ефективност може да освободи публични ресурси за други цели. Публичните органи на национално, регионално и местно равнище следва да служат за пример по отношение на енергийната ефективност.
- (16) Като се има предвид, че в заключенията на Съвета от 10 юни 2011 г. относно Плана за енергийна ефективност – 2011 г. се подчертава, че делът на сградите в крайното енергийно потребление в Съюза възлиза на 40 %, и с цел да се използват възможностите за растеж и заетост в занаятчийския и строителния сектор, както и в производството на строителни материали и в професионални дейности като архитектурата, консултантските и инженерните услуги, държавите членки следва да установят дълготрайна стратегия за периода след 2020 г. за мобилизиране на инвестиции за саниране на жилищни и търговски сгради с оглед на подобряването на енергийните характеристики на сградния фонд. Тази стратегия следва да е насочена към икономически ефективно основно саниране, водещо до обновяване, чрез което се намалява както доставяната енергия, така и крайното потребление на енергия на дадена сграда със значителен процент спрямо равнищата преди ремонта, като това води до много добри енергийни характеристики. Такова основно саниране би могло също да се осъществява на етапи.
- (17) Необходимо е процентът на санираните сгради да се увеличи, тъй като съществуващият сграден фонд е секторът с най-голям потенциал за икономии на енергия. Освен това сградите са от огромно значение за постигане на целта на Съюза за намаляване на емисиите на парникови газове с 80 – 95 % до 2050 г. в сравнение с 1990 г. Сградите, притежавани от публични органи, представляват значителен дял от сградния фонд и са с висока степен на видимост в публичния живот. Поради това е целесъобразно да се определи годишен процент за саниране на сградите, притежавани и ползвани от централната администрация на територията на дадена държава членка, за да се подобрят енергийните им характеристики. Този процент на саниране не следва да засяга задълженията по отношение на сгради с близко до нулево нетно потребление на енергия, предвидени в Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите ⁽²⁾. Задължението за саниране на сградите на централната администрация в настоящата директива допълва посочената директива, съгласно която от държавите членки се изисква да гарантират, че при извършване на основен ремонт на съществуващите сгради се осигурява подобряване на енергийните им характеристики, така че да съответстват на минималните изисквания за енергийните характеристики. Държавите членки следва да разполагат с възможността да приемат алтернативни разходно ефективни мерки за постигане на равностойно подобряване на енергийните характеристики на сградите – собственост на централната администрация. Задължението за саниране на разгъната застроена площ на сгради на централната администрация следва да се прилага за административни ведомства, чиято компетентност обхваща цялата територия на дадена държава членка. Когато в дадена държава членка и за определена компетентност не съществува такова административно ведомство, което да обхваща цялата територия, задължението следва да се прилага за онези административни ведомства, чиято компетентност обхваща общо цялата територия.

⁽¹⁾ ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 16.

⁽²⁾ ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 13.

- (18) Редица общини и други публични органи в държавите членки вече прилагат интегрирани подходи за спестяване на енергия и за снабдяване с енергия, напр. чрез планове за действие за устойчива енергия, като разработените съгласно инициативата „Споразумение на кметовете“ (Covenant of Mayors), както и интегрирани градоустройствени подходи, които надхвърлят отделните интервенции по отношение на сгради или транспортни средства. Държавите членки следва да насърчават общините и другите публични органи да приемат интегрирани и насочени към устойчиво развитие планове за енергийна ефективност с ясни цели, да привличат гражданите в тяхното разработване и прилагане и да ги информират адекватно за тяхното съдържание и за напредъка по постигането на целите. Такива планове могат да доведат до значителни икономии на енергия, особено ако се изпълняват чрез системи за управление на енергията, които позволяват на съответните публични органи по-добре да управляват своето потребление на енергия. Обменът на опит между общинските власти на големи и малки градове и другите публични органи следва да се насърчава по отношение на по-новаторския опит.
- (19) Що се отнася до закупуването на някои продукти и услуги и закупуването и наемането на сгради, централната администрация, която сключва договори за обществени поръчки, доставки или услуги, следва да служи за пример и да взема енергоефективни решения при закупуването. Това следва да се прилага за административни ведомства, чиято компетентност обхваща цялата територия на държава членка. Когато в дадена държава членка и за определена компетентност не съществува такова административно ведомство, което да обхваща цялата територия, задължението следва да се прилага за онези административни ведомства, чиято компетентност обхваща общо цялата територия. Това обаче не следва да засяга разпоредбите на директивите на Съюза относно обществените поръчки. За продукти, различни от обхванатите от изискванията в настоящата директива за енергийна ефективност на закупуваните продукти, държавите членки следва да насърчават публичните органи да отчетат енергийната ефективност на закупения продукт.
- (20) Извършената оценка на възможността за създаване на схема за „бели сертификати“ на равнището на Съюза показва, че в настоящата ситуация такава система би създала прекомерни административни разходи и че съществува риск съответните икономии на енергия да бъдат концентрирани в няколко държави членки и да не бъдат постигнати в целия Съюз. Целта на такава схема на равнището на Съюза би могла да се постигне по-добре, поне на настоящия етап, чрез национални схеми за задължения за енергийна ефективност за енергийни предприятия или алтернативни мерки на политиката, с които се постига същият обем икономии на енергия. Целесъобразно е степента на амбициозност на тези схеми да бъде установена в обща рамка на равнището на Съюза, като същевременно бъде предоставена значителна гъвкавост на държавите членки да вземат изцяло под внимание националната организация на участниците на пазара, конкретния контекст на енергийния сектор и навиците на крайните клиенти. Общата рамка следва да осигури възможност на енергийните предприятия да предлагат енергийни услуги на всички крайни клиенти, а не само на онези, на които продават енергия. Това увеличава конкуренцията на енергийния пазар, тъй като енергийните предприятия могат да разнообразяват продуктите си, като предлагат допълнителни енергийни услуги. Общата рамка следва да дава възможност на държавите членки да включват изисквания в националните си схеми, които преследват социални цели, по-специално за да се осигури достъп на потребителите в неравностойно положение до ползите от повишената енергийна ефективност. Държавите членки следва да определят въз основа на обективни и недискриминационни критерии кои енергоразпределителни предприятия или предприятия за продажба на енергия на дребно следва да бъдат задължени да постигнат установената в настоящата директива цел за икономии при крайното потребление на енергия.
- На държавите членки следва по-специално да се даде възможност да не налагат това задължение на малки енергоразпределителни предприятия, малки предприятия за продажба на енергия на дребно и малки енергийни сектори, за да се избегне несъразмерна административна тежест. В съобщението на Комисията от 25 юни 2008 г. са формулирани принципите, които държавите членки следва да отчетат, когато вземат решение да се въздържат от използване на тази възможност. Като средство за подкрепа на националните инициативи в областта на енергийната ефективност задължените страни по националните схеми за задължения за енергийна ефективност биха могли да изпълняват тези задължения, като ежегодно внасят в национален фонд за енергийна ефективност сума, равняваща се на изискваните по схемата инвестиции.
- (21) Предвид общата неотложна необходимост от възстановяване на устойчивостта на публичните финанси и от фискална консолидация, при изпълнението на попадащи в обхвата на настоящата директива специални мерки следва да бъде отдадено дължимото внимание на разходната ефективност на равнище държави членки, що се отнася до изпълнението на мерки за енергийна ефективност въз основа на подходящо ниво на анализ и оценка.
- (22) Изискването за постигане на икономии при годишните продажби на енергия на крайни клиенти спрямо прогнозния размер на тези продажби не представлява горна граница за продажбите или потреблението на енергия. Държавите членки следва да бъдат в състояние да изключат цялостно или частично продажбите на енергия, по обем, използвани в промишлените дейности, посочени в приложение 1 към Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността⁽¹⁾, при изчисляването на продажбите на енергия на крайни клиенти, тъй като се отчита, че определени сектори или подсектори в рамките на тези дейности могат да бъдат изложени на значителен риск от изместване на въглеродни емисии. Целесъобразно е държавите членки да са запознати със стойността на схемите, за да могат да направят точна оценка на разходите по мерките.

(¹) ОВ L 275, 25.10.2003 г., стр. 32.

- (23) Без да се засягат изискванията по член 7 и с оглед на ограничаването на административната тежест, всяка държава членка може да групира всички отделни мерки на политиката за прилагане на член 7 в цялостна национална програма за енергийна ефективност.
- (24) С оглед да се използва потенциалът за икономии на енергия в някои пазарни сегменти, където обикновено не се предлагат енергийни обследвания при обичайни търговски условия (напр. в малките и средните предприятия (МСП), държавите членки следва да разработят програми, с които да стимулират МСП да се подлагат на енергийни обследвания. Енергийните обследвания следва да бъдат задължителни и редовни за големите предприятия, тъй като при тях могат да се постигнат значителни икономии на енергия. Енергийните обследвания следва да отчитат приложимите европейски или международни стандарти, като например EN ISO 50001 (системи за енергийно управление) или EN 16247-1 (енергийни обследвания), или, ако е включено енергийно обследване, EN ISO 14000 (системи за управление на околната среда), като по този начин съответстват и на разпоредбите от приложение VI към настоящата директива поради това, че тези разпоредби не надхвърлят изискванията на разпоредбите на посочените приложими стандарти. Специфичен европейски стандарт за енергийните обследвания е понастоящем в процес на разработване.
- (25) Когато енергийните обследвания се извършват от вътрешни експерти, необходимостта от независимост би изисквала тези експерти да не участват пряко в подложената на обследване дейност.
- (26) При разработването на мерките за подобряване на енергийната ефективност следва да се отчитат ползите и икономите, свързани с ефективността, които се постигат чрез широко прилагане на разходно ефективни технологични иновации, като например интелигентните измервателни уреди. Ако са инсталирани интелигентни измервателни уреди, тези уреди не следва да се използват от предприятията за неоправдано фактуриране със задна дата.
- (27) Що се отнася до електроенергията и в съответствие с Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия⁽¹⁾, когато въвеждането на интелигентни измервателни уреди получи положителна оценка, поне 80 % от потребителите следва до 2020 г. да бъдат оборудвани с интелигентни измервателни системи. Що се отнася до природния газ и в съответствие с Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ⁽²⁾, когато въвеждането на интелигентни измервателни системи получи положителна оценка, държавите членки или посочен от тях компетентен орган следва да изготвят график за въвеждането на интелигентни измервателни системи.
- (28) Употребата на индивидуални измервателни уреди или на топлинни разпределители за измерване на индивидуалното потребление на топлинна енергия в многофамилни сгради, свързани към районна отоплителна система или общо централно отопление, е от полза, когато крайните клиенти разполагат с начини да контролират своето индивидуално потребление. Ето защо използването им има смисъл само в сгради, където радиаторите са снабдени с термостатични радиаторни вентили.
- (29) В някои многофамилни сгради, свързани към районна отоплителна система или общо централно отопление, използването на точни индивидуални топломери би било технически сложно и би струвало скъпо поради факта, че горещата вода, използвана за отопление, влиза в апартаментите и излиза от тях на няколко места. Въпреки това може да се предположи, че индивидуалното отчитане на потреблението на топлинна енергия в многофамилните сгради би било технически възможно, ако монтажът на индивидуални измервателни уреди не изисква подмяна на съществуващите в сградата тръбопроводи за топла вода. В такива сгради отчитането на индивидуалното потребление на топлинна енергия може да се осъществи посредством индивидуални топлинни разпределители, монтирани на всеки радиатор.
- (30) В Директива 2006/32/ЕО от държавите членки се изисква да осигуряват на крайните клиенти индивидуални измервателни уреди на конкурентни цени, които точно отразяват действителното енергопотребление и дават информация за реалния период на потребление. В повечето случаи това изискване подлежи на условието да е технически осъществимо, финансово обосновано и пропорционално спрямо потенциалните икономии на енергия. При все това, когато се прави свързване на нова сграда или основен ремонт на съществуваща сграда, както е посочено в Директива 2010/31/ЕС, винаги следва да бъдат осигурени такива индивидуални измервателни уреди. В Директива 2006/32/ЕО се изисква също на потребителите да бъдат предоставяни ясни сметки въз основа на действителното потребление достатъчно често, за да им се даде възможност да регулират потреблението си на енергия.
- (31) В директиви 2009/72/ЕО и 2009/73/ЕО от държавите членки се изисква да осигурят въвеждането на интелигентни измервателни системи за подпомагане на активното участие на потребителите на пазара на доставки на електроенергия и природен газ. Що се отнася до електроенергията, ако се пресени, че въвеждането на интелигентни измервателни уреди е икономически изгодно, поне 80 % от потребителите трябва до 2020 г. да бъдат оборудвани с интелигентни измервателни системи. По отношение на природния газ не е установен краен срок, но се изисква изготвянето на график. Във въпросните директиви се посочва също, че на крайните клиенти трябва да се осигурява надлежно информация относно действителното потребление на електроенергия/природен газ и цените достатъчно често, за да им се даде възможност да регулират потреблението си.

(¹) ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55.

(²) ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 94.

- (32) Разпоредбите относно измерването и фактурирането в директиви 2006/32/ЕО, 2009/72/ЕО и 2009/73/ЕО относно спестяването на енергия имат ограничено въздействие. На много места в Съюза тези разпоредби не доведоха до това потребителите да получават актуална информация за потреблението си на енергия, нито до фактуриране въз основа на действителното потребление с такава честота, която според проучванията е необходима, за да се даде възможност на потребителите да регулират потреблението си на енергия. Недостатъчната яснота на въпросните разпоредби доведе и до многобройни жалби на граждани в секторите на отоплението на помещенията и топлата вода в многофамилните сгради.
- (33) С оглед на утвърждаването на правата на крайните клиенти по отношение на достъпа до информация от измерването и фактурирането на индивидуалното им енергопотребление и като се вземат предвид възможностите, свързани с процеса на въвеждане на интелигентни измервателни системи и на интелигентни измервателни уреди в държавите членки, е важно да се постигне по-голяма яснота на изискванията в правото на Съюза в тази област. Това следва да спомогне за намаляване на разходите по въвеждането на интелигентни измервателни системи, снабдени с функции за насърчаване на спестяването на енергия, и да подкрепи развитието на пазарите за енергийни услуги и за управление на потреблението на енергия. Въвеждането на интелигентни измервателни системи позволява по-често фактуриране въз основа на действителното потребление. Въпреки това съществува необходимост от изясняване на изискванията за достъп до информация и справедливо и точно фактуриране въз основа на действителното потребление в случаите, в които интелигентните измервателни уреди няма да бъдат въведени преди 2020 г., включително по отношение на измерването и фактурирането на индивидуалното потребление на отопление/охлаждане и топла вода в многофамилните сгради, доставяни централно или чрез локални общи системи за отопление/охлаждане, монтирани в такива сгради.
- (34) При разработване на мерки за подобряване на енергийната ефективност държавите членки следва да вземат под внимание необходимостта от осигуряване на правилното функциониране на вътрешния пазар и последователното прилагане на достиженията на правото на Съюза в съответствие с Договора за функционирането на Европейския съюз.
- (35) Високоэффективното комбинирано производство на енергия и районните отоплителни и охладителни системи имат значителен потенциал за икономии на първична енергия, който като цяло остава неизползван в Съюза. Държавите членки следва да извършат всеобхватни оценки на потенциала за високоэффективно комбинирано производство на енергия и за районни отоплителни и охладителни системи. Тези оценки следва да бъдат актуализирани по искане на Комисията, за да осигурят на инвеститорите информация относно националните планове за развитие и да допринесат за стабилна и благоприятна за инвестиции среда. Новите инсталации за производство на електроенергия, както и съществуващите инсталации, които са значително преоборудвани или чието разрешение или лиценз се подновява, следва – след извършване на анализ на разходите и ползите, който показва излишък от гледна точка на съотношението между ползи и разходи – да бъдат оборудвани с високоэффективни агрегати за комбинирано производство на енергия, за да се оползотворява отпадната топлина от производството на електроенергия. След това тази отпадна топлина би могла да се пренася до местата, където е необходима, чрез районните отоплителни мрежи. Обстоятелствата, от които произтича изискване за прилагането на критерии за одобрение, като правило са обстоятелствата, от които произтичат и изискванията за разрешителни по силата на Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността⁽¹⁾ (Директива за емисиите от промишлеността) и за разрешения по силата на Директива 2009/72/ЕО.
- (36) Може да се окаже целесъобразно инсталациите за ядрена енергия или инсталациите за производство на електроенергия, предназначени да използват съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации, разрешено по силата на Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации⁽²⁾, да бъдат разположени на места, на които оползотворяването на отпадната топлина чрез високоэффективно комбинирано производство на енергия или чрез захранване на районна отоплителна или охладителна мрежа не е разходно ефективно. Ето защо държавите членки следва да могат да освобождават тези инсталации от задължението за извършване на анализ на разходите и ползите от снабдяването на инсталацията с оборудване, даващо възможност за оползотворяване на отпадната топлина чрез агрегат за високоэффективно комбинирано производство на енергия. Следва също да бъде възможно инсталациите за производство на електроенергия през пиковите часове и резервните инсталации за производство на електроенергия, за които се планира да работят по-малко от 1 500 експлоатационни часа годишно като плаваща средна стойност, изчислена за период от пет години, да бъдат освободени от задължението да произвеждат и топлинна енергия.
- (37) Целесъобразно е държавите членки да насърчават въвеждането на мерки и процедури за по-широката употреба на инсталации за комбинирано производство на енергия с обща номинална входяща топлинна мощност по-малко от 20 MW с оглед на насърчаването на децентрализирано производство на енергия.
- (38) Високоэффективното комбинирано производство на енергия следва да се определя въз основа на икономии на енергия, постигнати чрез комбинирано производство, вместо от разделното производство на топлинна енергия и електроенергия. Определенията за комбинирано производство на енергия и високоэффективно комбинирано производство на енергия, използвани в законодателството на Съюза, не следва да засягат използването на различни определения в националното законодателство за цели, различни от целите на въпросното законодателство на Съюза. За да се постигнат максимални икономии на енергия и за да не се пропускат възможности за такива икономии, следва да се отдели възможно най-голямо внимание на експлоатационните условия на агрегатите за комбинирано производство на енергия.

(1) ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17.

(2) ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 114.

- (39) С оглед да се увеличи прозрачността за крайния клиент, за да бъде той в състояние да избира между електроенергия от комбинирано производство и електроенергия, произведена чрез други технологии, произходът на енергията от високоефективно комбинирано производство следва да бъде гарантиран на основата на хармонизирани референтни стойности на ефективността. Схемите за гарантиране на произхода сами по себе си не предполагат право на ползване на национални механизми за подпомагане. Важно е всички видове електроенергия, получени чрез високоефективно комбинирано производство на енергия, да могат да бъдат обхванати от гаранции за произход. Следва гаранциите за произход да бъдат разграничавани от заменяемите сертификати.
- (40) Специфичната структура на секторите на комбинираното производство на енергия и на районните отоплителни и охладителни системи, които включват много малки и средни производители, следва да бъде взета под внимание, по-специално при прегледа на административните процедури за получаване на разрешение за изграждане на мощности за комбинирано производство на енергия или свързани с тях мрежи, като се прилага принципът „Мисли първо за малките“.
- (41) Повечето стопански субекти в Съюза са МСП. Те представляват един огромен потенциал за икономии на енергия за Съюза. За да им съдействат да приемат мерки за енергийна ефективност, държавите членки следва да въведат благоприятна нормативна рамка, имаща за цел осигуряване на техническо подпомагане и целенасочена информация за МСП.
- (42) В Директива 2010/75/ЕС енергийната ефективност е включена сред критериите за определяне на най-добрите налични техники, които следва да служат за отправна точка при определянето на условията на разрешениата за инсталациите, попадащи в обхвата на тази директива, в т.ч. горивните инсталации с обща номинална входяща топлинна мощност от 50 MW или повече. В цитираната директива обаче се дава възможност на държавите членки да не налагат изисквания, свързани с енергийната ефективност, на горивни или други инсталации, изпускащи въглероден диоксид на площадката, за дейностите, посочени в приложение I към Директива 2003/87/ЕО. Държавите членки биха могли да включват информация за равнищата на енергийна ефективност в докладите си съгласно Директива 2010/75/ЕС.
- (43) Държавите членки следва въз основа на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии да формулират правила, уреждащи поемането и споделянето на разходите за свързване към енергийните мрежи и за подсилване на мрежите, както и за техническото адаптиране, необходимо за включване в мрежите на нови производители на електроенергия, използващи високоефективно комбинирано производство на енергия, като вземат предвид насоките и колексите, разработени в съответствие с Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия⁽¹⁾, както и в съответствие с Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета
- от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до газопрепосни мрежи за природен газ⁽²⁾. Производителите на електроенергия от инсталации с високоефективно комбинирано производство на енергия следва да имат възможност да обявят търг за дейностите по свързването. Следва да се улесни достъпът до електроенергийната мрежа на електроенергия, произведена чрез високоефективно комбинирано производство, особено от малките агрегати и микроагрегатите за комбинирано производство на енергия. В съответствие с член 3, параграф 2 от Директива 2009/72/ЕО и член 3, параграф 2 от Директива 2009/73/ЕО държавите членки могат да налагат на предприятията, опериращи в електроенергийния и газовия сектор, задължения за обществени услуги, включително такива, които са свързани с енергийната ефективност.
- (44) Оптимизацията на потреблението е важен инструмент за подобряване на енергийната ефективност, тъй като тя повишава значително възможностите на потребителите или на трети страни, определени от тях, да предприемат действия във връзка с информацията относно потреблението и фактурирането, като по този начин се осигурява механизъм за намаляване или изместване на потреблението, водещ до енергоспестяване както при крайното потребление, така и – чрез по-оптималното ползване на мрежите и производствените мощности – при производството, преноса и разпределението на енергия.
- (45) Оптимизацията на потреблението може да се базира на реакцията на крайните клиенти на ценовите сигнали или на автоматизирано управление на сградите. Условията и достъпът до оптимизация на потреблението следва да се подобрят, в т.ч. за крайните потребители на дребно. С оглед продължаване на въвеждането на интелигентни енергийни мрежи държавите членки следва да гарантират възможност за националните енергийни регулаторни органи да осигуряват чрез мрежовите тарифи и разпоредби стимулиране за подобряване на енергийната ефективност и подкрепа за динамично ценообразуване за мерките за оптимизация на потреблението от крайните клиенти. Наред с производството следва да се осъществява интегрирането на пазара и осигуряването на равни пазарни възможности за ресурсите при потреблението (натоварване при доставката и потреблението). Освен това държавите членки следва да гарантират възприемане на интегриран подход от страна на националните енергийни регулаторни органи, който да включва потенциалните енергоспестявания в сектора на енергийните доставки и при крайното потребление.
- (46) Следва да се осигурят достатъчен брой доказани професионалисти, компетентни в областта на енергийната ефективност, за да се гарантира ефективното и своевременно изпълнение на настоящата директива, напр. по отношение на спазването на изискванията за енергийни обследвания и прилагането на схемите за задължения за енергийна ефективност. Ето защо държавите членки следва да въведат схеми за сертифициране на доставчиците на енергийни услуги, енергийни обследвания и други мерки за подобряване на енергийната ефективност.

⁽¹⁾ ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 15.

⁽²⁾ ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 36.

- (47) Необходимо е да продължи развитието на пазара за енергийни услуги, за да се осигури присъствието както на търсене, така и на предлагане на такива услуги. За тази цел може да допринесе наличието на прозрачност, напр. чрез съставяне на списъци на доставчиците на енергийни услуги. За стимулиране на търсенето могат да спомогнат и примерните договори, обменът на най-добри практики и наличието на насоки, по-специално за сключване на договори за енергоспестяване с гарантиран резултат. Както и при други разновидности на договореностите за финансиране от трети страни, получателят на енергийна услуга по договора за енергоспестяване с гарантиран резултат избягва инвестиционните разходи, като използва част от финансовата стойност на икономите на енергия, за да изплати инвестицията, направена изцяло или частично от трета страна.
- (48) Необходимо е да бъдат установени и отстранени регулаторните и нерегулаторните пречки пред използването на договори за енергоспестяване с гарантиран резултат и други видове договорености за финансиране от трети страни на инвестиции за икономии на енергия. Тези пречки включват счетоводни правила и практики, които не позволяват инвестициите и годишните финансови икономии в резултат на мерките за подобряване на енергийната ефективност да бъдат адекватно отразени в счетоводните отчети за целия жизнен цикъл на инвестицията. Препятствията пред санирането на съществуващия сграден фонд, произтичащи от разпределяне на стимулите между различните заинтересовани участници, също следва да бъдат преодолені на национално равнище.
- (49) Държавите членки и регионите следва да бъдат насърчени да използват пълноценно структурните фондове и Кохезионния фонд за стимулиране на инвестициите в мерки за подобряване на енергийната ефективност. Инвестициите в енергийна ефективност са с потенциал да допринесат за икономически растеж, заетост, иновации и намаляване на енергийната бедност на домакинствата, поради което дават положителен принос към икономическото, социалното и териториалното сближаване. Потенциалните области за финансиране включват мерки за енергийна ефективност в обществените и жилищните сгради, както и осигуряване на нови умения за насърчаване на заетостта в сектора на енергийната ефективност.
- (50) Държавите членки следва да насърчават използването на финансови механизми за постигане на целите на настоящата директива. Тези финансови механизми биха могли да включват финансови вноски и глоби за неизпълнение на определени разпоредби на настоящата директива; средства, отпуснати за енергийна ефективност съгласно член 10, параграф 3 от Директива 2003/87/ЕО; средства, предвидени за енергийна ефективност в многогодишната финансова рамка, по-специално по линия на Кохезионния фонд, структурните фондове и фондовете за развитие на селските райони, както и по линия на целеви европейски финансови инструменти, като Европейския фонд за енергийна ефективност.
- (51) Финансовите механизми могат да се основават, когато е целесъобразно, на средства, предвидени за енергийна ефективност от проектните облигации на Съюза; средства, отпуснати за енергийна ефективност от Европейската инвестиционна банка и други европейски финансови институции, по-специално Европейската банка за възстановяване и развитие и Банката за развитие към Съвета на Европа; средства, предмет на ливъридж във финансови институции; национални ресурси, в т.ч. чрез създаване на регулаторни и фискални рамки за насърчаване на осъществяването на инициативи и програми за енергийна ефективност; приходи от годишното разпределено количество емисии в съответствие с Решение № 406/2009/ЕО.
- (52) Финансовите механизми биха могли по-специално да използват тези вноски, ресурси и приходи, за да създадат условия и да насърчат инвестиране на частен капитал, по-специално от институционални инвеститори, като същевременно се прилагат критерии за предоставяне на средства, които да осигуряват постигането на екологични и на социални цели; да използват иновационни финансови механизми (напр. гаранции по заеми за частен капитал, гаранции по заеми с цел насърчаване сключването на договори за енергоспестяване с гарантиран резултат, безвъзмездни средства, субсидирани заеми и целеви кредитни линии, системи за финансиране от трети страни), които намаляват рисковете при проекти за енергийна ефективност, и да дадат възможност за разходно ефективно саниране на сгради дори за домакинства с ниски и средни доходи; да бъдат свързани с програми или агенции, които ще обединяват и ще оценяват качеството на проектите за енергоспестяване, ще предоставят техническа помощ, ще насърчават пазара на енергийни услуги и ще спомогат за появата на търсене на такива услуги сред потребителите.
- (53) Финансовите механизми биха могли също така да предоставят подходящи ресурси в подкрепа на програми за обучение и сертифициране, чрез които се усъвършенстват и акредитират умения в сферата на енергийната ефективност; да предоставят ресурси за научни изследвания и демонстрация и за ускоряване на навлизането на технологии с малък мащаб и микротехнологии за производство на енергия и за оптимизиране на свързането на тези генератори на енергия към преносната мрежа; да бъдат свързани с програми за предприемане на действия за насърчаване на енергийната ефективност във всички жилища с цел предотвратяване на енергийната бедност и за стимулиране на собствениците, които отдават жилища под наем, да направят имотите си възможно най-енергоефективни; да предоставят подходящи ресурси за подпомагане на социалния диалог и определянето на стандарти, които имат за цел подобряване на енергийната ефективност и осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.
- (54) Наличните финансови инструменти на Съюза и иновативните финансови механизми следва да се използват за практическо постигане на целта за подобряване на енергийните характеристики на сградите на публичните органи. Във връзка с това държавите членки могат да използват приходите си от годишното разпределено количество емисии по силата на Решение № 406/2009/ЕО при разработването на такива механизми на доброволна основа и като се отчитат националните бюджетни правила.

- (55) При реализирането на целта за подобряване на енергийната ефективност с 20 % Комисията ще трябва да наблюдава въздействието на новите мерки върху Директива 2003/87/ЕО за установяване на схемата на Съюза за търговия с квоти за емисии (СТЕ) с цел да се запазят стимулите в системата на търговия с емисии, които възнаграждават инвестициите в икономика с ниска въглеродна интензивност и подготвят секторите на СТЕ за необходимите в бъдеще иновации. Ще бъде необходимо Комисията да извършва наблюдение на въздействието върху промишлените отрасли, които са изложени на съществен риск от изтичане на въглерод, както е определено в Решение 2010/2/ЕС на Комисията от 24 декември 2009 г. за определяне, съгласно Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, на списък с отрасли и подотрасли, за които се смята, че са изложени на съществен риск от изтичане на въглерод⁽¹⁾, за да се гарантира, че тази директива насърчава тези отрасли, а не пречи на развитието им.
- (56) Директива 2006/32/ЕО изисква от държавите членки да приемат и да се стремят до 2016 г. да постигнат общо национално индикативно ниво на енергийни спестявания от 9 %, което да бъде постигнато чрез енергийни услуги и други мерки за повишаване на енергийната ефективност. В директивата се посочва, че след втория план за енергийна ефективност, приет от държавите членки, ако е приложимо и необходимо, се изпращат предложения на Комисията за допълнителни мерки, включително за удължаване на срока за осъществяване на целите. Ако заключенията на даден доклад са, че напредъкът по отношение на националните индикативни цели, заложиени в директивата, е недостатъчен, предложенията трябва да се отнасят до равнището и характера на целите. В оценката на въздействието, придружаваща настоящата директива, се констатира, че държавите членки са на път да изпълнят целта от 9 % – която е значително по-малко амбициозна от приетата впоследствие цел за постигане до 2020 г. на 20 % икономии на енергия – и поради това не е необходимо да се предприемат действия във връзка с равнището на целите.
- (57) Програмата „Интелигентна енергия – Европа“, създадена с Решение № 1639/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 2006 г. за създаване на Рамкова програма за конкурентоспособност и иновации (2007 – 2013 г.)⁽²⁾, е от ключово значение за създаването на благоприятна среда за правилното прилагане на политиките на Съюза за устойчива енергетика чрез премахване на пазарни пречки, като недостатъчната осведоменост и капацитет на участниците на пазара и институциите, техническите или административните пречки на национално равнище пред правилното функциониране на вътрешния енергиен пазар или недостатъчно развитите пазари на труда, за да се отговори на предизвикателството, свързано с икономиката с ниска въглеродна интензивност. Много от тези пречки са все така актуални.
- (58) За да се използва значителният потенциал за икономии на енергия на продуктите, свързани с енергопотреблението, следва да бъде ускорено и разширено изпълнението на Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продукти, свързани с енергопотреблението⁽³⁾ и Директива 2010/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно посочването на консумацията на енергия и други ресурси от продукти, свързани с енергопотреблението, на етикети и в стандартна информация за продуктите⁽⁴⁾. Следва да се даде предимство на продуктите, предлагащи най-висок потенциал за икономии на енергия, установени в работния план относно екологосъобразното проектиране, а също и на преразглеждането на някои от съществуващите мерки, ако е целесъобразно.
- (59) С цел изясняване на условията, съгласно които държавите членки могат да определят изисквания за енергийните характеристики по Директива 2010/31/ЕС, като при това се спазва Директива 2009/125/ЕО и мерките за изпълнение на същата директива, Директива 2009/125/ЕО следва да бъде съответно изменена.
- (60) Тъй като целта на настоящата директива, а именно да се постигне до 2020 г. целта на Съюза за подобряване на енергийната ефективност с 20 % и да се създадат условия за допълнителни подобрения на енергийната ефективност след 2020 г., не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, без да се предприемат допълнителни мерки за енергийна ефективност, и може да се постигне по-добре на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.
- (61) За да се позволи адаптиране към техническия прогрес и промени в съотношението на дяловете на енергийните източници, на Комисията следва да се делегират правомощия в съответствие с член 290 от Договора за функционирането на Европейския съюз да приема актове относно преразглеждането на хармонизираните референтни стойности на ефективността, установени въз основа на Директива 2004/8/ЕО, както и относно стойностите, методите за изчисление, приетия коефициент за първична енергия и изискванията в приложенията към настоящата директива. От особено значение е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе необходимите консултации, включително на експертно равнище. При подготвянето и съставянето на делегирани актове Комисията следва да осигури едновременно, своевременно и подходящо предаване на съответните документи на Европейския парламент и на Съвета.
- (62) За да се гарантират еднакви условия за изпълнение на настоящата директива, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите-членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ ОВ L 1, 5.1.2010 г., стр. 10.

⁽²⁾ ОВ L 310, 9.11.2006 г., стр. 15.

⁽³⁾ ОВ L 285, 31.10.2009 г., стр. 10.

⁽⁴⁾ ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 1.

⁽⁵⁾ ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13.

- (63) Всички съществени разпоредби от директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО следва да бъдат отменени, с изключение на член 4, параграфи 1 – 4 от последната и приложения I, III и IV към Директива 2006/32/ЕС. Последните посочени разпоредби следва да продължат да се прилагат до крайния срок за постигане на целта от 9 %. Член 9, параграфи 1 и 2 от Директива 2010/30/ЕС, в който се предвижда задължение за държавите членки да се стремят да възлагат поръчки само за такива продукти, които са от най-високия клас енергийна ефективност, следва да бъде заличен.
- (64) Задължението да се транспонира настоящата директива в националното законодателство следва да бъде ограничено само до онези разпоредби, които представляват значителна промяна в сравнение с Директива 2004/8/ЕО и Директива 2006/32/ЕО. Задължението за транспониране на разпоредбите, които не се променят, произтича от посочените директиви.
- (65) Настоящата директива не следва да засяга задълженията на държавите членки по отношение на сроковете за транспониране в националното законодателство и за прилагане на Директива 2004/8/ЕО и Директива 2006/32/ЕО.
- (66) В съответствие със Съвместната политическа декларация на държавите членки и на Комисията относно обяснителните документи от 28 септември 2011 г. държавите членки са поели ангажимент в обосновани случаи да прилагат към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между елементите на дадена директива и съответстващите им части от националните инструменти за транспониране. По отношение на настоящата директива законодателят смята, че предоставянето на тези документи е обосновано,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ПРЕДМЕТ, ОБХВАТ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ЦЕЛИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Член 1

Предмет и обхват

1. С настоящата директива се установява обща рамка от мерки за насърчаване на енергийната ефективност в Съюза с оглед да се осигури постигане на водещата цел на Съюза за 2020 г. за подобряване на енергийната ефективност с 20 % и да се създадат условия за допълнителни подобрения на енергийната ефективност след тази дата.

В директивата се предвиждат правила, предназначени за отстраняване на пречките на енергийния пазар и за преодоляване на пазарните недостатъци, които пречат ефективността на енергоснабдяването и енергопотреблението, и се предвижда въвеждане на индикативни национални цели за енергийна ефективност за 2020 г.

2. Изискванията, посочени в настоящата директива, представляват минимални изисквания и не пречат държавите членки да запазят или въведат по-строги мерки. Тези мерки

следва да са съвместими с правото на Съюза. В случай че националното законодателство предвижда по-строги мерки, държавите членки нотифицират Комисията за това законодателство.

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- 1) „енергия“ означава всички форми на енергийни продукти, горива, топлинна енергия, енергия от възобновяеми източници, електроенергия или всяка друга форма на енергия съгласно определението в член 2, буква г) от Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 г. относно статистиката за енергийния сектор ⁽¹⁾;
- 2) „първично енергийно потребление“ означава брутното вътрешно потребление, с изключение на неенергийното ползване;
- 3) „крайно енергийно потребление“ означава цялата енергия, доставена на промишлеността, транспорта, домакинствата, услугите и селското стопанство. То изключва доставките за сектора на преобразуване на енергия и самите отрасли на енергетиката;
- 4) „енергийна ефективност“ означава съотношението на изходното количество производителност, услуга, стока или енергия спрямо вложеното количество енергия;
- 5) „икономии на енергия“ означава количеството спестена енергия, определено чрез измерване и/или прещенка за потреблението преди и след прилагането на мярка за повишаване на енергийната ефективност, като същевременно се осигурява нормализиране на външните условия, които оказват въздействие върху потреблението на енергия;
- 6) „подобряване на енергийната ефективност“ означава повишаване на енергийната ефективност в резултат на технологични, поведенчески и/или икономически промени;
- 7) „енергийна услуга“ означава материалната изгода, полза или стока, получени при съчетаване на енергията с технология за енергийна ефективност или с действие, което може да обхваща експлоатацията, поддръжката и контрола, необходими за осигуряване на услугата, която се предоставя въз основа на договор и е доказано, че при нормални обстоятелства води до подлежащо на проверка и измерване или на прещенка подобряване на енергийната ефективност и/или до икономии на първична енергия;
- 8) „публични органи“ означава „договарящи органи“ съгласно определението в Директива 2004/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 г. относно координирането на процедурите по възлагане на договори за обществени поръчки, договори за обществени доставки и договори за обществени услуги ⁽²⁾;
- 9) „централна администрация“ означава всички административни ведомства, чиято компетентност обхваща цялата територия на държава членка;

⁽¹⁾ ОВ L 304, 14.11.2008 г., стр. 1.

⁽²⁾ ОВ L 134, 30.4.2004 г., стр. 114.

- 10) „разгъната използваема застроена площ“ означава застроена площ на сграда или на част от сграда, в която енергията се използва за регулиране на параметрите на вътрешния въздух;
- 11) „система за енергийно управление“ означава набор от взаимосвързани или взаимодействащи елементи от план, в който е формулирана цел за енергийна ефективност и стратегия за постигането на тази цел;
- 12) „европейски стандарт“ означава стандарт, приет от Европейския комитет по стандартизация, Европейския комитет за електротехническа стандартизация или Европейския институт за стандарти в далекосъобщенията и предоставен за обществено ползване;
- 13) „международен стандарт“ означава стандарт, приет от Международната организация по стандартизация и предоставен за обществено ползване;
- 14) „задължена страна“ означава енергоразпределително предприятие или предприятие за продажба на енергия на дребно, което е обвързано от националните схеми за задължения за енергийна ефективност, посочени в член 7;
- 15) „изпълняваща страна“ означава правно образувание с правомощия, предоставени от правителствен или друг публичен орган, да разработва, управлява или оперира схема за финансиране от името на държавен или друг публичен орган;
- 16) „участваща страна“ означава предприятие или публичен орган, които са се ангажирали да постигнат определени цели по силата на доброволно споразумение или които попадат в обхвата на инструмент на националната регулаторна политика;
- 17) „изпълнителен публичен орган“ означава публичноправен орган, който отговаря за осъществяването или наблюдението на данъчното облагане на енергията или емисиите на въглероден диоксид, финансовите схеми и инструменти, фискалните стимули, стандарти и норми, схемите за етикетирание на енергийната ефективност, образованието или обучението;
- 18) „мярка на политиката“ означава регулаторен, финансов, фискален или доброволен инструмент, или инструмент за предоставяне на информация, официално въведен и прилаган в държава членка с цел създаване на спомагателна рамка, изискване или стимул за участниците на пазара да предоставят и закупуват енергийни услуги и да предприемат други мерки за подобряване на енергийната ефективност;
- 19) „отделно действие“ означава действие, което води до подлежащи на проверка и измерване или на преценка подобрения на енергийната ефективност и което се предприема в резултат на мярка на политиката;
- 20) „енергоразпределително предприятие“ означава физическо или юридическо лице, включително оператор на разпределителна система, отговарящо за транспортирането на енергия с оглед тя да бъде доставена на крайни клиенти или до разпределителни станции, продаващи енергия на крайни клиенти;
- 21) „оператор на разпределителна система“ означава „оператор на разпределителна система“ съгласно определението в Директива 2009/72/ЕО и съответно Директива 2009/73/ЕО;
- 22) „предприятие за продажба на енергия на дребно“ означава физическо или юридическо лице, което продава енергия на крайни клиенти;
- 23) „краен клиент“ означава физическо или юридическо лице, което купува енергия за свое собствено крайно потребление;
- 24) „доставчик на енергийни услуги“ означава физическо или юридическо лице, което предоставя енергийни услуги или други мерки за подобряване на енергийната ефективност в инсталация или помещения на краен клиент;
- 25) „енергийно обследване“ означава систематична процедура с цел получаване на адекватна информация за съществуващия профил на потреблението на енергия на дадена сграда или група от сгради, на промишлено или търговско съоръжение или инсталация или на частна или обществена услуга, за идентифициране и количествено определяне на икономически ефективните възможности за икономии на енергия и за докладване на резултатите;
- 26) „малки и средни предприятия“ или „МСП“ означава предприятия съгласно определенията в дял I от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията от 6 май 2003 г. относно определенията за микро-, малки и средни предприятия ⁽¹⁾; категорията микро-, малки и средни предприятия е съставена от предприятия, които наемат под 250 души и които имат годишен оборот, ненадвишаващ 50 милиона евро, и/или са с общ годишен балансов отчет, ненадвишаващ 43 милиона евро;
- 27) „сключване на договори за енергоспестяване с гарантиран резултат“ означава договорно споразумение между бенефициера и доставчика на мярка за подобряване на енергийната ефективност, обект на проверки и наблюдение по време на целия срок на действие на договора, като съгласно това споразумение инвестициите (труд, доставки или услуги) в тази мярка се изплащат по отношение на договорно гарантирано равнище на подобряване на енергийната ефективност или друг договорен критерий във връзка с енергийните характеристики, напр. финансови икономии;
- 28) „интелигентна измервателна система“ означава електронна система, която може да измерва потреблението на енергия, като предоставя повече информация от традиционен измервателен уред, и може да предава и да получава данни посредством форма на електронна комуникация;
- 29) „оператор на преносна система“ означава „оператор на преносна система“ съгласно определението в Директива 2009/72/ЕО и съответно Директива 2009/73/ЕО;
- 30) „комбинирано производство на енергия“ означава едновременното производство, в рамките на един процес, на топлинна енергия и електроенергия или механична енергия;
- 31) „икономически оправдано търсене“ означава търсене, което не превишава нуждите от отопление или охлаждане и което иначе би било задоволено при пазарни условия чрез процеси на производство на енергия, различни от комбинираното производство на енергия;

⁽¹⁾ ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36.

- 32) „полезна топлинна енергия“ означава топлинната енергия, произведена чрез процес на комбинираното производство на енергия и използвана за задоволяване на икономически оправдано търсене на отопление или охлаждане;
- 33) „електроенергия от комбинирано производство на енергия“ означава електроенергия, произведена чрез процес, свързан с произвеждане на полезна топлинна енергия, и изчислена в съответствие с методиката, посочена в приложение I;
- 34) „високоэффективно комбинирано производство на енергия“ означава комбинирано производство на енергия, отговарящо на критериите, посочени в приложение II;
- 35) „обща ефективност“ означава годишната сума на произведената електроенергия и механична енергия и произведената полезна топлинна енергия, разделена на количеството гориво, използвано за производството на топлинна енергия чрез процес на комбинирано производство на енергия и за brutното производство на електроенергия и механична енергия;
- 36) „съотношение електроенергия/топлинна енергия“ означава съотношението на електроенергията от комбинирано производство на енергия спрямо полезната топлинна енергия, когато се работи при пълен режим на комбинирано производство на енергия, като се използват експлоатационните данни на конкретния агрегат;
- 37) „агрегат за комбинирано производство на енергия“ означава агрегат, който може да работи в режим на комбинирано производство на енергия;
- 38) „малък агрегат за комбинирано производство на енергия“ означава агрегат за комбинирано производство на енергия с инсталирана електрогенерираща мощност под 1 MW_e;
- 39) „микроагрегат за комбинирано производство на енергия“ означава агрегат за комбинирано производство на енергия с максимална електрогенерираща мощност под 50 kW_e;
- 40) „съотношение на застроената площ“ означава съотношението на застроената площ спрямо общата площ на дадена територия;
- 41) „ефективни районни отоплителни и охладителни системи“ означава районни отоплителни или охладителни системи, използващи поне 50 % възобновяема енергия, 50 % отпадна топлина, 75 % топлинна енергия от комбинирано производство на енергия или 50 % от съчетание на такава енергия и топлина;
- 42) „ефективно отопление и охлаждане“ означава вариант на отопление и охлаждане, който в сравнение с основен сценарий, отразяващ обичайни условия на работа, измеримо намалява вложената първична енергия, необходима за осигуряване на една единица доставена енергия в границите на съответната система по разходно ефективен начин, съгласно оценката в анализа на разходите и ползите, посочен в настоящата директива, като се вземе предвид енергията, необходима за извличане, преобразуване, транспорт и разпределение;
- 43) „ефективно индивидуално отопление и охлаждане“ означава индивидуален вариант за осигуряване на отопление и охлаждане, който в сравнение с ефективните районни отоплителни и охладителни системи измеримо намалява вложената първична енергия от невъзобновяеми източници, необходима за осигуряване на една единица доставена енергия в границите на съответната система, или изисква влагане на същото количество първична енергия от невъзобновяеми източници, но на по-ниска цена, като се вземе предвид енергията, необходима за извличане, преобразуване, транспорт и разпределение;
- 44) „значително преоборудване“ означава преоборудване, разходите за което надхвърлят 50 % от инвестиционните разходи за съпоставим нов агрегат;
- 45) „доставчик на агрегирани услуги“ означава доставчик на потребителски услуги, съчетаващ множество краткотрайни натоварвания при потребителя, които се продават или обявяват на търг на организирани енергийни пазари.

Член 3

Цели за енергийна ефективност

1. Всяка държава членка определя индикативна национална цел за енергийна ефективност, основана или на първичното енергийно потребление, или на крайното енергийно потребление, на първичните или крайните икономии на енергия, или на енергийната интензивност. Държавите членки съобщават на Комисията тези цели в съответствие с член 24, параграф 1 и приложение XIV, част 1. При това те изразяват посочените цели като абсолютно равнище на първично енергийно потребление и крайно енергийно потребление през 2020 г. и обясняват как и въз основа на какви данни са направени изчисленията.

При определяне на тези цели държавите членки вземат под внимание:

- а) че потреблението на енергия на Съюза през 2020 г. не трябва да надвишава 1 474 Mtoe за първичната енергия и 1 078 Mtoe за крайната енергия;
- б) мерките, предвидени в настоящата директива;
- в) мерките, приети за постигането на националните цели за икономии на енергия, приети в съответствие с член 4, параграф 1 от Директива 2006/32/ЕО; както и
- г) други мерки за насърчаване на енергийната ефективност в рамките на държавите членки и на равнището на Съюза.

При определяне на посочените цели държавите членки могат също да отчетат националните обстоятелства, оказващи въздействие върху първичното енергийно потребление, като например:

- а) оставащия потенциал за спестяване на енергия по разходно ефективен начин;
- б) развитието на БВП и прогнозите за него;
- в) промените във вноса и износа на енергия;
- г) разработването на всички възобновяеми енергийни източници, ядрената енергия, улавянето и съхранението на въглероден диоксид; и
- д) ранните действия.

2. До 30 юни 2014 г. Комисията прави оценка на постигнатия напредък и преценява дали има вероятност Съюзът да постигне през 2020 г. потребление на енергия, ненадвишаващо 1 474 Мтое за първичната енергия и/или 1 078 Мтое за крайната енергия.

3. При извършването на прегледа, посочен в параграф 2, Комисията:

- а) сумира индикативните национални цели за енергийна ефективност, за които са докладвали държавите членки;
- б) прави оценка дали сумата от тези цели може да се счита за надеждно указание за това дали Съюзът като цяло е на път да постигне целта си, като взема предвид оценката на първия годишен доклад съгласно член 24, параграф 1 и оценката на националните планове за действие за енергийна ефективност съгласно член 24, параграф 2;
- в) взема предвид допълнителния анализ, произтичащ от:
 - i) оценката на напредъка по отношение на потреблението на енергия и на потреблението на енергия във връзка с икономическата дейност на равнището на Съюза, в т.ч. напредъка по отношение на ефективността на енергоснабдяването в държавите членки, които използват за база на индикативните си национални цели крайното енергийно потребление или икономии на крайна енергия, както и на напредъка, дължащ се на спазването от тези държави членки на глава III от настоящата директива;
 - ii) резултатите от моделирането във връзка с бъдещите тенденции в потреблението на енергия на равнището на Съюза;
- г) сравнява резултатите по букви а) – в) с количеството на енергопотреблението, което би било необходимо за постигане през 2020 г. на енергопотребление, ненадвишаващо 1 474 Мтое за първичната енергия и/или 1 078 Мтое за крайната енергия.

ГЛАВА II

ЕФЕКТИВНОСТ НА ЕНЕРГОПОТРЕБЛЕНИЕТО

Член 4

Саниране на сгради

Държавите членки установяват дългосрочна стратегия за мобилизиране на инвестиции за саниране както на обществения, така

и на частния национален жилищен и търговски сграден фонд. Тази стратегия обхваща:

- а) преглед на националния сграден фонд, където е уместно, въз основа на статистически извадки;
- б) определяне на разходно ефективни подходи за саниране, съобразени с вида сгради и климатичната зона;
- в) политики и мерки за насърчаване на разходно ефективно основно саниране на сгради, включително поетапно основно саниране;
- г) ориентирана към бъдещето перспектива за насочване на инвестиционните решения на частни лица, строителната промишленост и финансовите институции;
- д) основана на факти преценка за очакваните икономии на енергия и ползите в по-широк смисъл.

Първият вариант на стратегията се публикува до 30 април 2014 г., като се актуализира на всеки три години след това и се представя на Комисията като част от националните планове за действие за енергийна ефективност.

Член 5

Ролята на образец на сградите на публичните органи

1. Без да се засяга член 7 от Директива 2010/31/ЕС, всяка държава членка прави необходимото, така че от 1 януари 2014 г. 3 % от разгънатата застроена площ на отопляваните или охлаждаемите сгради, притежавана и ползвана от нейната централна администрация, да се санира всяка година с оглед на това да се постигнат поне минималните изисквания за енергийните характеристики, определени от съответната държава членка в приложение на член 4 от Директива 2010/31/ЕС.

Тези 3 % се изчисляват въз основа на разгънатата застроена площ на сградите с разгъната използваема застроена площ над 500 m², притежавани и ползвани от централната администрация на съответната държава членка, които към 1 януари всяка година не отговарят на националните минимални изисквания за енергийните характеристики, въведени съгласно член 4 от Директива 2010/31/ЕС. Посоченият праг се понижава до 250 m², считано от 9 юли 2015 г.

В случай че държава членка изисква задължението за ежегодно саниране на 3 % от разгънатата застроена площ да обхване и разгънатата застроена площ, притежавана и ползвана от административни ведомства на по-ниско ниво от централната администрация, 3-те процента се изчисляват въз основа на разгъната застроена площ на сградите с разгъната използваема застроена площ над 500 m², а от 9 юли 2015 г. – над 250 m², притежавана и ползвана от централната администрация и от административните ведомства на съответните държави членки, които на 1 януари всяка година не отговарят на националните минимални изисквания за енергийните характеристики, определени в изпълнение на член 4 от Директива 2010/31/ЕС.

При изпълнение на мерките за цялостно саниране на сградите на централната администрация в съответствие с първа алинея държавите членки могат да решат да разглеждат сградите като цяло, включващо фасадите, оборудването, експлоатацията и поддръжката на тези сгради.

Държавите членки изискват сградите на централната администрация с най-лоши енергийни характеристики да представляват приоритет от гледна точка на мерките за енергийна ефективност, когато това е разходно ефективно и технически осъществимо.

2. Държавите членки могат да решат да не въвеждат или да не прилагат изискванията, посочени в параграф 1, за следните категории сгради:

- а) сгради, официално защитени като част от определена среда или поради специфичната им архитектурна или историческа стойност, доколкото изпълнението на някои минимални изисквания за енергийните характеристики би довело до неприемлива промяна на техния характер или външен вид;
- б) сгради, притежавани от въоръжените сили или от централната администрация, които служат за целите на националната отбрана, освен военните общежития или офис сградите за служители на въоръжените сили и други служители, наети от националните органи на отбраната;
- в) сгради, използвани за храмове и за религиозни дейности.

3. Ако държава членка санира над 3 % от разгънатата застроена площ на централната администрация през дадена година, тя може да включи излишъка към годишния процент за саниране за всяка от предходните три или следващите три години.

4. В годишния процент за саниране на сградите на централната администрация държавите членки могат да включат нови сгради, ползвани и притежавани в замяна на конкретни сгради на централната администрация, разрушени в някоя от предходните две години, или на сгради, продадени, разрушени или извадени от употреба през някоя от предходните две години поради по-интензивното ползване на други сгради.

5. За целите на параграф 1 до 31 декември 2013 г. държавите членки изготвят и оповестяват публично списък на отопляваните и/или охлаждаемите сгради на централната администрация с разгъната използвана застроена площ над 500 m² и, считано от 9 юли 2015 г., над 250 m², с изключение на сградите, освободени от това изискване въз основа на параграф 2. Списъкът съдържа следните данни:

- а) разгънатата застроена площ в m²; както и
- б) енергийните характеристики на всяка сграда или съответните данни за енергията.

6. Без да се засяга член 7 от Директива 2010/31/ЕС, държавите членки могат да изберат алтернативен подход за параграфи 1 – 5 от настоящия член, при което предприемат други разходно ефективни мерки, в т.ч. основни ремонти и мерки за промяна на поведението на ползвателите, с цел до 2020 г. да се постигне такъв размер на икономии на енергия в

отговарящите на условията сгради, притежавани и ползвани от централната им администрация, който да се равнява поне на изискванията съгласно параграф 1 размер, за което се докладва ежегодно.

За целите на алтернативния подход държавите членки могат да прогнозираят икономии на енергия, до които би довело прилагането на параграфи 1 – 4, като използват стандартни стойности за потребление на енергия от референтни сгради на централната администрация преди и след санирането и в съответствие с прогнозната площ на техния сграден фонд. Категориите референтни сгради на централната администрация са представителни за сградния фонд на тази администрация.

Държавите членки, които избират алтернативния подход, извествят Комисията не по-късно от 31 декември 2013 г. за алтернативните мерки, които възнамеряват да приемат, като показват как биха постигнали равностойно подобряване на енергийните характеристики на сградите от сградния фонд на централната администрация.

7. Държавите членки насърчават публичните органи, в т.ч. на регионално и локално равнище, и органите за социално жилищно настаняване, чиято дейност се урежда от публичното право, при надлежно отчитане на съответните им компетентности и административно устройство, да:

- а) приемат план за енергийна ефективност, самостоятелен или като част от по-широкообхватен план за климата или околната среда, който да съдържа конкретни цели и действия за икономии на енергия и ефективност, с оглед да следват ролята на образец на сградите на централната администрация, посочена в параграфи 1, 5 и 6;
- б) въведат система за енергийно управление, включително енергийни обследвания, като част от прилагането на своя план;
- в) използват, където е целесъобразно, дружества за енергийни услуги и договори за енергоспестяване с гарантиран резултат за финансиране на санирането и да изпълняват планове за поддръжане и повишаване на енергийната ефективност в дългосрочен план.

Член 6

Закупуване от публични органи

1. Държавите членки правят необходимото централната администрация да закупува само продукти, услуги и сгради с високи показатели на енергийна ефективност, доколкото това не противоречи на разходната ефективност, икономическата осъществимост, устойчивостта в по-широк смисъл, техническата пригодност, както и на наличието на достатъчно конкуренция, съгласно посоченото в приложение III.

Задължението, предвидено в първа алинея, се прилага за договорите за закупуване на продукти, услуги и сгради от публичните органи, доколкото тези договори са на стойност, равна или по-висока от праговете, посочени в член 7 от Директива 2004/18/ЕО.

2. Задължението, посочено в параграф 1, се прилага към договорите на въоръжените сили само дотолкова, доколкото прилагането му не води до конфликт с характера и основната цел на дейността на въоръжените сили. Задължението не се прилага спрямо договори за доставка на военно оборудване, определени в Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за договори в областта на строителството и на доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността⁽¹⁾.

3. Държавите членки насърчават публичните органи, в т.ч. на регионално и местно равнище, при надлежно отчитане на съответните им компетентности и административно устройство, да следват примера на централната си администрация да закупуват само продукти, услуги и сгради с високи показатели на енергийна ефективност. Държавите членки насърчават публичните органи, когато провеждат търгове за договори за услуги със значително енергийно съдържание, да направят оценка на възможността за сключване на дългосрочни договори за енергоспестяване с гарантиран резултат, които водят до дългосрочни икономии на енергия.

4. Без да се засяга параграф 1, при закупуване на пакет от продукти, обхванат като цяло от делегиран акт, приет в съответствие с Директива 2010/30 ЕС, държавите членки могат да изискват съвкупната енергийна ефективност да има приоритет пред енергийната ефективност на отделните продукти в пакета, като се закупи пакет от продукти, отговарящ на критерия за принадлежност към най-високия клас на енергийна ефективност.

Член 7

Схеми за задължения за енергийна ефективност

1. Всяка държава членка въвежда схема за задължения за енергийна ефективност. Тази схема осигурява постигането от енергоразпределителни предприятия и/или предприятията за продажба на енергия на дребно, които са определени като задължени страни по параграф 4, които извършват дейност на територията на всяка държава членка, на кумулативна цел за икономии на енергия при крайното потребление до 31 декември 2020 г., без да се засяга параграф 2.

Тази цел е равностойна поне на постигането на нови икономии всяка година, от 1 януари 2014 г. до 31 декември 2020 г., равняващи се на 1,5 % от обема на годишните продажби на енергия за крайните клиенти на всички енергоразпределителни предприятия или всички предприятия за продажба на енергия на дребно, като се вземат средните стойности за последния тригодишен период преди 1 януари 2013 г. Обемите продадена енергия, използвани в транспорта, могат частично или изцяло да се изключат от това изчисление.

Държавите членки решават как изчисленото количество нови икономии, посочени във втора алинея, да се разпредели на етапи през периода.

2. При спазване на параграф 3 всяка държава членка може:

а) да пренася изчисленията, изисквани по параграф 1, втора алинея, като се използват стойности от 1 % през 2014. и 2015 г., 1,25 % през 2016 и 2017 г. и 1,5 % през 2018, 2019 и 2020 г.;

б) изцяло или частично да изключи от изчисленията обема на продажбите на енергия, която се използва в индустриалните дейности, включени в приложение I към Директива 2003/87/ЕО;

в) да позволи икономии на енергия, постигнати в секторите на преобразуване, разпределение и пренос на енергия, в т.ч. чрез ефективна инфраструктура на районните системи за отопление и охлаждане, в резултат от изпълнението на изискванията по член 14, параграф 4, член 14, параграф 5, буква б) и член 15, параграфи 1 – 6 и параграф 9, да бъдат отчетени спрямо размера на енергоспестяването, изискван по параграф 1; както и

г) да включи икономии на енергия от индивидуални действия, осъществени след 31 декември 2008 г., които продължават да оказват въздействие през 2020 г. и които могат да бъдат измерени и проверени спрямо размера на енергоспестяването, посочено в параграф 1.

3. Прилагането на параграф 2 не води до намаляване с повече от 25 % на размера на енергоспестяването, посочено в параграф 1. Държавите членки, които използват параграф 2, уведомяват Комисията за този факт до 5 юни 2014 г., в т.ч. за елементите, посочени в параграф 2, които ще бъдат прилагани, и за изчисленията, демонстриращи тяхното въздействие върху размера на енергоспестяването, посочено в параграф 1.

4. Без да се засяга изчисляването на икономии на енергия за целта в съответствие с параграф 1, втора алинея, всяка държава членка определя за целите на параграф 1, първа алинея, въз основа на обективни и недискриминационни критерии, задължени страни сред енергоразпределителните предприятия и/или предприятията за продажба на енергия на дребно, действащи на нейна територия, и може да включи предприятията за разпределение на транспортни горива или предприятията за продажба на транспортни горива на дребно. Количеството икономии на енергия за изпълнение на задължението се постига от задължените страни при крайните клиенти, посочени съответно от държавата членка, независимо от изчисленията, направени съгласно параграф 1, или ако държавата членка реши така – посредством удостоверени икономии на енергия, издадени от други страни, както е описано в параграф 7, буква б).

5. Държавите членки изразяват размера на икономии на енергия, които се изискват от всяка задължена страна, под формата или на крайно, или на първично енергийно потребление. Избраният метод за изразяване на изисквания обем икономии на енергия се използва и за изчисляване на икономии, декларирани от задължените страни. Прилагат се коефициентите за преобразуване, предвидени в приложение IV.

⁽¹⁾ ОВ L 216, 20.8.2009 г., стр. 76.

6. Държавите членки гарантират, че икономите, произтичащи от параграфи 1, 2 и 9 от настоящия член и член 20, параграф 6, се изчисляват в съответствие с приложение V, точки 1 и 2. Те въвеждат системи за измерване, контрол и проверка, в рамките на която се извършва верификация най-малкото на статистически значим дял и на представителна извадка от мерките за подобряване на енергийната ефективност, реализирани от задължените страни. Измерването, контролът и проверката се извършват независимо от задължените страни.

7. В рамките на схемата за задължения за енергийна ефективност държавите членки могат:

- a) да включат в задълженията за енергоспестяване изисквания със социална насоченост, включително като изискват приоритетна реализация на част от мерките за енергийна ефективност в енергийно бедни домакинства или в сгради за социално жилищно настаняване;
- б) да разрешават на задължените страни да отчетат като изпълнение на своето задължение сертифицирани икономии на енергия, постигнати от доставчици на енергийни услуги или други трети страни, включително когато задължените страни насърчават мерки чрез други одобрени от държавата органи или чрез публични органи, като мерките може да включват или да не включват официални форми на партньорство, както и да бъдат съчетавани с други източници на финансиране. Когато държавите членки разрешат това, те правят необходимото за въвеждане на процес на одобряване, който да бъде ясен, прозрачен и открит за всички участници на пазара и който цели свеждане до минимум на разходите за сертифициране;
- в) да разрешават на задължените страни да отчетат икономии на енергия, постигнати през дадена година, все едно че са постигнати през някоя от предходните четири или следващите три години.

8. Държавите членки публикуват ежегодно икономите на енергия, постигнати от всяка задължена страна или всяка подкатегория от задължените страни, както и общия обем на икономите на енергия в рамките на схемата.

Държавите членки правят необходимото задължените страни да предоставят при поискване следните данни:

- a) обобщена статистическа информация за крайните си клиенти (с посочване на значителни промени в сравнение с подадена по-рано информация); както и
- б) текуща информация за консумацията на крайните клиенти, включително, когато е приложимо, профили на натоварване, класифициране на потребителите по сегменти и данни за географското разположение на потребителите, като същевременно се запазват неприкосновеността и поверителността на частната или чувствителната в търговско отношение информация, в съответствие с приложимото право на Съюза.

Такова искане се прави не повече от веднъж годишно.

9. Като алтернатива на въвеждането на схема за задължения за енергийна ефективност по параграф 1 държавите членки могат

да предпочетат да предприемат други мерки на политиката за постигане на икономии на енергия при крайните клиенти, при положение че тези мерки на политиката отговарят на критериите, изложени в параграфи 10 и 11. Годишният обем на новите икономии на енергия, постигнати чрез този подход, е равностоен на обема на новите икономии на енергия, изискван съгласно параграфи 1, 2 и 3. При запазване на тази равностойност държавите членки могат да съчетават схемите за задължения с алтернативни мерки на политиката, в т.ч. националните програми за енергийна ефективност.

Посочените в първа алинея мерки на политиката могат да включват, без да се ограничават до, следните мерки на политиката или съчетания от тях:

- a) енергийни данъци или данъци за CO₂, чийто ефект е намаляване на крайното потребление на енергия;
- б) схеми и инструменти за финансиране или фискални стимули, които водят до прилагане на енергийно ефективни технологии или техники и чийто ефект е намаляване на крайното потребление на енергия;
- в) разпоредби или доброволни споразумения, които водят до прилагане на енергийно ефективни технологии или техники и чийто ефект е намаляване на крайното потребление на енергия;
- г) стандарти и норми, целящи подобряване на енергийната ефективност на продуктите и услугите, в т.ч. на сградите и на превозните средства, освен в случаите, когато такива стандарти и норми са задължителни и приложими в държавите членки по силата на правото на Съюза;
- д) схеми за етикетиране на енергийната ефективност, с изключение на схемите, които са задължителни и приложими в държавите членки по силата на правото на ЕС;
- е) образование и обучение, включително консултантски програми в областта на енергетиката, водещи до прилагането на енергийно ефективни технологии или техники и чийто ефект е намаляване на крайното потребление на енергия.

Държавите членки уведомяват Комисията до 5 декември 2013 г. за мерките на политиката, които възнамеряват да приемат за целите на първа алинея и на член 20, параграф 6, като следват рамката, съдържаща се в приложение V, точка 4, и показват как биха постигнали изисквания обем икономии. По отношение на мерките на политиката, посочени във втора алинея и в член 20, параграф 6, това уведомление показва как се изпълняват критериите по параграф 10. По отношение на мерки на политиката, различни от посочените във втора алинея или в член 20, параграф 6, държавите членки обясняват как се постига равностойно равнище на икономии и как се извършват наблюдението и проверката. Комисията може да прави предложения за промени в рамките на три месеца след съобщаването.

10. Без да се засяга параграф 11, критериите за мерките на политиката, предприети по силата на параграф 9, втора алинея и член 20, параграф 6, са следните:

- а) мерките на политиката предвиждат поне два междинни периода до 31 декември 2020 г. и водят до постигане на равнището на амбиции, предвидено в параграф 1;
- б) определена е отговорността съответно на всяка изпълняваща страна, участваща страна или изпълнителен публичен орган;
- в) икономии на енергия, които трябва да бъдат постигнати, са определени по прозрачен начин;
- г) изискваният обем икономии на енергия или обемът на икономии, който трябва да бъде постигнат от дадена мярка на политиката, се изразяват под формата или на крайно, или на първично енергийно потребление, като се използват коефициентите за преобразуване, установени в приложение IV;
- д) икономии на енергия се изчисляват, като се използват методите и принципите, предвидени в приложение V, точки 1 и 2;
- е) икономии на енергия се изчисляват, като се използват методите и принципите, посочени в приложение V, точка 3;
- ж) участващите страни представят и оповестяват публично годишен доклад за постигнатите икономии на енергия, освен ако това е неосъществимо;
- з) гарантира се наблюдение на резултатите и се предвиждат подходящи мерки, ако напредъкът е незадоволителен;
- и) въвежда се система за контрол, която включва и независима проверка на статистически значим дял от мерките за подобряване на енергийната ефективност; както и
- й) ежегодно се публикуват данни за годишните тенденции в икономии на енергия.

11. Държавите членки правят необходимото данъците по параграф 9, втора алинея, буква а) да съответстват на критериите, изброени в параграф 10, букви а), б), в), г), е), з) и й).

Държавите членки правят необходимото разпоредбите и доброволните споразумения по параграф 9, втора алинея, буква в) да съответстват на критериите, изброени в параграф 10, букви а), б), в), г), д), ж), з), и) и й).

Държавите членки правят необходимото другите мерки на политиката по параграф 9, втора алинея и националните фондове за енергийна ефективност по член 20, параграф 6 да съответстват на критериите, изброени в параграф 10, букви а), б), в), г), д), з), и) и й).

12. Държавите членки правят необходимото в случай на припокриване на въздействието на мерките на политиката или отделните действия да не се извършва двойно отчитане на икономии на енергия.

Член 8

Енергийни обследвания и системи за управление на енергията

1. Държавите членки насърчават наличието за всички крайни клиенти на висококачествени енергийни обследвания, които са разходно ефективни и:

- а) се извършват по независим начин от квалифицирани и/или акредитирани експерти в съответствие с критериите за квалификация; или
- б) се осъществяват и наблюдават от независими органи съгласно националното законодателство.

Посочените в първа алинея енергийни обследвания могат да се извършват от вътрешни експерти или лица, извършващи енергийни обследвания, при положение че съответната държава членка е въвела схема за осигуряване и проверка на качеството на обследванията, в т.ч. ако е целесъобразно – годишна произволна извадка от най-малкото статистически значим процентен дял от всички енергийни обследвания, които провеждат.

За да се гарантира високо качество на енергийните обследвания и системите за управление на енергията, държавите членки установяват прозрачни и недискриминационни минимални критерии за енергийните обследвания, основани на приложение VI.

При енергийните обследвания не се включват клаузи, които да препятстват трансфера на констатациите от обследването към квалифициран/акредитиран доставчик на енергийни услуги, при условие че клиентът не възразява.

2. Държавите членки разработват програми за насърчаване на МСП да преминат през енергийни обследвания, както и за последващо прилагане впоследствие на препоръките от тези обследвания.

На основата на прозрачни и недискриминационни критерии и без да се засяга правото на Съюза в областта на държавната помощ, държавите членки могат да създадат схеми за подпомагане на МСП, в т.ч. ако те са сключили доброволни споразумения – да покрият разходите за енергийно обследване и за прилагане на препоръките от обследването за висока ефективност на разходите, ако бъдат изпълнени предлаганите мерки.

Държавите членки представят на вниманието на МСП, включително чрез съответните представителни посреднически организации, конкретни примери как системите за енергийно управление могат да подпомогнат тяхната търговска дейност. Комисията подпомага държавите членки, като оказва подкрепа за обмена на най-добри практики в тази област.

3. Държавите членки разработват и програми за повишаване на осведомеността на домакинствата относно ползите от такива обследвания посредством подходящи консултантски услуги.

Държавите членки насърчават изготвянето на програми за обучение за квалификация на лицата, извършващи енергийни обследвания, с цел да се улесни осигуряването на достатъчен брой експерти.

4. Държавите членки правят необходимото предприятията, които не са МСП, да бъдат подложени на енергийно обследване, което да бъде извършено по независим и разходно ефективен начин от квалифицирани и/или акредитирани експерти или да бъде осъществено и наблюдавано от независими органи съгласно националното законодателство, до 5 декември 2015 г. и поне веднъж на четири години след датата на предходното енергийно обследване.

5. Енергийните обследвания се считат за отговарящи на изискванията по параграф 4, когато те се провеждат по независим начин, в съответствие с минимални критерии, основани на приложение VI, и в изпълнение на доброволни споразумения, сключени между организации от заинтересовани страни и упълномощен орган и наблюдавани от съответната държава членка или от други органи, на които компетентните власти са възложили съответното задължение, или от Комисията.

Достъпът на участници на пазара, предлагащи енергийни услуги, се основава на прозрачни и недискриминационни критерии.

6. Предприятията, които не са МСП и които прилагат система за управление на енергията или на околната среда, която е сертифицирана от независим орган съобразно съответните европейски или международни стандарти, се освобождават от изискванията по параграф 4, при условие че държавите членки гарантират, че въпросната система за управление включва енергийно обследване в съответствие с минимални критерии, основани на приложение VI.

7. Енергийните обследвания могат да бъдат самостоятелни или част от по-широкообхватен одит за въздействието върху околната среда. Държавите членки могат да поискат в рамките на енергийно обследване да бъде извършена оценка на техническата и икономическата осъществимост на свързване към съществуваща или планирана районна отоплителна или охлаждаща мрежа.

Без да се засяга правото на Съюза в областта на държавната помощ, държавите членки могат да прилагат схеми за стимулиране и подпомагане на изпълнението на препоръките от енергийните обследвания и други подобни мерки.

Член 9

Отчитане

1. Държавите членки гарантират, че доколкото това е технически осъществимо, финансово обосновано и пропорционално спрямо потенциалните икономии на енергия, при крайните клиенти за електроенергия, природен газ, районно топлоснабдяване, районно охлаждане и гореща вода за битови нужди се осигуряват индивидуални измервателни уреди на конкурентни цени, които точно отразяват действителното енергопотребление на крайния клиент и дават информация за реалния период на потребление.

Такъв индивидуален измервателен уред на конкурентна цена се осигурява, когато:

- а) се подменя съществуващ уред, освен в случаите, когато това е технически невъзможно или нерентабилно по отношение на очакваните потенциални икономии в дългосрочен план;
- б) се прави свързване на нова сграда или основен ремонт на съществуваща сграда, както е посочено в Директива 2010/31/ЕС.

2. Когато и доколкото държавите членки прилагат интелигентни системи за отчитане и са въвели интелигентни измервателни уреди за природен газ и/или електроенергия в съответствие с Директива 2009/72/ЕО и Директива 2009/73/ЕО:

- а) те правят необходимото измервателните системи да осигуряват информация на крайните клиенти относно реалния период на потребление, както и да се вземат изцяло под внимание целите за енергийна ефективност и ползите за крайния клиент при формулиране на минимално допустимите функционални характеристики на измервателните уреди и задълженията, наложени на участниците на пазара;
- б) те гарантират сигурността на интелигентните измервателни уреди и предаването на данни, както и неприкосновеността на личния живот на крайните клиенти, при спазване на съответното законодателство на Съюза относно защита на данните и неприкосновеността на личния живот;
- в) по отношение на електроенергията те изискват от операторите на измервателните уреди, по искане на крайния клиент, да осигуряват възможност измервателният уред или измервателните уреди да отчитат електроенергията, подадена към електроенергийната мрежа от помещенията на крайния клиент;
- г) те осигуряват възможност, при поискване от крайните клиенти, данните за подадената и отпадената електроенергия да им се предоставят – на тях или на трета страна, действаща от името на крайния клиент – в лесно разбираем формат, който те да могат да използват, за да сравняват търговските условия на сходна основа;
- д) те изискват по време на инсталирането на интелигентни измервателни уреди на потребителите да се дават подходящи съвети и информация, по-специално за пълния потенциал на тези уреди по отношение на управлението на отчитането на показанията и наблюдението на енергопотреблението.

3. В случаите, когато топлинната и охлаждащата енергия или топлата вода за дадена сграда се подават от районна отоплителна мрежа или от централен източник, обслужващ множество сгради, при топлообменника или точката на доставка се монтира топломер или водомер за топла вода.

В многофамилни и в многофункционални сгради, които са с централен източник на отопление/охлаждане или които се снабдяват от районна отоплителна мрежа или от централен източник, обслужващ множество сгради, до 31 декември 2016 г. се монтират и индивидуални измервателни уреди за отчитане на потреблението на топлинна и охлаждаща енергия или на топла вода за всеки агрегат, когато това е технически възможно и разходно ефективно. Когато използването на индивидуални измервателни уреди за отчитане на отоплението не е технически осъществимо или разходно ефективно, се използват индивидуални топлинни разпределители за определяне на потреблението на топлинна енергия от всеки радиатор, освен ако въпросната държава членка не докаже, че монтирането на подобни топлинни разпределители не би било разходно ефективно. В такива случаи може да се помисли за използване на алтернативни разходно ефективни методи за измерване на потреблението на топлинна енергия.

Когато многофамилните сгради се снабдяват от районна отоплителна или охладителна система или когато за такива сгради преобладават собствени, общи за сградата отоплителни или охладителни системи, с цел осигуряване на прозрачност и точност на отчитането на индивидуалното потребление държавите членки могат да въведат прозрачни правила за разпределение на разходите за потреблението на топлинна енергия или топла вода в такива сгради. Когато е целесъобразно, тези правила включват насоки за начина на разпределяне на разходите за топлинна енергия и/или топла вода, както следва:

- а) топла вода за битови нужди;
- б) топлинна енергия, излъчвана от инсталацията на сградата с цел отопление на общите помещения (когато стълбищата и коридорите са оборудвани с радиатори);
- в) с цел отопляване на апартаментите.

Член 10

Информация за фактурирането

1. Когато крайните клиенти не разполагат с интелигентните измервателни уреди, посочени в Директива 2009/72/ЕО и Директива 2009/73/ЕО, държавите членки правят необходимото до 31 декември 2014 г. информацията за фактурирането да бъде точна и да се основава на действителното потребление, в съответствие с приложение VII, точка 1.1, за всички сектори, обхванати от настоящата директива, включително енергоразпределителните предприятия, операторите на разпределителни системи и предприятията за продажба на енергия на дребно, когато това е технически възможно и икономически оправдано.

Това задължение може да бъде изпълнено чрез система за редовно самоотчитане от крайните клиенти, при която те предават показанията от своя измервателен уред на енергийния доставчик. Единствено когато крайният клиент не предаде показанията от измервателния си уред за даден период на фактуриране, фактурирането се основава на прогнозно потребление или на фиксирана стойност.

2. Измервателните уреди, монтирани в съответствие с директиви 2009/72/ЕО и 2009/73/ЕО, позволяват точна информация за фактурирането въз основа на действителното потребление. Държавите членки правят необходимото крайните клиенти да имат възможност за лесен достъп до допълнителна информация относно предходно потребление, позволяваща подробни самостоятелни проверки.

Допълнителната информация относно предходното потребление включва:

- а) кумулативни данни за срок от поне три предходни години или за периода от влизането в сила на договора за доставка, ако той е по-кратък. Данните съответстват на интервалите, за които е предоставена информацията от честото фактуриране;
- б) подробни данни според времето на използване за който и да е ден, седмица, месец и година. Тези данни се предоставят на крайния клиент чрез Интернет или чрез интерфейса на измервателния уред, като обхваща срок от поне 24 предходни месеца или периода от влизането в сила на договора за доставка, ако той е по-кратък.

3. Независимо дали са инсталирани интелигентни измервателни уреди, държавите членки:

- а) изискват – доколкото информацията за енергийното фактуриране и за предходното потребление на крайните клиенти е налична – по искане на крайния клиент тази информация да се предоставя на доставчик на енергийни услуги, посочен от съответния краен клиент;
- б) правят необходимото на крайните клиенти да се предложи опция за електронна информация за фактурирането и електронни фактури и че при поискване те получават ясно и разбираемо обяснение за начина на изчисляване на тяхната сметка, особено когато сметките не се основават на действително потребление;
- в) гарантират, че наред с фактурата на крайните клиенти се предоставя и подходяща информация, която съдържа подробно описание на текущите енергийни цени, в съответствие с приложение VII;
- г) могат да постановят, че по искане на крайния клиент информацията, съдържаща се в тези сметки, не се приема като искане за плащане. В подобни случаи държавите членки гарантират, че доставчиците на енергийни източници предлагат гъвкави условия за самите плащания;
- д) изискват на потребителите да се предоставят при поискване информация и оценка на разходите за енергия своевременно и в лесно разбираем формат, който им позволява да сравняват търговските условия на сходна основа.

Член 11

Разходи за достъп до информация за отчитането и фактурирането

1. Държавите членки гарантират, че крайните клиенти получават безплатно всички свои сметки за потребление на енергия и информацията за фактурирането, както и че крайните клиенти имат безплатен достъп по подходящ начин до данните за своето потребление.

2. Независимо от параграф 1 разпределението на разходите за предоставяне на информация за фактурирането по отношение на индивидуално потребление на енергия за отопление и охлаждане в многофамилни и многофункционални сгради съгласно член 9, параграф 3 се извършва на нестопанска база. Разходите, произтичащи от възлагането на тази задача на трета страна, обикновено доставчик на услуги или местен доставчик на енергия, които покриват измерването, разпределянето и отчитането на действителното индивидуално потребление в такива сгради, могат да бъдат прехвърлени на крайните клиенти, доколкото тези разходи са умерени.

Член 12

Програма за информиране и овластяване на потребителите

1. Държавите членки предприемат подходящи мерки за насърчаване и улесняване на ефикасното използване на енергия от дребните потребители на енергия, включително битовите потребители. Тези мерки могат да бъдат част от национална стратегия.

2. За целите на параграф 1 тези мерки включват един или повече от елементите, изброени в буква а) или б):

- а) поредица от инструменти и политики за насърчаване на промени в поведението, които могат да включват:
 - i) фискални стимули;
 - ii) достъп до финансиране, безвъзмездни средства или субсидии;
 - iii) предоставяне на информация;
 - iv) примерни проекти;
 - v) дейности на работното място;
- б) начини и средства за включване на потребителите и потребителските организации в евентуалното въвеждане на интелигентни измервателни уреди чрез информирание относно:
 - i) разходно ефективните и лесно постижими промени в използването на енергия;
 - ii) мерките за енергийна ефективност.

Член 13

Санкции

Държавите членки въвеждат правилата относно санкциите, приложими в случай на неспазване на националните разпоредби, приети в съответствие с членове 7 – 11 и член 18, параграф 3, и предприемат необходимите мерки, за да гарантират тяхното прилагане. Предвидените санкции са ефективни, пропорционални и възпиращи. Държавите членки уведомяват Комисията за тези разпоредби до 5 юни 2014 г. и незабавно я нотифицират за всяко последващо изменение, свързано с тях.

ГЛАВА III

ЕФЕКТИВНОСТ НА ЕНЕРГОСНАБДЯВАНЕТО

Член 14

Насърчаване на ефективността при отоплението и охлаждането

1. До 31 декември 2015 г. държавите членки извършват и уведомяват Комисията за всеобхватна оценка на потенциала за прилагане на високоефективното комбинирано производство на енергия и на ефективни районни отоплителни и охладителни системи, в която се съдържа информацията, посочена в приложение VIII. Ако вече са извършили равностойна оценка, те уведомяват за това Комисията.

Във всеобхватната оценка се отчита изцяло анализът на националния потенциал за високоефективно комбинирано производство на енергия, извършен съгласно Директива 2004/8/ЕО.

По искане на Комисията оценката се актуализира и представя на Комисията на всеки пет години. Комисията отправя такова искане поне една година преди съответната дата.

2. Държавите членки приемат политики, които насърчават надлежното отчитане на местно и регионално равнище на потенциала на използване на ефективни отоплителни и охладителни системи, по-специално системи, използващи високоефективно комбинирано производство на енергия. Отчита се и потенциалът за развитие на местни и регионални пазари на топлинна енергия.

3. За целите на посочената в параграф 1 оценка държавите членки извършват анализ на разходите и ползите, който обхваща техните територии и се основава на климатичните условия, икономическата осъществимост и техническата съвместимост в съответствие с приложение IX, част 1. Анализът на разходите и ползите е в състояние да улесни намирането на най-ефективните по отношение на ресурсите и разходите решения за посрещане на нуждите от отопление и охлаждане. Анализът на разходите и ползите може да бъде част от екологична оценка съгласно Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда⁽¹⁾.

4. Когато в оценката, посочена в параграф 1, и в анализа, посочен в параграф 3, се набележи потенциал за прилагане на високоефективно комбинирано производство на енергия и/или ефективно районно отопление и охлаждане, ползите от които превишават разходите, държавите членки предприемат подходящи мерки за развитие на ефективна отоплителна и охладителна инфраструктура и/или за подпомагане на развитието на високоефективно комбинирано производство на енергия и използване на топлинна и охладителна енергия, генерирани на база отпадна топлина и възобновяеми енергийни източници, в съответствие с параграфи 1, 5, и 7.

Ако в оценката, посочена в параграф 1, и в анализа, посочен в параграф 3, не бъде отчетен потенциал, ползите от който да превишават разходите, в т.ч. административните разходи за извършване на посочения в параграф 5 анализ на разходите и ползите, съответната държава членка може да освободи инсталациите от предвиденото в посочения параграф изискване.

5. Държавите членки правят необходимото да се извърши анализ на разходите и ползите в съответствие с приложение IX, част 2, когато след 5 юни 2014 г.:

- а) се планира нова топлоелектрическа инсталация за производство на електроенергия с обща входяща топлинна мощност над 20 MW, за да бъдат оценени разходите и ползите от проектиране на инсталация, която да функционира като инсталация за високоефективно комбинирано производство на енергия;

⁽¹⁾ ОВ L 197, 21.7.2001 г., стр. 30.

- б) се извършва значително преоборудване на съществуваща топлоелектрическа инсталация за производство на електроенергия с обща входяща топлинна мощност над 20 MW, за да бъдат оценени разходите и ползите от преоборудване на инсталацията като инсталация за високоефективно комбинирано производство на енергия;
- в) се планира или се извършва значително преоборудване на промишлена инсталация с обща входяща топлинна мощност над 20 MW, която генерира отпадна топлина на полезно температурно ниво, за да бъдат оценени разходите и ползите от използването на отпадната топлина за задоволяване на икономически оправдано търсене, в т.ч. чрез комбинирано производство на енергия, както и от свързването на тази инсталация с районна отоплителна или охладителна мрежа;
- г) когато се планира нова районна отоплителна и охладителна мрежа или при съществуваща районна отоплителна или охладителна мрежа се планира нова инсталация за производство на енергия с обща входяща топлинна мощност над 20 MW, или се налага значително преоборудване на съществуваща инсталация, за да бъдат оценени разходите и ползите от оползотворяване на отпадната топлина от съседни промишлени инсталации.

Монтирането на оборудване, с което да се улавя въглероден диоксид, произведен от горивна инсталация, с оглед на съхранението му в геоложки формации в съответствие с Директива 2009/31/ЕО, не се счита за преоборудване за целите по букви б), в) и г) от настоящия параграф.

Държавите членки могат да изискват посоченият в букви в) и г) анализ на разходите и ползите да бъде извършен в сътрудничество с дружествата, отговарящи за експлоатацията на районни отоплителни и охладителни мрежи.

б. Държавите членки могат да освободят от изискванията по параграф 5:

- а) инсталациите за производство на електроенергия през пиковите часове и резервните инсталации за производство на електроенергия, запланирани да работят при по-малко от 1 500 експлоатационни часа годишно като плаваща средна стойност, изчислена за период от пет години, въз основа на създадена от държавите членки процедура за проверка, с която се гарантира, че този критерий за освобождаване е изпълнен;
- б) инсталациите за ядрена енергия;
- в) инсталациите, които е необходимо да бъдат разположени в близост до геоложка формация за съхранение на въглероден диоксид, одобрено съгласно Директива 2009/31/ЕО.

Държавите членки могат да установят прагове, изразени посредством наличното количество полезна отпадна топлина, търсенето на топлина или разстоянието между промишлените инсталации и районните отоплителни мрежи, за освобождаване на отделните инсталации от разпоредбите на параграф 5, букви в) и г).

Държавите членки уведомяват Комисията за освобождавания, приети по настоящия параграф, до 31 декември 2013 г., а след това и за всички последващи промени в тях.

7. Държавите членки приемат критерии за предоставяне на разрешения по член 7 от Директива 2009/72/ЕО или равностойни критерии за разрешение, така че:

- а) да се вземат предвид резултатите от всеобхватната оценка, посочена в параграф 1;
- б) да се осигури спазване на изискванията по параграф 5; както и
- в) да се вземат предвид резултатите от анализа на разходите и ползите по параграф 5.

8. Държавите членки могат да освободят отделни инсталации от изисквания, свързани с критериите за предоставяне на разрешения или с равностойните критерии за разрешения по параграф 7, да осъществяват опции, ползите от които превишават разходите по тях, ако за това са налице наложителни причини от правен или финансов характер или причини, свързани със собствеността. В такива случаи съответните държави членки представят на Комисията обосновано уведомление за решението си в рамките на три месеца от неговото вземане.

9. Параграфи 5, 6, 7 и 8 от настоящия член се прилагат за инсталации, обхванати от Директива 2010/75/ЕС, без да се засягат нейните разпоредби.

10. На базата на хармонизираните референтни стойности на ефективността, посочени в приложение II, буква е), държавите членки осигуряват възможност произходът на електроенергията, произведена чрез високоефективно комбинирано производство на енергия, да се гарантира в съответствие с обективни, прозрачни и недискриминационни критерии, определени от всяка държава членка. Държавите членки правят необходимото тези гаранции за произход да съответстват на изискванията, както и да съдържат поне информацията, посочена в приложение X. Държавите членки взаимно признават своите гаранции за произход, изключително като доказателство за информацията, посочена в настоящия параграф. Всеки отказ за признаване на гаранция за произход като такова доказателство, по-специално поради причини, свързани с предотвратяването на измами, трябва да се основава на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии. Държавите членки уведомяват Комисията за всеки такъв отказ и за основанията за него. В случай на отказ да бъде призната гаранция за произход Комисията може да приеме решение да принуди отказалата страна да признае гаранцията, по-специално с оглед на обективните, прозрачни и недискриминационни критерии, на които се основава подобно признаване.

Комисията се оправомощава да преразглежда, посредством делегирани актове в съответствие с член 23 от настоящата директива, хармонизираните референтни стойности на ефективността, посочени в Решение за изпълнение 2011/877/ЕС на Комисията⁽¹⁾, въз основа на Директива 2004/8/ЕО до 31 декември 2014 г.

⁽¹⁾ ОВ L 343, 23.12.2011 г., стр. 91.

11. Държавите членки правят необходимото цялата достъпна помощ за комбинирано производство на енергия да се насочва към електроенергията, произвеждана чрез високоефективно комбинирано производство на енергия, а отпадната топлина да се използва ефективно за постигане на икономии на първична енергия. Публичната подкрепа за комбинираното производство на енергия и за производството на енергия от районни топлоцентрали и мрежи се подчинява на правилата за държавна помощ в случаите, при които тези правила са приложими.

Член 15

Преобразуване, пренос и разпределение на енергия

1. Държавите членки правят необходимото националните енергийни регулаторни органи да обръщат надлежно внимание на енергийната ефективност, когато изпълняват регулаторните задачи, предвидени в директиви 2009/72/ЕО и 2009/73/ЕО, относно решенията си във връзка с експлоатацията на газовата и електроенергийната инфраструктура.

По-специално държавите членки правят необходимото националните енергийни регулаторни органи, като разработват мрежовите тарифи и разпоредби в рамките на Директива 2009/72/ЕО и като вземат предвид разходите и ползите, свързани с всяка мярка, да предоставят стимули за мрежовите оператори да осигуряват системни услуги на мрежовите потребители, даващи им възможност да реализират мерки за подобряване на енергийната ефективност в контекста на продължавашото въвеждане на интелигентни енергийни мрежи.

Тези системни услуги могат да се определят от оператора на системата и не следва да имат неблагоприятен ефект върху сигурността на системата.

По отношение на електроенергията държавите членки правят необходимото регулирането на мрежите, както и мрежовите тарифи да съответстват на критериите по приложение XI, като се вземат под внимание насоките и кодексите, разработени съгласно Регламент (ЕО) № 714/2009.

2. До 30 юни 2015 г. държавите членки правят необходимото:

- a) за предприемане на оценка на потенциала за енергийна ефективност на своята инфраструктура за газ и електроенергия, по-специално във връзка с преноса, разпределението, управлението на натоварването и оперативната съвместимост, както и със свързването към инсталации за производство на енергия, в т.ч. възможности за достъп за микрогенератори на енергия;
- b) за идентифициране на конкретни мерки и инвестиции за въвеждане на разходно ефективни подобрения на енергийната ефективност в мрежовата инфраструктура, с график за тяхното въвеждане.

3. Държавите членки могат да разрешат елементи от схемите и тарифните структури, които имат социална цел във връзка с мрежовия пренос и разпределението на енергия, при условие че отрицателните ефекти върху преносната или разпределителната мрежа бъдат сведени до необходимия минимум и че те не са значително по-големи от постиганата социална цел.

4. Държавите членки правят необходимото за премахване на онези стимули в тарифите за пренос и разпределение, които са в ущърб на общата ефективност (в т.ч. на енергийната ефективност) на производството, преноса, разпределението и доставките на електроенергия или на стимулите, които могат да пречат на включването на оптимизацията на потреблението в балансирането на пазарите и предоставянето на допълнителни услуги. Държавите членки осигуряват стимулиране на операторите на мрежи с цел подобряване на ефективността при проектирането и функционирането на инфраструктурите и, в рамките на Директива 2009/72/ЕО, правят необходимото тарифите да позволяват на доставчиците да повишават участието на потребителите в ефективността на системата, в т.ч. чрез оптимизиране на потреблението в зависимост от националните обстоятелства.

5. Без да се засягат разпоредбите на член 16, параграф 2 от Директива 2009/28/ЕО и като се вземе предвид член 15 от Директива 2009/72/ЕО, както и необходимостта да се осигури непрекъснато топлоподаване, държавите членки осигуряват, без това да противоречи на изискванията във връзка с поддържането на надеждност и безопасност на електроенергийната мрежа, въз основа на прозрачни и недискриминационни критерии, определени от компетентните национални органи, следните дейности от страна на операторите на преносни и операторите на разпределителни системи, когато те отговарят за диспечерското управление на инсталациите за производство на електроенергия на тяхната територия:

- a) да гарантират преноса и разпределението на електроенергията от високоефективно комбинирано производство на енергия;
- b) да приоритизират или да гарантират достъпа до мрежата на електроенергия от високоефективно комбинирано производство на енергия;
- v) при диспечерското управление на инсталациите за производство на електроенергия да осигуряват приоритетно диспечерско управление на електроенергията от високоефективно комбинирано производство на енергия, доколкото сигурността на функционирането на националната електрическа система позволява това.

Държавите членки правят необходимото правилата, отнасящи се до класирането на различните приоритети за достъп и диспечерско управление, предоставени на техните електроенергийни системи, да бъдат ясно и подробно обяснени и публикувани. Когато предоставят приоритетен достъп или диспечерско управление за високоефективно комбинирано производство на енергия, държавите членки могат да определят класация между, както и в рамките на различни видове възобновяеми енергийни източници и високоефективно комбинирано производство на енергия и при всички случаи правят необходимото приоритетният достъп или диспечерското управление за енергия от възобновяеми енергийни източници да не бъдат възпрепятствани.

В допълнение към задълженията, определени в първа алинея, операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи спазват изискванията, формулирани в приложение XII.

Държавите членки могат по-специално да улеснят включването към енергийната мрежова система на електроенергия, произведена при високоефективно комбинирано производство на енергия от малките агрегати и микроагрегатите за комбинирано производство на енергия. Държавите членки предприемат, когато е целесъобразно, мерки за насърчаване на операторите на мрежи да възприемат опростен процес на уведомяване (процес на „инсталиране и информиране“) при инсталирането на микроагрегати за комбинирано производство на енергия, за да се опростят и съкратят процедурите за предоставяне на разрешения на отделните граждани и монтажници.

6. Като спазват изискванията във връзка с поддържането на надеждност и безопасност на електроенергийната мрежа, държавите членки предприемат подходящи стъпки, за да осигурят – когато това е технически и икономически съвместимо с начина на обслужване на инсталацията за високоефективно комбинирано производство на енергия – възможност операторите на инсталации за високоефективно комбинирано производство на енергия да предлагат балансиращи услуги и други оперативни услуги на равнището на операторите на преносни системи или операторите на разпределителни системи. Операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи гарантират включването на подобни услуги в тържен процес за услуги, който да бъде прозрачен, недискриминационен и да подлежи на проверка.

Където това е уместно, държавите членки могат да изискват от операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи да насърчават разполагането на инсталации за високоефективно комбинирано производство на енергия в близост до области с подобно търсене, чрез намаляване на таксите за свързване и използване на системата.

7. Държавите членки могат да разрешат на производителите на електроенергия от високоефективно комбинирано производство на енергия, желаещи да бъдат свързани към мрежата, да обявят търг за техническото осъществяване на свързването.

8. Държавите членки гарантират, че националните енергийни регулаторни органи съдействат ресурсите на потреблението, като напр. оптимизацията на потреблението, да бъдат част от пазарите на едро и на дребно наред с доставките.

При отчитане на техническите ограничения, присъщи на управлението на мрежите, държавите членки гарантират, че при изпълнението на изискванията за балансиращи и допълнителни услуги операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи третират доставчиците на услуги по оптимизация на потреблението, в т.ч. доставчиците на агрегирани услуги, по недискриминационен начин, на основата на техните технически възможности.

При отчитане на техническите ограничения, присъщи на управлението на мрежите, държавите членки насърчават достъпа и участието на доставчиците на услуги по оптимизация на потреблението до пазарите на балансиране, резерви и други системни услуги, *inter alia*, като изискват националните регулаторни органи или – когато го изискват националните регулаторни системи – операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи, в тясно сътрудничество с доставчиците и потребителите на услуги за потребление, да определят техническите условия за участие в тези пазари на основата на техническите изисквания на тези пазари и на възможностите за опти-

мизация на потреблението. Тези спецификации включват участието на доставчиците на агрегирани услуги.

9. При докладване по Директива 2010/75/ЕС и без да се засяга член 9, параграф 2 от същата директива, държавите членки обмислят възможността да включат информация относно равнищата на енергийна ефективност на инсталации, в които се извършва изгаряне на горива, с обща номинална входяща топлинна мощност от 50 MW или повече, от гледна точка на най-добрите налични техники, разработени съгласно Директива 2010/75/ЕС и Директива 2008/1/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 януари 2008 г. за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването⁽¹⁾.

Държавите членки могат да насърчават операторите на инсталации, посочени в първа алинея, да подобряват средногодишната си нетна ефективност.

ГЛАВА IV

ХОРИЗОНТАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 16

Осигуряване на схеми за квалификация, акредитиране и сертифициране

1. Когато дадена държава членка счита, че националното равнище на техническа компетентност, обективност и надеждност е недостатъчно, тя прави необходимото, в срок до 31 декември 2014 г., схеми за сертифициране и/или акредитиране и/или равностойни схеми за квалификация, в т.ч., когато е необходимо – и подходящи програми за обучение, да бъдат предоставени на разположение или вече да са на разположение на доставчиците на енергийни услуги и енергийно обследване, на енергийните мениджъри и монтажниците на сградни компоненти, свързани с енергопотреблението, съгласно определението в член 2, параграф 9 от Директива 2010/31/ЕС.

2. Държавите членки гарантират, че посочените в параграф 1 схеми предоставят прозрачност на потребителите, че те са надеждни и допринасят за постигане на националните цели за енергийна ефективност.

3. Държавите членки оповестяват публично схемите за сертифициране и/или акредитиране или равностойните схеми за квалификация по параграф 1 и сътрудничат помежду си и с Комисията във връзка със сравнения между тези схеми и тяхното признаване.

Държавите членки предприемат подходящи мерки за информиране на потребителите за наличието на схеми за сертифициране и/или акредитиране в съответствие с член 18, параграф 1.

Член 17

Информация и обучение

1. Държавите членки гарантират, че информацията относно достъпните механизми за енергийна ефективност и финансовата и правната рамка е прозрачна и се разпространява широко до всички заинтересовани участници на пазара, като потребители, строители, архитекти, инженери, одитори по околната среда и лица, извършващи енергийни обследвания, и монтажници на строителни елементи, съгласно определенията от Директива 2010/31/ЕС.

⁽¹⁾ ОВ L 24, 29.1.2008 г., стр. 8.

Държавите членки насърчават предоставянето на информация на банките и другите финансови институции относно възможностите за участие, включително чрез установяване на публично-частни партньорства, във финансирането на мерки за подобряване на енергийната ефективност.

2. Държавите членки установяват съответни условия за пазарните оператори за предоставяне на подходяща и целева информация и консултации на потребителите на енергия по въпросите на енергийната ефективност.

3. Комисията прави преглед на въздействието на мерките в подкрепа на разработването на платформи, включващи *inter alia* органите на европейския социален диалог, за насърчаване на програми за обучение в областта на енергийната ефективност, като предлага и други мерки, ако е целесъобразно. Комисията насърчава европейските социални партньори в обсъждането на въпросите на енергийната ефективност.

4. Държавите членки, с участието на заинтересовани лица, включително местни и регионални органи, насърчават подходящи програми за информиране, повишаване на осведомеността и за обучение с цел да информират гражданите за ползите и практическите особености на предприемането на мерки за повишаване на енергийната ефективност.

5. Комисията насърчава обмена и широкото разпространение на информацията относно най-добрите практики в областта на енергийната ефективност в държавите членки.

Член 18

Енергийни услуги

1. Държавите членки насърчават пазара на енергийни услуги и достъпа на МСП до този пазар чрез:

- a) разпространение на ясна и лесно достъпна информация относно:
 - i) наличните договори за енергийни услуги и клаузите, които следва да се включват в тези договори, за да се гарантират икономите на енергия и правата на крайните клиенти;
 - ii) финансовите инструменти, стимулите, безвъзмездната помощ и заемите за подпомагане на проекти за услуги, свързани с енергийната ефективност;
- b) насърчаване на разработването на етикети за качество, *inter alia* от търговски асоциации;
- b) публично оповестяване и редовно актуализиране на списък на квалифицираните и/или сертифицираните доставчици на енергийни услуги и на техните квалификации или сертификати в съответствие с член 16, или осигуряване на интерфейс в случаите, когато доставчиците на енергийни услуги могат да предоставят информация;
- г) подкрепа за публичния сектор, като се поемат оферти за енергийни услуги, и по-специално за преоборудване на сгради, чрез:
 - i) предоставяне на примерни договори за енергоспестяване с гарантиран резултат, които съдържат най-малко елементите, посочени в приложение XIII;

- ii) предоставяне на информацията относно най-добрите практики при сключване на договори за енергоспестяване с гарантиран резултат, в т.ч. – ако има такъв – и анализ на разходите и ползите, като се използва подходът на жизнения цикъл;

- д) осигуряване на качествен преглед в рамките на националния план за действие за енергийна ефективност във връзка с настоящото и бъдещото развитие на пазара на енергийни услуги.

2. Държавите членки подкрепят доброто функциониране на пазара на енергийни услуги, като по целесъобразност:

- a) определят и оповестяват пунктове за контакт, където крайните клиенти могат да получат посочената в параграф 1 информация;
- b) предприемат при необходимост мерки за премахване на пречките от регулаторен и нерегулаторен характер, които препятстват разпространението на договорите за енергоспестяване с гарантиран резултат и на други модели на услуги за енергийна ефективност, с цел определяне и прилагане на мерки за енергоспестяване;
- в) обмислят възможността да се въведе независим механизъм (или да се възложат такива функции), като например омбудсман, който да гарантира ефикасното обработване на жалби и извънсъдебни споразумения по спорове, произтичащи от договори за енергийни услуги;
- г) дават възможност на независими пазарни посредници да играят роля при стимулирането на развитието на пазара по отношение на предлагането и на търсенето.

3. Държавите членки правят необходимото енергоразпределителните предприятия, операторите на разпределителни системи и предприятията за продажба на енергия на дребно да се въздържат от всякакви дейности, които могат да затруднят търсенето и предоставянето на енергийни услуги или други мерки за подобряване на енергийната ефективност или да попречат на развитието на пазарите за такива услуги или мерки, включително недопускане на конкуренти на пазара или злоупотреба с господстващо положение.

Член 19

Други мерки за насърчаване на енергийната ефективност

1. Държавите членки оценяват и при необходимост предприемат подходящи мерки за отстраняване на регулаторни и нерегулаторни пречки за енергийната ефективност, без да се засягат основните принципи на собствеността и наемните правоотношения в държавите членки, по-специално във връзка със:

- a) разпределянето на стимулите между собствениците и наемателите на дадена сграда или помежду собствениците с оглед да се гарантира, че тези страни не се въздържат да извършват инвестиции за подобряване на енергийната ефективност (каквито в противен случай биха осъществили) поради факта, че няма да получат индивидуално всички ползи или поради липсата на правила за разпределяне на разходите и ползите помежду им, включително национални правила и мерки за регулиране на процесите за вземане на решения при наличие на много собственици;

б) правните и регулаторните разпоредби и административните практики във връзка с публичните покупки, годишните бюджети и счетоводството, с оглед да се гарантира, че отделните публични органи не се въздържат да осъществяват инвестиции за подобряване на енергийната ефективност и свеждане до минимум на очакваните през жизнения цикъл разходи, нито да използват договори за енергоспестяване с гарантиран резултат и други механизми за финансиране от страна на трети лица въз основа на дългосрочни договори.

Тези мерки за отстраняване на пречките могат да включват осигуряване на стимули, отмяна или изменение на правни или регулаторни разпоредби или приемане на указания и тълкувателни съобщения, или опростяване на административните процедури. Тези мерки могат да бъдат съчетани с осигуряване на образование, обучение и специфична информация, както и техническо съдействие в областта на енергийната ефективност.

2. Комисията се уведомява за оценката на пречките и мерките, посочени в параграф 1, в първия национален план за действие за енергийна ефективност по член 24, параграф 2. Комисията насърчава обмена на добри национални практики в това отношение.

Член 20

Национален фонд за енергийна ефективност, финансиране и техническа подкрепа

1. Без да се засягат членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз, държавите членки способстват за създаването на финансови механизми или използването на съществуващи такива за мерки за подобряване на енергийната ефективност, така че да се увеличат максимално ползите от различните потоци на финансиране.

2. Когато е целесъобразно, Комисията подпомага, пряко или чрез европейските финансови институции, държавите членки да създадат инструменти за финансиране и схеми за техническа подкрепа с цел увеличаване на енергийната ефективност в различните отрасли.

3. Комисията улеснява обмена на най-добри практики между компетентните национални или регионални институции или органи, напр. посредством годишни срещи на регулаторните органи, публични бази данни с информация относно изпълнението на мерките от държавите членки и съпоставка между различните държави.

4. Държавите членки могат да създадат национален фонд за енергийна ефективност. Целта на този фонд е да подкрепя националните инициативи за енергийна ефективност.

5. Държавите членки могат да предвидят изпълнението на задълженията, предвидени в член 5, параграф 1, да става чрез ежегодно внасяне в националния фонд за енергийна ефективност на сума, равна на инвестициите, необходими за посрещане на тези задължения.

6. Държавите членки могат да предвидят изпълнението на задълженията, посочени в член 7, параграф 1, на задължените страни да става чрез ежегодно внасяне в националния фонд за енергийна ефективност на сума, равна на инвестициите, необходими за посрещане на тези задължения.

7. Държавите членки могат да използват приходите си от годишното разпределено количество емисии по силата на Решение № 406/2009/ЕО за разработване на новаторски механизми за финансиране, за да приложат на практика целта от член 5 за подобряване на енергийните характеристики на сградите.

Член 21

Коефициенти за преобразуване

За целите на сравняването на икономите на енергия и за преобразуване на стойностите в сравними единици се прилагат коефициентите за преобразуване, установени в приложение IV, освен ако не бъде обосновано използването на други коефициенти за преобразуване.

ГЛАВА V

ОКОНЧАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 22

Делегирани актове

1. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 23, с които да преразглежда хармонизираните референтни стойности на ефективността, посочени в член 14, параграф 10, втора алинея.

2. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 23 с цел адаптиране към техническия прогрес на стойностите, методите на изчисление, приетия коефициент за първична енергия и изискванията в приложения I, II, III, IV, V, VII, VIII, IX, X и XII.

Член 23

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.

2. Правомощието да приема делегираните актове, посочени в член 22, се предоставя на Комисията за срок от пет години, считано от 4 декември 2012 г.

3. Делегирането на правомощия, посочено в член 22, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. То поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна, посочена в решението дата. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са влезли в сила.

4. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.

5. Делегиран акт, приет съгласно член 22, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от 2 месеца след нотифицирането на акта на Европейския парламент и на Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Този срок се удължава с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Член 24

Преразглеждане и наблюдение на изпълнението

1. До 30 април всяка година, считано от 2013 г., държавите членки докладват относно напредъка за постигане на националните цели за енергийна ефективност, в съответствие с част 1 от приложение XIV. Докладът може да представлява част от националните програми за реформи, посочени в Препоръка 2010/410/ЕС на Съвета от 13 юли 2010 г. относно общи насоки за икономическите политики на държавите членки и на Съюза ⁽¹⁾.

2. До 30 април 2014 г. и на всеки три години след това държавите членки представят национални планове за действие за енергийна ефективност. Националните планове за действие за енергийна ефективност обхващат съществените мерки за подобряване на енергийната ефективност и очакваните или постигнатите икономии на енергия, включително мерките при доставката, преноса и разпределението на енергия, както и при крайното потребление на енергия, с оглед на постигането на националните цели за енергийна ефективност, посочени в член 3, параграф 1. Националните планове за действие за енергийна ефективност се допълват с актуализирани прогнози за очакваното цялостно първично енергийно потребление през 2020 г., както и с прогнозните равнища на първичното енергийно потребление в секторите, посочени в част 1 от приложение XIV.

Комисията предоставя най-късно до 31 декември 2012 г. образец, който да послужи като насока за националните планове за действие за енергийна ефективност. Този образец се приема в съответствие с процедурата по консултиране, посочена в член 26, параграф 2. Националните планове за действие за енергийна ефективност във всички случаи включват информацията, посочена в приложение XIV.

3. Комисията оценява годишните доклади и националните планове за действие за енергийна ефективност и преценява степента, до която държавите членки са осъществили напредък за постигане на националните цели за енергийна ефективност, определени съгласно изискванията на член 3, параграф 1, както и за изпълнение на настоящата директива. Комисията представя своята оценка на Европейския парламент и на Съвета. Въз основа на своята оценка на докладите и на националните планове за действие за енергийна ефективност Комисията може да отправя препоръки към държавите членки.

4. Комисията следи въздействието от изпълнението на настоящата директива върху директиви 2003/87/ЕО, 2009/28/ЕО и 2010/31/ЕС и Решение № 406/2009/ЕО, както и върху промишлените отрасли, и по-специално онези от тях, които са изложени на съществен риск от изместване на въглеродни емисии съгласно определението в Решение 2010/2/ЕС.

5. Комисията преразглежда дали продължава да е необходима възможността за освобождавания по член 14, параграф 6 за пръв път при оценката на първия национален план за действие за енергийна ефективност и на всеки три години след това. В случай че преразглеждането покаже, че някой от критериите за тези освобождавания вече не може да бъде обоснован, като се вземат предвид наличието на топлинен товар и действителните експлоатационни условия на освободените инсталации, Комисията предлага подходящи мерки.

6. Преди 30 април всяка година държавите членки представят на Комисията статистически данни относно националното производство на електрическа и топлинна енергия от високоефективно и нискоефективно комбинирано производство на енергия, в съответствие с методиката, дадена в приложение I, съотнесени към общото производство на електрическа и топлинна енергия. Те представят също така годишни статистически данни относно капацитета за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, относно използването за комбинирано производство на енергия горива, както и относно производството и капацитета на районните отоплителни и охладителни системи, съотнесени към общия капацитет и производство на електрическа и топлинна енергия. Държавите членки предоставят и статистически данни за икономите на първична енергия, постигнати чрез прилагането на комбинирано производство на енергия, в съответствие с методиката, дадена в приложение II.

7. До 30 юни 2014 г. Комисията представя оценката, посочена в член 3, параграф 2, на Европейския парламент и на Съвета, придружена, при необходимост, от предложения за допълнителни мерки.

8. До 5 декември 2015 г. ⁽²⁾ Комисията прави преглед на ефективността на прилагането на член 6, като отчита изискванията, установени в Директива 2004/18/ЕО, и представя доклад пред Европейския парламент и Съвета. Ако е целесъобразно, този доклад се придружава от предложения за допълнителни мерки.

9. До 30 юни 2016 г. Комисията представя доклад пред Европейския парламент и Съвета относно прилагането на член 7. Ако е целесъобразно, този доклад се придружава от законодателно предложение, имащо една или повече от следните цели:

- а) промяна на крайната дата по член 7, параграф 1;
- б) преразглеждане на изискванията, установени в член 7, параграфи 1, 2 и 3;
- в) въвеждане на допълнителни общи изисквания, по-специално по отношение на въпросите, посочени в член 7, параграф 7.

⁽¹⁾ ОВ L 191, 23.7.2010 г., стр. 28.

⁽²⁾ ОВ: Моля, въведете дата три години след влизането в сила на настоящата директива.

10. До 30 юни 2018 г. Комисията оценява напредъка на държавите членки по отстраняване на регулаторните и нерегулаторните препятствия, посочени в член 19, параграф 1. Ако това е уместно, тази оценка може да бъде последвана от предложения за допълнителни мерки.

11. Комисията оповестява публично докладите по параграфи 1 и 2.

Член 25

Онлайн платформа

Комисията създава онлайн платформа за подпомагане на практическото прилагане на настоящата директива на национално, регионално и местно равнище. Тази платформа подкрепя обмена на опит относно начините на работа, референтната информация, дейностите по изграждане на мрежи и новаторските практики.

Член 26

Процедура на комитет

1. Комисията е подпомагана от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.

2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 4 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Член 27

Изменения и отмяна

1. Директива 2006/32/ЕО се отменя от 5 юни 2014 г., освен член 4, параграфи 1 – 4 от нея и приложения I, III и IV, без да се засягат задълженията на държавите членки, свързани със срока за нейното транспониране в националното законодателство. Член 4, параграфи 1 – 4 от Директива 2006/32/ЕО и приложения I, III и IV към нея се заличават, считано от 1 януари 2017 г.

Директива 2004/8/ЕО се отменя от 5 юни 2014 г., без да се засягат задълженията на държавите членки, свързани със срока за нейното транспониране в националното законодателство.

Позоваванията на директиви 2006/32/ЕО и 2004/8/ЕО се считат за позовавания към настоящата директива и се тълкуват съгласно таблицата на съответствието в приложение XV.

2. Член 9, параграфи 1 и 2 от Директива 2010/30/ЕС се заличават, считано от 5 юни 2014 г.

3. Директива 2009/125/ЕО се изменя, както следва:

1) Вмъква се следното съображение:

„(35a) Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година относно енергийните характеристики на сградите (*) изисква държавите членки да определят изисквания за енергийните характеристики на сградните компоненти, съставляващи част от фасадата, и системни изисквания по отношение на енергийните характеристики като цяло, правилния монтаж и подходящото измеряване, настройка и контрол на техническите сградни инсталации, които са монтирани в съществуващи сгради. На целите на настоящата директива не противоречи, че тези изисквания може, при определени обстоятелства, да ограничават монтирането на продукти, свързани с енергопотреблението, които съответстват на изискванията на настоящата директива и на мерките за нейното изпълнение, при условие че подобни изисквания не представляват необоснована пазарна пречка.

(*) ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 13.“

2) В края на член 6, параграф 1 се добавя следното изречение:

„При това не се засягат изискванията за енергийните характеристики и системните изисквания, определени от държавите членки съгласно член 4, параграф 1 и член 8 от Директива 2010/31/ЕС.“

Член 28

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива до 5 юни 2014 г.

Независимо от първа алинея държавите членки въвеждат до съответните посочени дати законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с член 4, член 5, параграф 1, първа алинея, параграфи 5 и 6, член 7, параграф 9, последна алинея, член 14, параграф 6, член 19, параграф 2, член 24, параграфи 1 и 2, както и точка 4 от приложение V.

Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се прави при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваването се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

*Член 29***Влизане в сила**

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

*Член 30***Адресати**

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Страсбург на 25 октомври 2012 година.

За Европейския парламент
Председател
M. SCHULZ

За Съвета
Председател
A. D. MAVROYIANNIS

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ОБЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ИЗЧИСЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯТА ОТ КОМБИНИРАНО ПРОИЗВОДСТВО

Част I

Общи принципи

Стойностите, използвани за изчисляване на електроенергията от комбинирано производство, се определят на база на очакваната или действителната работа на агрегата при нормални експлоатационни условия. За микроагрегатите за комбинирано производство на енергия изчислението може да се основава на сертифицирани стойности.

- а) Произведената електроенергия от комбинирано производство се счита равна на общата годишна произведена електроенергия от агрегата, измерена на изхода на основните генератори:
- i) при агрегати за комбинирано производство на енергия от видовете съгласно букви б), г), д), е), ж) и з) в част II, със зададена от държавите членки годишна обща ефективност, равна най-малко на 75 %; и
 - ii) при агрегати за комбинирано производство на енергия от видовете съгласно букви а) и в) в част II, със зададена от държавите членки годишна обща ефективност, равна най-малко на 80 %.
- б) При агрегати за комбинирано производство на енергия с годишна обща ефективност под стойността, посочена в буква а), подточка i) (агрегати за комбинирано производство на енергия от видовете съгласно букви б), г), д), е), ж) и з) в част II), или с годишна обща ефективност под стойността, посочена в буква а), подточка ii) (агрегати за комбинирано производство на енергия съгласно букви а) и в) в част II), комбинираното производство на енергия се изчислява съгласно следната формула:

$$E_{\text{СНР}} = H_{\text{СНР}} * C$$

където:

$E_{\text{СНР}}$ е количеството електроенергия от комбинирано производство;

C е съотношението електроенергия/топлинна енергия;

$H_{\text{СНР}}$ е количеството на полезната топлинна енергия от комбинирано производство (изчислено за целта като общата произведена топлинна енергия минус всяка топлинна енергия, произведена в отделни котли или чрез екстракция на съществуваща пара от парогенератора преди турбината).

Изчисляването на електроенергията от комбинирано производство трябва да се основава на действителното съотношение електроенергия/топлинна енергия. Ако действителното съотношение електроенергия/топлинна енергия за даден агрегат за комбинирано производство на енергия не е известно, могат да се използват следните приети стойности, по-специално за статистически цели, за агрегатите за комбинирано производство на енергия от видовете съгласно букви а), б), в), г) и д) в част II, при условие че изчислената електроенергия от комбинирано производство е по-малка или равна на общото електропроизводство на агрегата:

Вид агрегат за комбинирано производство на енергия	Прието съотношение електроенергия/топлинна енергия, C
Парогазова инсталация с утилизация на топлинната енергия	0,95
Противоналегателна парна турбина	0,45
Кондензационна парна турбина с пароотбор	0,45
Газова турбина с утилизация на топлинната енергия	0,55
Двигател с вътрешно горене	0,75

Ако държавите членки въведат приети стойности за съотношенията електроенергия/топлинна енергия за агрегати от видовете съгласно букви е), ж), з), и), й) и к) в част II, тези приети стойности се публикуват и Комисията се уведомява за тях.

- в) Ако част от енергийното съдържание на горивото, вложено за комбинирано производство на енергия, се възстановява във вид на химически продукти и се рециклира, тази част може да бъде извадена от вложеното количество гориво преди изчисляване на общата ефективност, използвана в букви а) и б).
- г) Държавите членки могат да определят съотношението електроенергия/топлинна енергия като съотношението между електроенергията и полезната топлинна енергия при работа в режим на комбинирано производство на енергия при по-ниска мощност, като се използват експлоатационни данни за конкретния агрегат.
- д) Държавите членки могат да използват други отчетни периоди освен едногодишния за целите на изчисленията съгласно букви а) и б).

Част II

Технологии за комбинирано производство на енергия, обхванати от настоящата директива

- а) Парогазова инсталация с оползотворяване на топлинната енергия;
- б) противоналегателна парна турбина;
- в) кондензационна парна турбина с пароотбор;
- г) газова турбина с оползотворяване на топлинната енергия;
- д) двигател с вътрешно горене;
- е) микротурбини;
- ж) стърлингови двигатели;
- з) горивни клетки;
- и) парни машини;
- й) двигатели с цикъл на Ренкин с органичен работен агент;
- к) всякакви други видове технологии или комбинации от тях, попадащи в определението, установено в член 2, параграф 30.

При изпълнението и прилагането на общите принципи за изчисляване на електроенергията от комбинирано производство държавите членки използват подробните насоки, формулирани в Решение 2008/952/ЕО на Комисията от 19 ноември 2008 година за установяване на подробни насоки за прилагането и използването на приложение II към Директива 2004/8/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ ОВ L 338, 17.12.2008 г., стр. 55.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПРОЦЕСА НА КОМБИНИРАНО ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЯ

Стойностите, които се използват за изчисляване на ефективността на комбинираното производство на енергия и на икономииите на първична енергия, се определят на базата на очакваната или действителната работа на агрегата при нормални експлоатационни условия.

а) Високоэффективно комбинирано производство на енергия

По смисъла на настоящата директива високоэффективното комбинирано производство на енергия отговаря на следните критерии:

- комбинираното производство от агрегати за комбинирано производство на енергия осигурява икономии на първична енергия, изчислени съгласно буква б), възлизащи на поне 10 % в сравнение с референтните стойности при разделно производство на топлинна енергия и електроенергия,
- производството от малки агрегати и микроагрегати за комбинирано производство на енергия, осигуряващо икономии на първична енергия, може да се определи като високоэффективно комбинирано производство на енергия.

б) Изчисляване на икономииите на първична енергия

Размерът на икономииите на първична енергия, осигурени от комбинираното производство на енергия, определен съгласно приложение I, се изчислява по следната формула:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHP_{H\eta}}{Ref_{H\eta}} + \frac{CHP_{E\eta}}{Ref_{E\eta}}} \right) \times 100 \%$$

където:

PES са икономииите на първична енергия;

CHP H η е ефективността на производството на топлинна енергия при комбинирано производство на енергия, определена като годишното количество произведена полезна топлинна енергия, разделено на количеството използвано гориво за производството на сбора на произведената полезна топлинна енергия и електроенергията от комбинирано производство;

Ref H η е референтната стойност на ефективността при разделно производство на топлинна енергия;

CHP E η е ефективността на производството на електроенергия при комбинирано производство на енергия, определена като годишното количество електроенергия, произведена чрез комбинирано производство, разделено на количеството използвано гориво за производството на сбора на произведената полезна топлинна енергия и електроенергията от комбинирано производство. Когато даден агрегат за комбинирано производство на енергия произвежда и механична енергия, годишното производство на електроенергия чрез комбинирано производство на енергия може да бъде увеличено с допълнителен елемент, представляващ количеството електроенергия, което е еквивалентно на тази механична енергия. Допълнителният елемент не създава право за издаване на гаранции за произход в съответствие с член 14, параграф 10;

Ref E η е референтната стойност на ефективността при разделно производство на електроенергия.

в) Альтернативен начин за изчисляване на икономииите на енергия

Държавите членки могат да изчисляват икономииите на първична енергия от производството на топлинна енергия, електроенергия и механична енергия, както е описано по-долу, без да прилагат приложение I, за да изключват непроизведената чрез комбинирано производство на енергия част от топлинната енергия и електроенергията от същия процес. Такова производство може да се разглежда като високоэффективно комбинирано производство на енергия, при условие че то удовлетворява критериите за ефективност в буква а) от настоящото приложение и че за агрегатите за комбинирано производство на енергия с електрогенерираща мощност над 25 MW общата ефективност е над 70 %. Въпреки това, за целите на издаването на гаранции за произход и за статистически цели, спецификацията на количеството на електроенергията от комбинирано производство, получена в рамките на такова производство, се определя в съответствие с приложение I.

При гореспоменатия алтернативен начин за изчисляване на икономии на първична енергия в даден процес се използва формулата, посочена в буква б) от настоящото приложение, като „СНР Н_п“ се заменя с „Н_п“, а „СНР Е_п“ – с „Е_п“, където:

Н_п е ефективността на производството на топлинна енергия, определена като годишното количество произведена топлинна енергия, разделено на количеството използвано гориво за производството на сбора от произведената топлинна енергия и електроенергия;

Е_п е ефективността на производството на електроенергия, определена като годишното количество произведена електроенергия, разделено на количеството използвано гориво за производството на сбора от произведената топлинна енергия и електроенергия. Когато агрегат за комбинирано производство на енергия произвежда механична енергия, годишното производство на електроенергия чрез комбинирано производство на енергия може да бъде увеличено с допълнителен елемент, представляващ количеството електроенергия, което е еквивалентно на количеството механична енергия. Допълнителният елемент не създава право за издаване на гаранции за произход в съответствие с член 14, параграф 10.

- г) Държавите членки могат да използват други периоди за отчитане освен едногодишния за целите на изчисленията съгласно букви б) и в) от настоящото приложение.
- д) За микроагрегатите за комбинирано производство на енергия изчисляването на икономии на първична енергия може да се основава на сертифицирани данни.
- е) Референтни стойности на ефективността при разделно производство на топлинна енергия и електроенергия

Хармонизираните референтни стойности на ефективността представляват матрица от стойности, разграничени въз основа на съответни фактори, включващи годината на изграждане на инсталацията и вида на използваното гориво, и трябва да се основават на добре документиран анализ, отчитащ *inter alia* експлоатационни данни при реални условия, комбинацията от горива и климатичните условия, както и прилаганите технологии за комбинирано производство на енергия.

Референтните стойности на ефективността при разделно производство на топлинна енергия и електроенергия в съответствие с формулата, посочена в буква б), установяват работния КПД при разделното производство на топлинна енергия и електроенергия, което е предвидено да се замени с комбинирано производство на енергия.

Референтните стойности на ефективността се изчисляват в съответствие със следните принципи:

1. За агрегатите за комбинирано производство на енергия сравнението с разделно производство на електроенергия се основава на принципа, че се сравняват еднакви категории гориво.
2. Всеки агрегат за комбинирано производство на енергия се сравнява с най-добрата налична и икономически обоснована технология за разделно производство на топлинна енергия и електроенергия, предлагана на пазара в годината на производство на агрегата за комбинирано производство на енергия.
3. Референтните стойности на ефективността за агрегати за комбинирано производство на енергия, по-стари от 10 години, се фиксират да са равни на референтните стойности за агрегати на 10 години.
4. Референтните стойности на ефективността при разделно производство на топлинна енергия и електроенергия отразяват климатичните различия между държавите членки.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ВЪВ ВРЪЗКА СЪС ЗАКУПУВАНЕТО НА ПРОДУКТИ, УСЛУГИ И СГРАДИ ОТ ЦЕНТРАЛНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Централна администрация, която закупува продукти, услуги или сгради, доколкото това не противоречи на разходната ефективност, икономическата осъществимост, устойчивостта в по-широк смисъл, техническата пригодност, както и на наличието на достатъчно конкуренция:

- а) когато даден продукт попада в обхвата на делегиран акт, приет съгласно Директива 2010/30/ЕС, или на свързана с него директива за изпълнение на Комисията, закупува само продуктите, отговарящи на критерия за принадлежност към най-високия клас на енергийна ефективност, който е възможен предвид необходимостта да се осигури достатъчно конкуренция;
- б) когато даден продукт не попада в обхвата на буква а), но попада в обхвата на мярка за прилагане съгласно Директива 2009/125/ЕО, приета след влизането в сила на настоящата директива, закупува само продукти, съответстващи на показателите за енергийна ефективност, формулирани в мярката за прилагане;
- в) закупува продукти за офис оборудване, попадащи в обхвата на Решение 2006/1005/ЕО на Съвета от 18 декември 2006 г. относно сключването на Споразумение между правителството на Съединените американски щати и Европейската общност за координирането на енергоефективни програми за етикетирание на офис оборудване⁽¹⁾, които отговарят на изисквания за енергийна ефективност, не по-малко строги от посочените в приложение В към споразумението, приложено към посоченото решение;
- г) закупува единствено такива автомобилни гуми, които отговарят на критерия за най-висок клас енергийна ефективност на използване на горивата, както е определено в Регламент (ЕО) № 1222/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. относно етикетирането на гуми по отношение на горивната ефективност и други съществени параметри⁽²⁾. Това изискване не възпрепятства публичните органи да закупуват гуми с най-висок клас на сцепление с влажна пътна настилка или съответно клас на външния шум при търкаляне, когато това е обосновано от съображения за безопасност или за общественото здраве;
- д) в своите тържни процедури за договори за услуги изисква от доставчиците на услуги да използват при изпълнението на въпросните услуги само продукти, отговарящи на изискванията, посочени в букви а) – г). Това изискване се прилага само към нови продукти, закупени от доставчиците на услуги отчасти или изцяло за целите на предоставянето на въпросните услуги;
- е) закупува или сключва нови договори за наем само когато сградите съответстват поне на минималните изисквания за енергийните характеристики, посочени в член 5, параграф 1, освен ако целта на закупуването е:
 - i) да предприеме основно саниране или разрушаване;
 - ii) в случай на публичен органи – да препродаде сградата, без да я използва за собствени нужди на публичния орган; или
 - iii) да запази сградата като официално защитена сграда в рамките на определена среда или поради нейната особена архитектурна или историческа стойност.

Спазването на тези изисквания се удостоверява чрез сертификатите за енергийни характеристики по член 11 от Директива 2010/31/ЕС.

⁽¹⁾ ОВ L 381, 28.12.2006 г., стр. 24.

⁽²⁾ ОВ L 342, 22.12.2009 г., стр. 46.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

ЕНЕРГИЙНО СЪДЪРЖАНИЕ НА ОПРЕДЕЛЕНИ ГОРИВА ЗА КРАЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ – ТАБЛИЦА С КОЕФИЦИЕНТИ ЗА ПРЕОБРАЗУВАНЕ ⁽¹⁾

Горива и енергоносители	kJ (долна топлина на изгаряне – NCV)	kgoe (долна топлина на изгаряне – NCV)	kWh (долна топлина на изгаряне – NCV)
1 kg кокс	28 500	0,676	7,917
1 kg антрацитни въглища	17 200 – 30 700	0,411 – 0,733	4,778 – 8,528
1 kg брикети от кафяви въглища	20 000	0,478	5,556
1 kg черни въглища	10 500 – 21 000	0,251 – 0,502	2,917 – 5,833
1 kg кафяви въглища	5 600 – 10 500	0,134 – 0,251	1,556 – 2,917
1 kg нефтошисти	8 000 – 9 000	0,191 – 0,215	2,222 – 2,500
1 kg торф	7 800 – 13 800	0,186 – 0,330	2,167 – 3,833
1 kg торфени брикети	16 000 – 16 800	0,382 – 0,401	4,444 – 4,667
1 kg котелно гориво (мазут)	40 000	0,955	11,111
1 kg газьол	42 300	1,010	11,750
1 kg бензин	44 000	1,051	12,222
1 kg керосин	40 000	0,955	11,111
1 kg втечен нефтен газ	46 000	1,099	12,778
1 kg природен газ ⁽¹⁾	47 200	1,126	13,10
1 kg втечен природен газ	45 190	1,079	12,553
1 kg дървесина (25 % влажност) ⁽²⁾	13 800	0,330	3,833
1 kg пелети/дървесни брикети	16 800	0,401	4,667
1 kg отпадъци	7 400 – 10 700	0,177 – 0,256	2,056 – 2,972
1 MJ получена топлинна енергия	1 000	0,024	0,278
1 kWh електроенергия	3 600	0,086	1 ⁽³⁾

Източник: Евростат.

⁽¹⁾ 93 % метан.

⁽²⁾ Държавите членки могат да прилагат и други стойности, в зависимост от най-широко използвания вид дървесина в съответната държава членка.

⁽³⁾ Тази стойност може да се използва, когато енергоспестяванията се изчисляват като първична енергия посредством подход „от долу нагоре“, основан на крайното енергийно потребление. За енергоспестявания, изразени в kWh електроенергия, държавите членки могат да използват приетия коефициент 2,5. Държавите членки могат да използват и друг коефициент, при условие че направят съответната обосновка.

⁽¹⁾ Държавите членки могат да прилагат и различни от посочените коефициенти на преобразуване, ако те могат да бъдат обосновани.

ПРИЛОЖЕНИЕ V

Общи методи и принципи за изчисление на въздействието на схемите за задължения за енергийна ефективност или други мерки на политиката съгласно член 7, параграфи 1, 2 и 9 и член 20, параграф 6

1. Методи за изчисление на икономии на енергия за целите на член 7, параграфи 1 и 2, член 7, параграф 9, втора алинея, букви б), в), г), д) и е) и член 20, параграф 6.

Задължените участващи или изпълняващи страни или изпълнителните публични органи могат да използват един или повече от следните методи за изчисляване на икономии на енергия:

- а) предполагаеми спестявания, спрямо резултатите от предходни независимо проследени енергийни подобрения в сходни инсталации. Общият подход се нарича „*ex-ante*“;
- б) измерени икономии на енергия, при които енергоспестяването от прилагането на мярка или на пакет от мерки се определят чрез регистриране на действителното намаление на енергопотреблението, като се вземат предвид такива фактори като допълнителност, обитаване, равнища на производство и атмосферни условия, които могат да влияят върху потреблението. Общият подход се нарича „*ex-post*“;
- в) претеглени икономии на енергия, при които се използват инженерни оценки на енергоспестяването. Този подход може да се използва само когато установяването на стабилни измервани данни за конкретна инсталация е трудно или несъразмерно скъпо, напр. при замяната на компресор или електродвигател с оценка на kWh, различна от тази на съоръжение, за което са измерени независими данни относно енергоспестяването, или когато се осъществява въз основа на установени в национален мащаб методики и референтни стойности от квалифицирани или акредитирани експерти, които са независими от задължените, участващите или изпълняващите страни;
- г) наблюдавани икономии на енергия, при които потребителската реакция спрямо съветите, информационните кампании, схемите за етикетиране или сертифициране или използването на интелигентни измервателни уреди е определена. Този подход може да се използва единствено за икономии на енергия, които произтичат от промени в потребителското поведение. Той не може да се използва за икономии на енергия, които произтичат от прилагането на физически мерки.
2. При определяне на икономии на енергия за дадена мярка за енергийна ефективност за целите на член 7, параграфи 1 и 2, член 7, параграф 9, втора алинея, букви б), в), г), д) и е) и член 20, параграф 6 се прилагат следните принципи:
- а) кредитът може да се предоставя само за икономии на енергия, надхвърлящи следните равнища:

- i) стандартите на Съюза за емисиите от нови леки пътнически автомобили и нови леки търговски превозни средства, произтичащи съответно от прилагането на Регламент (ЕО) № 443/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за определяне на стандарти за емисиите от нови леки пътнически автомобили като част от цялостния подход на Общността за намаляване на емисиите на CO₂ от лекотоварните превозни средства⁽¹⁾ и Регламент (ЕС) № 510/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2011 г. за определяне на стандарти за емисиите от нови леки търговски превозни средства като част от цялостния подход на Съюза за намаляване на емисиите на CO₂ от лекотоварните превозни средства⁽²⁾;
- ii) изискванията на Съюза за оттегляне от пазара на някои продукти, свързани с енергопотреблението, произтичащи от изпълнението на мерки за прилагане съгласно Директива 2009/125/ЕО; както и
- б) за да отчетат различията в климата между регионите, държавите членки могат да изберат да пригледат икономии на енергия към стандартна стойност или да определят различни равнища на енергоспестяване в съответствие с разликите в температурата между регионите;

⁽¹⁾ ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 1.

⁽²⁾ ОВ L 145, 31.5.2011 г., стр. 1.

- в) дейностите на задължената, участващата или изпълняващата страна трябва да имат ясно изразено съществено отношение към постигането на декларираните икономии на енергия;
- г) икономии от едно отделно действие не могат да бъдат декларирани от повече от една страна;
- д) при изчисляването на икономии на енергия се отчита жизненият им цикъл. Това може да се направи, като се броят икономии на енергия, които ще бъдат постигнати от всяко отделно действие между датата на неговото изпълнение и 31 декември 2020 г. Като алтернатива държавите членки могат да приемат друг метод, чрез който се счита, че ще бъдат постигнати най-малко същите стойности на икономии на енергия. Когато използват други методи, държавите членки се уверяват, че общият размер на икономии на енергия, изчислен по тези методи, не надхвърля размера на икономии на енергия, който би се получил в резултат на изчисленията, отчитайки икономии на енергия, които ще бъдат постигнати от всяко отделно действие между датата на неговото изпълнение и 31 декември 2020 г. В първите си национални планове за действие за енергийна ефективност държавите членки описват подробно съгласно приложение XIV към настоящата директива какви други методи са използвали и какви мерки са били предвидени, за да се гарантира изпълнението на това задължително изискване по отношение на изчисленията; както и
- е) действията на задължените, участващи или изпълняващи страни поотделно или заедно, които целят трайното преобразуване на продукти, оборудване или пазари с оглед на постигане на по-висока степен на енергийна ефективност, са позволени; както и
- ж) когато насърчават предприемането на мерки за енергийна ефективност, държавите членки осигуряват поддръжане на стандартите за качество на продуктите, услугите и прилагането на мерки. Където не съществуват такива стандарти, държавите членки работят със задължените, участващи или изпълняващи страни, за да ги въведат.
3. При определяне на икономии на енергия от мерките на политиката, приложени съгласно член 7, параграф 9, втора алинея, буква а), се прилагат следните принципи:
- а) кредит се предоставя само за икономии на енергия от данъчни мерки, надхвърлящи минималните нива на данъчно облагане, приложими към горивата, както се изисква в Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамка на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията ⁽¹⁾ или в Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 г. относно общата система на данъка върху добавената стойност ⁽²⁾;
- б) за изчисляване на въздействието се използват актуални и представителни официални данни за еластичността на цените; както и
- в) икономии на енергия от придружаващи инструменти на данъчната политика, включително фискални стимули или плащания във фонд, се отчитат отделно.
4. Уведомление относно методиката
- Държавите членки уведомяват Комисията до 5 декември 2013 г. за предложената от тях подробна методика за функционирането на схемите за задължения за енергийна ефективност и за целите на член 7, параграф 9 и на член 20, параграф 6. Освен ако не се отнася до данъци, това уведомление включва информация за:
- а) задължените, участващи или изпълняващи страни или изпълнителните публични органи;
- б) целевите сектори;
- в) равнището на целта за икономии на енергия или очакваните икономии през целия период и за междинните периоди;
- г) продължителността на периода на задължение и междинните периоди;

⁽¹⁾ ОВ L 283, 31.10.2003 г., стр. 51.

⁽²⁾ ОВ L 347, 11.12.2006 г., стр. 1.

- д) допустимите категории мерки;
- е) методиката на изчисление, включително начина на определяне на степента на допълнителност и същественост, както и методиките и референтните стойности, използвани за инженерните оценки;
- ж) жизнения цикъл на мерките;
- з) подхода спрямо различията в климата в самите държави членки;
- и) стандартите за качество;
- й) протоколите за мониторинг и проверка и как се гарантира тяхната независимост от задължените, участващите или изпълняващите страни;
- к) протоколите от обследване; и
- л) по какъв начин е отчетена необходимостта да се спазва изискването по член 7, параграф 1, втора алинея.

Когато се отнася до данъци, уведомлението включва информация за:

- а) целевите сектори и сегмента на данъкоплатците;
 - б) изпълнителния публичен орган;
 - в) очакваните икономии на енергия;
 - г) продължителността на данъчната мярка и междинните периоди; както и
 - д) методиката на изчисляване, включително каква еластичност на цените е използвана.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ VI

Минимални критерии за енергийни обследвания, включително обследвания, провеждани като част от системи за управление на енергията

Енергийните обследвания, посочени в член 8, се основават на следните насоки:

- а) да използват актуални, измерени, проследими оперативни данни за енергийното потребление и (при електроенергията) за профилите на натоварване;
- б) да включват подробен преглед на профила на потреблението на енергия на дадена сграда или група от сгради, промишлени дейности или монтаж, в т.ч. за транспорт;
- в) да изхождат, когато е възможно, от анализ на разходите за жизнения цикъл, а не на обикновените периоди на възвръщаемост, с оглед отчитане на дългосрочно реализуемите спестявания, остатъчните стойности на дългосрочните инвестиции и скontoвите проценти;
- г) да са пропорционални и достатъчно представителни, за да позволят съставянето на достоверна представа за енергийните характеристики като цяло и надеждното установяване на най-значимите възможности за подобрене.

Енергийните обследвания дават възможност за подробни и валидирани изчисления за предложените мерки с цел предоставяне на ясна информация за потенциалните спестявания.

Използваните при енергийното обследване данни се съхраняват за целите на историческия анализ и за проследяване на резултатите.

ПРИЛОЖЕНИЕ VII

Минимални изисквания за фактуриране и информация за фактурирането въз основа на действителното потребление

1. Минимални изисквания за фактурирането

1.1. Фактуриране въз основа на действителното потребление

С оглед крайните клиенти да са в състояние да регулират своето енергопотребление, фактурирането следва да се извършва въз основа на действителното потребление поне веднъж годишно, а информацията за фактурирането следва да се предоставя поне веднъж на три месеца, а при поискване или когато потребителите са направили избор да получават електронни сметки – два пъти в годината. Природният газ, използван само за готвене, може да бъде изключен от това изискване.

1.2. Минимална информация, която да се съдържа в сметката

Държавите членки правят необходимото, където е уместно, крайните клиенти да получават следната информация на ясен и разбираем език в своите сметки или в приложение към своите сметки, договори, транзакции и касови бележки в разпределителните станции:

- а) текущите действителни цени и действителното енергопотребление;
- б) сравнение на енергопотреблението на крайните клиенти с потреблението за същия период през предходната година, за предпочитане представено графично;
- в) информация за връзка с организации на крайните клиенти, енергийни агенции или подобни органи, включително адреси в Интернет, от които може да се получи информация за възможните мерки за подобряване на енергийната ефективност, сравнителните профили на крайни клиенти и/или обективните технически спецификации на енергопотребяващо оборудване.

Освен това, когато е възможно и полезно, държавите членки правят необходимото крайните клиенти да получават сравнения с усреднената норма или ориентировъчна стойност на потребление на краен клиент в една и съща категория клиенти на ясен и разбираем език в своите сметки или в приложение към своите сметки, или към тази информация да има препратка в техните сметки, договори, транзакции и касови бележки в разпределителните станции.

1.3. Съвети относно енергийната ефективност, придружаващи сметките, и друга обратна информация за крайните клиенти

Когато изпращат договори и промени в договорите, както и в сметките, получавани от потребителите, или чрез уебсайтовете, насочени към индивидуални потребители, енергоразпределителните предприятия, операторите на енергоразпределителни системи и предприятията за продажба на енергия на дребно информират своите потребители по ясен и разбираем начин как могат да влязат в контакт с независими консултантски центрове за потребители, енергийни агенции или подобни институции, включително техните интернет адреси, откъдето потребителите могат да получат съвети за възможни мерки за енергийна ефективност, референтни профили за своето енергопотребление и технически спецификации на енергопотребяващи уреди, които могат да послужат за намаляване на потреблението на тези уреди.

ПРИЛОЖЕНИЕ VIII

Потенциал за ефективно отопление и охлаждане

1. Всеобхватната оценка на потенциала за енергийна ефективност при отоплението и охлаждането на национално равнище, посочен в член 14, параграф 1, включва:
- a) описание на потребностите от енергия за отопление и охлаждане;
 - б) прогноза как ще се променят тези потребности през следващите 10 години, като се взема предвид по-специално изменението на потреблението в сградите и различните промишлени сектори;
 - в) карта на националната територия, на която при съвременна защита на чувствителна търговска информация да са посочени:
 - i) точките на потребление на енергия за отопление и охлаждане, включително:
 - общини и гъстонаселени области със съотношение на застроената площ поне 0,3, както и
 - индустриални зони с общо годишно потребление на повече от 20 GWh енергия за отопление и охлаждане;
 - ii) съществуващата и планираната инфраструктура за районни отоплителни и охладителни системи;
 - iii) потенциалните точки на подаване на енергия за отопление и охлаждане, включително:
 - инсталации за производство на електроенергия с общо годишно електропроизводство над 20 GWh; както и
 - инсталации за изгаряне на отпадъци,
 - съществуващи и планирани инсталации за комбинирано производство на енергия, които използват технологии, посочени в приложение I, част II, както и районни отоплителни инсталации;
 - г) установяване на потребностите от отопление и охлаждане, които биха могли да бъдат задоволени чрез високоефективно комбинирано производство на енергия, включително разположени в жилищни сгради микроагрегати за комбинирано производство на енергия, както и от районни отоплителни и охладителни системи;
 - д) установяване на потенциала за допълнително високоефективно комбинирано производство на енергия, включително чрез преоборудване на съществуващи и изграждане на нови електрогенериращи и промишлени инсталации или други съоръжения, които генерират отпадна топлина;
 - е) установяване на потенциала за енергийна ефективност на инфраструктурата на районните отоплителни и охладителни системи;
 - ж) стратегии, политики и мерки, които могат да бъдат приети до 2020 г. и до 2030 г. за реализиране на потенциала по буква д), с оглед да се задоволят потребностите по буква г), включително, където е уместно, предложения за:
 - i) увеличаване на дела на комбинираното производство на енергия в производството на енергия за отопление и охлаждане, както и в производството на електроенергия;
 - ii) разработване на инфраструктура за ефективни районни отоплителни и охладителни системи с оглед да се подпомогне развитието на високоефективно комбинирано производство на енергия и използването за отопление и охлаждане на енергия, произведена на база отпадна топлина и възобновяеми енергийни източници;
 - iii) насърчаване на разполагането на нови топлоелектрически инсталации за производство на електроенергия и промишлени предприятия, генериращи отпадна топлина, на места, където може да бъде оползотворено максимално количество от наличната отпадна топлина за задоволяване на съществуващи или прогнозни потребности от енергия за отопление и охлаждане;

- iv) насърчаване на разполагането на нови жилищни райони или нови промишлени предприятия, използващи топлинна енергия в своите производствени процеси, на места, където наличната отпадна топлина, установена във всеобхватната оценка, може да допринесе за задоволяването на техните потребности от енергия за отопление и охлаждане. Това би могло да включва предложения в подкрепа на групирането на няколко отделни инсталации на едно и също място, за да се осигури оптимално съгласуване на потреблението и производството на енергия за отопление и охлаждане;
 - v) насърчаване на свързването на топлоелектрически инсталации за производство на електроенергия, промишлените предприятия, генериращи отпадна топлина, инсталациите за изгаряне на отпадъци и другите инсталации за производство на енергия от отпадъци към местната районна отоплителна или охладителна мрежа;
 - vi) насърчаване на свързването на жилищните райони и промишлените предприятия, използващи топлинна енергия в своите производствени процеси, към местната районна отоплителна или охладителна мрежа;
- з) дела на високоефективното комбинирано производство на енергия, установения потенциал и постигнатия напредък по Директива 2004/8/ЕО;
- и) оценка на количеството първична енергия, което ще бъде спестено;
- й) оценка на мерките за публично подпомагане за отоплението и охлаждането, ако има такива, със съответния годишен бюджет и набеязване на потенциалния елемент на помощта. Това не засяга необходимостта от отделно уведомяване за схемите за публично подпомагане, така че те да бъдат оценени съгласно правилата за държавна помощ.
2. Всеобхватната оценка може да бъде съставена от съчетание на областни или местни планове и стратегии, доколкото това е уместно.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ IX

АНАЛИЗ НА РАЗХОДИТЕ И ПОЛЗИТЕ

Част 1

Общи принципи на анализа на разходите и ползите

Целта на изготвянето на анализи на разходите и ползите във връзка с мерките за насърчаване на енергийната ефективност при отоплението и охлаждането, посочени в член 14, параграф 3, е да се предостави основа за решенията за компетентно подреждане по значимост на обществено равнище на ограничените ресурси.

Анализът на разходите и ползите може да обхване оценка на проект или на съвкупност от проекти за разширена оценка на местно, регионално или национално равнище, за да се установи икономически най-ефективната и изгодна възможност за отопление или охлаждане за даден географски район за целите на планирането на топлоподаването.

Анализите на разходите и ползите по смисъла на член 14, параграф 3 включват икономически анализ, обхващащ социално-икономическите и екологичните фактори.

Анализите на разходите и ползите включват следните стъпки и съображения:

а) Установяване на граници на системата и географски граници

Обхватът на въпросните анализи на разходите и ползите определя съответната енергийна система. Географските граници обхващат подходяща, ясно определена географска зона, напр. един регион или агломерация, за да се избегне избор на недостатъчно оптимизирани решения въз основа на разглеждане на всеки проект поотделно.

б) Интегриран подход към вариантите за търсене и предлагане

Анализът на разходите и ползите отчита всички приложими производствени ресурси, налични в границите на системата и в географските граници, като използва наличните данни, включително отпадната топлина от производството на електроенергия и промишлените инсталации и възобновяемата енергия, както и характеристиките на потреблението на енергия за отопление и охлаждане и тенденциите в това отношение.

в) Съставяне на основен сценарий

Целта на основния сценарий е да служи за еталон, спрямо който се оценяват всички алтернативни сценарии.

г) Идентифициране на алтернативни сценарии

Обмислят се всички приложими алтернативи на основния сценарий. Сценарии, които са неосъществими поради технически причини, финансови причини, национални разпоредби или времеви ограничения, може да се изключат на ранен етап от анализа на разходите и ползите, ако това е обосновано въз основа на внимателно разглеждане и ясно формулирани и добре документирани съображения.

Само високоефективното комбинирано производство на енергия, ефикасните районни отоплителни и охладителни системи или ефикасните индивидуални варианти за осигуряване на отопление и охлаждане следва да се вземат предвид в анализа на разходите и ползите като алтернативни сценарии, които се съпоставят с основния сценарий.

д) Метод за изчисляване на излишъка от гледна точка на разходите и ползите

i) Общите дългосрочни разходи и ползи от вариантите за осигуряване на отопление и охлаждане се оценяват и сравняват.

ii) Критерият за оценяването е настоящата нетна стойност.

iii) Времевият хоризонт се избира така, че да се включат всички разходи и ползи, свързани със сценариите. Например за газовите електроцентрали подходящият времеви хоризонт би могъл да бъде 25 години, за районна отоплителна система – 30 години, а за отоплително оборудване като бойлери – 20 години.

е) Изчисляване и прогнозиране на цените и други допускания за икономическия анализ

i) За целите на анализите на разходите и ползите държавите членки представят допускания за цените на основните входни и изходни елементи и сконтовия процент.

- ii) Сконтният процент, използван в икономическия анализ за изчисляване на настоящата нетна цена, се избира в съответствие с европейските или националните насоки ⁽¹⁾.
- iii) Държавите членки използват национални, европейски или международни прогнози за развитието на цените на енергията, където е уместно, отчитайки националните и/или регионалните/местните обстоятелства.
- iv) Цените, използвани в икономическия анализ, отразяват истинските социално-икономически разходи и ползи и следва да включват външните разходи, като въздействието върху околната среда и здравето, доколкото е възможно, т.е. ако съществува пазарна цена или ако тя вече е включена в европейски или национални разпоредби.

ж) Икономически анализ: описание на въздействието

Икономическите анализи отчитат всяко значимо икономическо въздействие.

Държавите членки могат да оценят и да вземат предвид при вземането на решения разходите и икономите на енергия от повишената гъвкавост на енергийните доставки и от оптимизираната работа на електроенергийните мрежи в анализирания сценарии, включително избегнатите разходи и спестяванията от намалените инвестиции в инфраструктурата.

Взетите предвид разходи и ползи включват най-малко следното:

i) Ползи

- Стойност на произведеното за потребителя (топлинна и електроенергия)
- Външни ползи, като ползи за околната среда и здравето, доколкото е възможно

ii) Разходи

- Капиталови разходи за централи и оборудване
- Капиталови разходи за свързаните енергийни мрежи
- Променливи и фиксирани оперативни разходи
- Разходи за енергия
- Разходи по отношение на околната среда и здравето, доколкото е възможно

з) Анализ на чувствителността

Анализът на чувствителността се включва, за да се оценят разходите и ползите от даден проект или съвкупност от проекти, на основата на различни цени на енергията, сконтни проценти и други променливи фактори, оказващи съществено въздействие върху резултатите от изчисленията.

Държавите членки определят компетентните органи, отговорни за изготвянето на анализите на разходите и ползите съгласно член 14. Държавите членки могат да изискат от компетентните местни, регионални и национални органи или оператори на отделни инсталации да извършат икономическия и финансов анализ. Те предоставят подробна методика и допускания в съответствие с настоящото приложение и установяват и публикуват процедурите за изготвяне на икономическия анализ.

Част 2

Принципи за целите на член 14, параграфи 5 и 7

Анализите на разходите и ползите предоставят информация за целите на мерките в член 14, параграфи 5 и 7.

Ако е планирано изграждането на инсталация само за електроенергия или на инсталация без оползотворяване на топлинната енергия, се прави сравнение между планираните инсталации или планираното преоборудване и равностойна инсталация, произвеждаща същото количество електроенергия или технологична отпадна топлина, но оползотворяваща отпадната топлинна енергия и подаваща топлинна енергия чрез високоэффективно комбинирано производство на енергия и/или ефективни районни отоплителни и охладителни мрежи.

В дадени географски граници в оценката се вземат предвид планираната инсталация и всички подходящи съществуващи или потенциални точки на потребление на топлинна енергия, които биха могли да се снабдяват от нея, като се отчитат рационални възможности (напр. техническата осъществимост и разстоянието).

⁽¹⁾ Националният сконтен процент, избран за целите на икономическия анализ, следва да отчита предоставените от Европейската централна банка данни.

Границите на системата се определят така, че да включват планираната инсталация и топлинните товари, като сградата/сградите и промишления процес. В границите на тази система се определят общите разходи за производство на топлинна и електрическа енергия в двата случая и се сравняват.

Топлинните товари включват съществуващите топлинни товари, като промишлени инсталации или съществуващи районни отоплителни системи, а в градските райони – и топлинния товар и разходите, които биха съществували, ако група от сгради или част от града разполага с нова районна отоплителна мрежа и/или е свързана с такава.

Анализът на разходите и ползите се основава на описание на планираната инсталация и сравняването с нея инсталация или инсталации, което включва капацитета за производство на електрическа и топлинна енергия, където е приложимо, вида гориво, планираното използване и броя на заплануваните часове на експлоатация дневно, местонахождението и потреблението на електрическа и топлинна енергия.

За целите на сравнението се вземат предвид търсенето на топлинна енергия и видовете отопление и охлаждане, използвани от близките точки на потребление на енергия за отопление. Сравнението обхваща свързаните с инфраструктурата разходи за планираната инсталация и за инсталацията, използвана за сравнение.

Анализите на разходите и ползите за целите на член 14, параграф 5 включват икономически анализ, съдържащ финансов анализ, който отразява действителния паричен поток от трансакции, свързани с инвестициите в отделни инсталации и тяхната експлоатация.

Проектите с положителен резултат по отношение на разходите и ползите са тези, при които сумата от сконтираните ползи в икономическия и финансовия анализ надхвърля сумата от сконтираните разходи (излишък от гледна точка на разходите и ползите).

Държавите членки определят водещи принципи за методиката, допусканията и времевия хоризонт за икономическия анализ.

Държавите членки могат да изискат от дружествата, отговорни за експлоатацията на топлоелектрически инсталации за производство на електроенергия, промишлените предприятия, районните отоплителни и охладителни мрежи или други страни, повлияни от определените граници на системата и географските граници, да предоставят данни, които да бъдат използвани за оценка на разходите и ползите от дадена отделна инсталация.

ПРИЛОЖЕНИЕ X

Гаранция за произход на електроенергия, произведена чрез високоефективно комбинирано производство на енергия

- а) Държавите членки предприемат мерки, за да гарантират, че:
- i) гаранцията за произход на електроенергията, произведена чрез високоефективно комбинирано производство на енергия:
 - позволява на производителите да докажат, че електроенергията, която продават, е произведена чрез високоефективно комбинирано производство на енергия, и се издава с тази цел в отговор на искане от производителя,
 - е точна, надеждна и не може да бъде подправена,
 - се издава, прехвърля и отменя по електронен път;
 - ii) една и съща единица енергия от високоефективно комбинирано производство на енергия се отчита само веднъж.
- б) Гаранцията за произход съгласно член 14, параграф 10 съдържа поне следната информация:
- i) наименованието, местоположението, вида и мощността (топлинна и електрическа) на инсталацията, където е произведена енергията;
 - ii) датите и местата на производство;
 - iii) долната топлина на изгаряне на горивото, използвано за производство на електроенергията;
 - iv) количеството и използването на топлинната енергия, произведена заедно с електроенергията;
 - v) количеството на електроенергията от високоефективно комбинирано производство на енергия в съответствие с приложение II, обхванато от гаранцията;
 - vi) икономите на първична енергия, изчислени в съответствие с приложение II въз основа на хармонизираните референтни стойности на ефективността, посочени в приложение II, буква е);
 - vii) номиналната ефективност на производството на електрическа и топлинна енергия на централата;
 - viii) дали и в каква степен инсталацията е получила инвестиционна подкрепа;
 - ix) дали и в каква степен единицата енергия е получила всякакъв друг вид подкрепа от национална схема за подпомагане, както и вида на схемата за подпомагане;
 - x) датата, на която инсталацията е въведена в експлоатация; както и
 - xi) датата и държавата на издаване и уникален идентификационен номер.

Гаранцията за произход стандартно обхваща 1 MWh. Тя се отнася за нетното производство на електроенергия, измерено на изхода на централата и подадено към електроенергийната мрежа.

ПРИЛОЖЕНИЕ XI

Критерии за енергийна ефективност при регулирането на енергийните мрежи и във връзка с електроенергийните мрежови тарифи

1. Мрежовите тарифи отразяват в цените намаляването на разходите в мрежите, постигнато чрез мерки от страна на потребителите и мерки за оптимизация на енергопотреблението и чрез децентрализация на производството, включително чрез икономии от понижаване на разходите за доставка или за инвестиции в мрежите и от оптимизирана работа на мрежите.
2. Регулирането на мрежите и тарифите не възпрепятства операторите на мрежи или предприятията за продажба на енергия на дребно да предлагат системни услуги за оптимизация на енергопотреблението, управление на енергопотреблението и децентрализирано производство в рамките на организирани електроенергийни пазари, и по-специално:
 - а) прехвърляне на натоварването от върхови часове към ненатоварени часове от страна на крайните клиенти, като се взема предвид наличността на енергия от възобновяеми източници, от комбинирано производство на енергия и от децентрализирано производство;
 - б) икономии на енергия чрез оптимизация на потреблението на децентрализирани потребители посредством енергийно агрегиране;
 - в) намаляване на потреблението чрез мерки за енергийна ефективност, реализирани от доставчици на енергийни услуги, включително компании за енергийни услуги;
 - г) свързване и диспечерско управление на производствени източници с по-ниски стойности на напрежението;
 - д) свързване на производствени източници, разположени по-близо до точките на потребление; както и
 - е) акумулиране на енергия.

По смисъла на настоящата разпоредба терминът „организиран електроенергийни пазари“ включва извънборсови пазари и борси за търговия с електроенергия, електрогенериращ капацитет, балансиращи и допълнителни услуги във всички периоди, включително форуърдните пазари, пазарите за извършване на сделки за следващия ден и в рамките на деня.
3. Мрежовите тарифи или тарифите за търговия на дребно може да подкрепят динамично ценообразуване за мерки за оптимизация на енергопотреблението от страна на крайните клиенти, като:
 - а) тарифи, отчитащи периода на потребление;
 - б) цени за критичните периоди на върхово натоварване;
 - в) ценообразуване в реално време; както и
 - г) отстъпки заради намалено потребление през върхови периоди.

ПРИЛОЖЕНИЕ XII

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ЗА ОПЕРАТОРИТЕ НА ПРЕНОСНИ СИСТЕМИ И ОПЕРАТОРИТЕ НА РАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИ СИСТЕМИ

Операторите на преносни и операторите на разпределителни системи:

- a) определят и публикуват свои стандартни правила по отношение на покриването и разпределянето на разходите за технически адаптации, напр. свързване към мрежата или укрепване на мрежата, по-добра експлоатация на мрежата и правила за недискриминационно прилагане на мрежовите правилници, като тези адаптации са необходими за включване на нови производители, подаващи към свързаната мрежа електроенергия, произведена чрез високоэффективно комбинирано производство на енергия;
- б) осигуряват на новите производители на електроенергия, произведена чрез високоэффективно комбинирано производство на енергия, които желаят да се свържат към системата, цялата необходима информация, включително:
 - i) цялостна и подробна оценка за разходите, необходими за свързването;
 - ii) разумен и точен график за приемане и обработка на искането за свързване към мрежата;
 - iii) разумен индикативен график за всяко предложено свързване към мрежата. Целият процес на свързване към мрежата не следва да бъде по-дълъг от 24 месеца, като се има предвид кое е разумно осъществимо и недискриминационно;
- в) осигуряват стандартизирани и опростени процедури за свързване към мрежата на производители с децентрализирани инсталации за високоэффективно комбинирано производство на енергия с оглед да се улесни тяхното свързване към електроенергийната мрежа.

Стандартните правила, посочени в буква а), се базират на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии, като по-специално се отчитат всички разходи и ползи, отнасящи се до свързването на тези производители към мрежата. Тези правила може да предвиждат различни видове свързване.

ПРИЛОЖЕНИЕ XIII

Минимални задължителни елементи за включване в договорите за енергоспестяване с гарантиран резултат, сключвани с институции от публичния сектор, или в свързаните с тях тържни документи

- Ясен и прозрачен списък на мерките за ефективност, които ще бъдат изпълнени, или на резултатите по отношение на ефективността, които ще бъдат постигнати.
 - Гарантираните икономии, които ще бъдат постигнати чрез изпълнение на мерките в договора.
 - Продължителността и ключовите етапи на договора, условията и срока на известяване.
 - Ясен и прозрачен списък на задълженията на всяка от договарящите се страни.
 - Референтна дата или дати за установяване на постигнатите икономии.
 - Ясен и прозрачен списък на стъпките, които следва да бъдат предприети за изпълнение на мярка или пакет от мерки, и където е уместно, свързаните с тях разходи.
 - Задължение за пълно изпълнение на мерките в договора и документиране на всички направени промени по време на проекта.
 - Разпоредби, свързани с включване на равностойни изисквания към всеки договор за подизпълнение с трети страни.
 - Ясно и прозрачно описание на финансовите последици от проекта и разпределението на дяловете на двете страни в постигнатите финансови икономии (т.е. възнаграждение на доставчика на услуги).
 - Ясни и прозрачни разпоредби за измерване и верифициране на постигнатите гарантирани икономии, проверки на качеството и гаранции.
 - Разпоредби, в които се изяснява процедурата за реагиране по отношение на променящи се рамкови условия, засягащи съдържанието и резултата от договора (т.е. променящи се енергийни цени, интензивност на използването на дадена инсталация).
 - Подробна информация относно задълженията на всяка от договарящите се страни и санкциите за тяхното нарушаване.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ XIV

ОБЩА РАМКА ЗА ДОКЛАДВАНЕ

Част 1

Обща рамка за годишните доклади

Годишните доклади съгласно член 24, параграф 1 осигуряват основа за наблюдение на напредъка при постигането на националните цели за 2020 г. Държавите членки осигуряват наличие в докладите най-малкото на следната информация:

- а) оценка на следните показатели през предходната година (година X⁽¹⁾ -2):
- i) първичното енергийно потребление;
 - ii) общото крайно енергийно потребление;
 - iii) крайното енергийно потребление по сектори
 - промишленост,
 - транспорт (с посочване на данни поотделно за пътническия и товарния транспорт, ако са налични),
 - домакинства,
 - услуги;
 - iv) брутната добавена стойност по сектори
 - промишленост,
 - услуги;
 - v) разполагаемия доход на домакинствата;
 - vi) брутния вътрешен продукт (БВП);
 - vii) производството на електроенергия от топлоелектрически централи;
 - viii) производството на електроенергия чрез комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия;
 - ix) производството на топлинна енергия от топлоелектрически централи;
 - x) производство на топлинна енергия от комбинирани топлоелектрически централи, включително промишлена отпадна топлина;
 - xi) потребяваното гориво за производство на топлинна енергия;
 - xii) пътникокилометрите (рkm), ако са налице;
 - xiii) тонкилометрите (tkm), ако са налице;
 - xiv) комбинираните транспортни километри (рkm + tkm), ако информацията за x) и xi) не е налична;
 - xv) населението.

За секторите със стабилно или нарастващо енергопотребление държавите членки анализират съответните причини и прилагат свое тълкуване към оценките.

Вторият и последващите доклади включват също така посоченото в букви б) – д):

- б) актуализирана информация за основните мерки със законодателен и друг характер, въведени през предходната година, които допринасят за постигане на общите национални цели за 2020 г. в областта на енергийната ефективност;
- в) пълната разгъната застроена площ на сградите с разгъната използваема застроена площ над 500 m² и от 9 юли 2015 г. – над 250 m², притежавани и ползвани от централната администрация на държавата членка, които към 1 януари на годината, в която трябва да се представи докладът, не отговарят на изискванията за енергийните характеристики по член 5, параграф 1;

⁽¹⁾ X = текущата година.

- г) пълната разгъната застроена площ на отопляваните и/или охлаждащите сгради, притежавани и ползвани от централната администрация на държавите членки, които са били санирани през предходната година, съгласно член 5, параграф 1, или размерът на икономии на енергия в отговарящите на условията сгради, притежавани и ползвани от централната им администрация, съгласно член 5, параграф 6;
- д) постигнати икономии на енергия чрез националните схеми за задължения за енергийна ефективност по член 7, параграф 1, или чрез алтернативните мерки, предприети съгласно член 7, параграф 9.

Освен това в първия доклад се включва информация за националната цел по член 3, параграф 1.

В годишните доклади, посочени в член 24, параграф 1, държавите членки могат да включат и допълнителни национални цели. Те могат да са свързани по-специално със статистическите показатели, изброени в буква а) от настоящата част, или със съчетание от тях, като напр. първичната или крайната енергийна интензивност или енергийната интензивност по сектори.

Част 2

Обща рамка за националните планове за действие за енергийна ефективност

Националните планове за действие за енергийна ефективност, посочени в член 24, параграф 2, са предназначени да осигуряват рамка за разработване на национални стратегии за енергийна ефективност.

Националните планове за действие за енергийна ефективност обхващат съществените мерки за подобряване на енергийната ефективност и очакваното/постигнатото енергоспестяване, включително при доставката, преноса и разпределението на енергия, както и при крайното потребление на енергия. Държавите членки осигуряват наличието в националните планове за действие за енергийна ефективност най-малкото на следната информация:

1. Цели и стратегии

- индикативната национална цел за енергийна ефективност за 2020 г., съгласно изискването в член 3, параграф 1,
- националното индикативно ниво на енергийни спестявания, указано в член 4, параграф 1 от Директива 2006/32/ЕО,
- други съществуващи цели за енергийна ефективност, насочени към икономиката като цяло или към конкретни сектори.

2. Мерки и икономии на енергия

В националните планове за действие за енергийна ефективност се предоставя информация относно приетите или запланираните за приемане мерки за изпълнение на основните елементи от настоящата директива, както и относно свързаните с тях икономии на енергия.

а) Икономии на първична енергия

В националните планове за действие за енергийна ефективност се посочват значимите мерки и действия, предприети за икономии на първична енергия във всички сектори от икономиката. За всяка мярка или пакет от мерки/действия се предоставят изчисления за очакваните икономии за 2020 г. и постигнатите икономии към момента на докладването.

Където е възможно, следва да се предостави информация относно други видове въздействия/ползи от мерките (намаляване на емисиите на парникови газове, подобряване на качеството на въздуха, създаване на работни места и др.), както и бюджетът за изпълнението.

б) Икономии на крайна енергия

Първият и вторият национален план за действие за енергийна ефективност съдържат резултатите по отношение на изпълнението на целта за икономии на крайна енергия, формулирана в член 4, параграфи 1 и 2 от Директива 2006/32/ЕО. Ако няма изчисление/оценка на икономии, дължащи се на всяка мярка, се предоставят данни за намалението на енергопотреблението по сектори, дължащо се на (комбинацията от) мерките.

Освен това първият и вторият национален план за действие за енергийна ефективност съдържат описание на методиката за измерване и/или изчисляване, използвана за изчисляване на икономии на енергия. Ако се прилага „препоръчаната методика“⁽¹⁾, това следва да се посочи в националния план за действие за енергийна ефективност.

⁽¹⁾ Препоръки за методи за измерване и верификации в рамките на Директива 2006/32/ЕО относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги.

3. Специфична информация, свързана с настоящата директива

3.1. Публични органи (член 5)

Националните планове за действие за енергийна ефективност съдържат списък на публичните органи, които са разработили план за енергийна ефективност съгласно член 5, параграф 7.

3.2. Задължения за енергийна ефективност (член 7)

Националните планове за действие за енергийна ефективност включват информация за националните коефициенти, избрани в съответствие с приложение IV.

Първият национален план за действие за енергийна ефективност съдържа кратко описание на националната схема по член 7, параграф 1 или на алтернативните мерки, приети в изпълнение на член 7, параграф 9.

3.3. Енергийни обследвания и системи за управление (член 8)

Националните планове за действие за енергийна ефективност съдържат:

- а) броя на енергийните обследвания, проведени през предходния период;
- б) броя на енергийните обследвания, проведени в големи предприятия през предходния период;
- в) броя на големите дружества в съответната национална територия, като се посочва и броят на тези от тях, по отношение на които се прилага член 8, параграф 5.

3.4. Насърчаване на енергийната ефективност при отоплението и охлаждането (член 14)

Националните планове за действие за енергийна ефективност съдържат оценка на постигнатия напредък по отношение на всеобхватната оценка, посочена в член 14, параграф 1.

3.5. Пренос и разпределение на енергия (член 15)

Първият национален план за действие за енергийна ефективност и следващите доклади, които трябва да се представят на всеки десет години след това, съдържат извършената оценка, мерките и инвестициите, установени с цел използване на потенциала за енергийна ефективност в газовата и електроенергийната инфраструктура по член 15, параграф 2.

3.6. Държавите членки докладват, като част от националните си планове за действие за енергийна ефективност, за мерките, които са предприели, за създаване на условия за оптимизация на потреблението и за нейното разработване, както е посочено в член 15.

3.7. Осигуряване на схеми за квалификация, акредитиране и сертифициране (член 16)

Националните планове за действие за енергийна ефективност съдържат информация относно съществуващите схеми за квалификация, акредитиране и сертифициране или еквивалентните квалификационни схеми за доставчиците на енергийни услуги и дружествата, осъществяващи енергийни обследвания и мерки за подобряване на енергийната ефективност.

3.8. Енергийни услуги (член 18)

Националните планове за действие за енергийна ефективност съдържат връзка към уебсайта, където има достъп до списъка или интерфейса на доставчиците на енергийни услуги по член 18, параграф 1, буква в).

3.9. Други мерки за насърчаване на енергийна ефективност (член 19)

Първият национален план за действие за енергийна ефективност включва списък на мерките по член 19, параграф 1.

ПРИЛОЖЕНИЕ XV

Таблица на съответствието

Директива 2004/8/ЕО	Настоящата директива
Член 1	Член 1, параграф 1
Член 2	Член 1, параграф 1
Член 3, буква а)	Член 2, точка 30
Член 3, буква б)	Член 2, точка 32
Член 3, буква в)	Член 2, точка 31
Член 3, буква г)	Член 2, точка 33
Член 3, букви д) и е)	—
Член 3, буква ж)	Член 2, точка 35
Член 3, буква з)	—
Член 3, буква и)	Член 2, точка 34
Член 3, буква й)	—
Член 3, буква к)	Член 2, точка 36
Член 3, буква л)	Член 2, точка 37
Член 3, буква м)	Член 2, точка 39
Член 3, буква н)	Член 2, точка 38
Член 3, буква о)	—
—	Член 2, точки 40, 41, 42, 43, и 44
Член 4, параграф 1	Приложение II, буква е), първа подточка
Член 4, параграф 2	Член 14, параграф 10, втора алинея
Член 4, параграф 3	—
Член 5	Член 14, параграф 10, първа алинея и приложение X
Член 6	Член 14, параграфи 1 и 3, приложения VIII и IX
Член 7, параграф 1	Член 14, параграф 11
Член 7, параграфи 2 и 3	—
Член 8	Член 15, параграф 5
—	член 15, параграфи 6, 7, 8 и 9
Член 9	—
Член 10, параграфи 1 и 2	Член 14, параграф 1 и член 24, параграф 2, приложение XIV, част 2

Директива 2004/8/ЕО	Настоящата директива
Член 10, параграф 3	Член 24, параграф 6
Член 11	Член 24, параграф 3
—	Член 24, параграф 5
Член 12, параграфи 1 и 3	—
Член 12, параграф 2	Приложение II, буква в)
Член 13	Член 22, параграф 2
Член 14	—
Член 15	Член 28
Член 16	—
Член 17	Член 29
Член 18	Член 30
Приложение I	Приложение I, част II
Приложение II	Приложение I, част I и част II, последна алинея
Приложение III	Приложение II
Приложение IV	Приложение VIII
—	Приложение IX
Директива 2006/32/ЕО	Настоящата директива
Член 1	Член 1, параграф 1
Член 2	Член 1, параграф 1
Член 3, буква а)	Член 2, точка 1
Член 3, буква б)	Член 2, точка 4
Член 3, буква в)	Член 2, точка 6
Член 3, буква г)	Член 2, точка 5
—	член 2, точки 2 и 3
Член 3, буква д)	Член 2, точка 7
Член 3, букви е), ж), з) и и)	—
—	Член 2, точки 8–19
Член 3, буква й)	Член 2, точка 27
—	Член 2, точка 28
Член 3, буква к)	—
Член 3, буква л)	Член 2, точка 25

Директива 2006/32/ЕО	Настоящата директива
—	Член 2, точка 26
Член 3, буква м)	—
Член 3, буква н)	Член 2, точка 23
Член 3, буква о)	Член 2, точка 20
Член 3, буква п)	Член 2, точка 21
Член 3, буква р)	Член 2, точка 22
Член 3, букви с) и т)	—
—	Член 2, точки 24, 29, 44 и 45
—	Член 3
—	Член 4
Член 4	—
Член 5	Член 5 и член 6
Член 6, параграф 1, буква а)	Член 7, параграф 8, букви а) и б)
Член 6, параграф 1, буква б)	Член 18, параграф 3
Член 6, параграф 2	член 7, параграфи 1, 5, 6, 7, 9, 10, 11 и 12
—	Член 7, параграфи 2 и 3
Член 6, параграф 3	Член 18, параграф 2, букви б) и в)
Член 6, параграф 5	—
Член 7	Член 17
Член 8	Член 16, параграф 1
—	Член 16, параграфи 2 и 3
Член 9, параграф 1	Член 19
Член 9, параграф 2	Член 18, параграф 1, буква г), подточка і)
—	Член 18, параграф 1, букви а), б), в), буква г), подточка іі) и буква д)
Член 10, параграф 1	Член 15, параграф 4
Член 10, параграф 2	Член 15, параграф 3
—	Член 15, параграфи 7, 8 и 9
Член 11	Член 20
Член 12, параграф 1	член 8, параграф 1
Член 12, параграф 2	—
—	Член 8, параграфи 2, 3, 4, 5, 6 и 7

Директива 2006/32/ЕО	Настоящата директива
Член 12, параграф 3	—
Член 13, параграф 1	Член 9
Член 13, параграф 2	Член 10 и приложение VII, точка 1.1
Член 13, параграф 3	Приложение VII, точки 1.2 и 1.3
—	Член 11
—	Член 12
—	Член 13
—	Член 15, параграфи 1 и 2
—	Член 18, параграф 2, букви а) и г)
—	Член 21
Член 14, параграфи 1 и 2	Член 24, параграфи 1 и 2
Член 14, параграф 3	—
Член 14, параграфи 4 и 5	член 24, параграф 3
—	Член 24, параграфи 4 и 7–11
—	Член 22, параграф 1
Член 15, параграф 1	Член 22, параграф 2
Член 15, параграфи 2, 3 и 4	—
—	Член 23
—	Член 25
Член 16	Член 26
Член 17	Член 27
Член 18	Член 28
Член 19	Член 29
Член 20	Член 30
Приложение I	—
Приложение II	Приложение IV
Приложение III	—
Приложение IV	—
Приложение V	—

Директива 2006/32/ЕО	Настоящата директива
Приложение VI	Приложение III
—	Приложение V
—	Приложение VI
—	Приложение VII
—	Приложение XI
—	Приложение XII
—	Приложение XIII
—	Приложение XIV
—	Приложение XV

ДИРЕКТИВА 2012/29/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА**от 25 октомври 2012 година****за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 82, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Съюзът си е поставил за цел да поддържа и развива пространство на свобода, сигурност и правосъдие, чийто крайъгълен камък е взаимното признаване на съдебни решения по граждански и наказателни дела.
- (2) Съюзът е ангажиран със защитата на жертвите на престъпления и с установяването на минимални стандарти по отношение на тях и Съветът прие Рамково решение 2001/220/ПВР от 15 март 2001 г. относно правното положение в наказателното производство на жертвите от престъпления ⁽⁴⁾. Съгласно Стокхолмската програма — Отворена и сигурна Европа в услуга и за защита на гражданите ⁽⁵⁾, приета от Европейския съвет на заседанието му от 10 и 11 декември 2009 г., към Комисията и държавите членки беше отправено искане да проучат възможностите за подобряване на законодателството и на практическите мерки за подпомагане, свързани със защитата на жертвите, с особено внимание, насочено към подкрепа и признание за всички жертви, включително за жертвите на тероризъм, като приоритет.
- (3) В член 82, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се предвижда установяването на минимални правила, приложими в държавите членки, за улесняване на взаимното признаване на

присъдите и съдебните решения, както и на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси с трансгранично измерение, по-специално във връзка с правата на жертвите на престъпления.

- (4) В резолюцията си от 10 юни 2011 г. относно пътна карта за укрепване на правата и защитата на жертвите, по-специално в рамките на наказателното производство ⁽⁶⁾ („пътната карта от Будапеща“), Съветът заяви, че на равнището на Съюза следва да се предприемат действия за укрепване на правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления. За тази цел и в съответствие със същата резолюция настоящата директива цели да преразгледа и допълни принципите, определени в Рамково решение 2001/220/ПВР, и да предприеме съществени стъпки напред по отношение на равнището на защита на жертвите в целия Съюз, по-специално в рамките на наказателното производство.
- (5) В резолюцията на Европейския парламент от 26 ноември 2009 г. относно премахването на насилието срещу жените ⁽⁷⁾ държавите членки бяха призовани да подобрят своето национално законодателство и политики за борба с всички форми на насилие срещу жени, както и да предприемат действия с цел справяне с причините за насилието срещу жени, не на последно място чрез използване на превантивни мерки, а Съюзът беше призован да гарантира правото на всички жертви на насилие да получават помощ и подкрепа.
- (6) В своята резолюция от 5 април 2011 г. относно приоритетите и очертаването на новата политическа рамка на ЕС за борба с насилието срещу жени ⁽⁸⁾ Европейският парламент предложи стратегия за борба с насилието срещу жени, домашното насилие и гениталното осакатяване на жени като основа за бъдещи законодателни инструменти на наказателното право срещу насилието, основано на пола, включително рамка за борба с насилието срещу жени (политика, превенция, предпазване, преследване, предоставяне и партньорство), която стратегия да бъде последвана от план за действие на Съюза. Международната уредба в тази област включва Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW), приета на 18 декември 1979 г., препоръките и решенията на Комитета на CEDAW и Конвенцията на Съвета на Европа относно предотвратяването и борбата с насилието срещу жените и домашното насилие, приета на 7 април 2011 г.

⁽¹⁾ ОВ С 43, 15.2.2012 г., стр. 39.

⁽²⁾ ОВ С 113, 18.4.2012 г., стр. 56.

⁽³⁾ Позиция на Европейския парламент от 12 септември 2012 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 4 октомври 2012 г.

⁽⁴⁾ ОВ L 82, 22.3.2001 г., стр. 1.

⁽⁵⁾ ОВ С 115, 4.5.2010 г., стр. 1.

⁽⁶⁾ ОВ С 187, 28.6.2011 г., стр. 1.

⁽⁷⁾ ОВ С 285 Е, 21.10.2010 г., стр. 53.

⁽⁸⁾ ОВ С 296 Е, 2.10.2012 г., стр. 26.

- (7) В Директива 2011/99/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно европейската заповед за защита⁽¹⁾ се създава механизъм за взаимното признаване на мерки за защита по наказателни дела между държавите членки. В Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него⁽²⁾ и в Директива 2011/93/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография⁽³⁾ се разглеждат, *inter alia*, специфичните потребности на определени категории жертви на трафика на хора, сексуалното насилие и сексуалната експлоатация на деца и детската порнография.
- (8) В Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно борбата срещу тероризма⁽⁴⁾ се признава, че тероризмът представлява едно от най-сериозните нарушения на принципите, върху които е основан Съюзът, включително принципа на демокрация, и се потвърждава, че тероризмът представлява, *inter alia*, заплаха за свободното упражняване на правата на човека.
- (9) Престъплението е противообществено деяние, както и нарушение на индивидуалните права на жертвите. Жертвите на престъпления следва да бъдат признати за такива и да бъдат третирани с уважение, тактичност и професионализъм без никаква дискриминация, основана на признаци като раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст, пол, полово изразяване, полова идентичност, сексуална ориентация, статут на пребиваване или здравословно състояние. При всички контакти с компетентен орган, действащ в рамките на наказателното производство, и всички служби, които осъществяват контакт с жертви, като например службите за подкрепа или за възстановително правосъдие, следва да се вземат предвид личните обстоятелства и непосредствени нужди, възраст, пол, евентуални увреждания и зрялост на жертвите на престъпления, като същевременно се зачита напълно физическата, психическата и моралната им неприкосновеност. Жертвите на престъпления следва да бъдат защитени от вторично и повторно виктимизиране, от сплашване и от отмъщение, да получават подходяща подкрепа за по-бързо възстановяване и достъпен достъп до правосъдие.
- (10) В настоящата директива не се разглеждат условията на пребиваване на жертвите на престъпления на територията на държавите членки. Държавите членки следва да приемат необходимите мерки, за да се гарантира, че правата, установени в настоящата директива, не са обвързани със статута на пребиваване на жертвата на тяхна територия или с гражданството или националността на жертвата. Съобщаването за извършено престъпление и участието в наказателно производство не създават каквито и да било права по отношение на статута на пребиваване на жертвата.
- (11) В настоящата директива се установяват минимални правила. Държавите членки могат да разширят правата, установени в настоящата директива, за да предоставят по-висока степен на защита.
- (12) Правата, установени в настоящата директива, не засягат правата на извършителя на престъпление. Терминът „извършител на престъпление“ се отнася до лице, което е осъдено за престъпление. За целите на настоящата директива обаче този термин се отнася и до заподозряно лице или обвиняем, преди евентуално установяване на вина или осъждане, и не накърнява презумпцията за невинност.
- (13) Настоящата директива се прилага по отношение на престъпления, извършени в Съюза, и на наказателни производства, които се провеждат в Съюза. Тя предоставя права на жертвите на престъпления, извършени извън територията на Съюза, единствено във връзка с наказателни производства, които се провеждат в Съюза. Жалбите, подадени до компетентни органи извън Съюза, например до посолства, не пораждаат задълженията, установени в настоящата директива.
- (14) В съответствие с Хартата на основните права на Европейския съюз и Конвенцията за правата на детето на ООН, приета на 20 ноември 1989 г., при прилагане на настоящата директива висшият интерес на децата трябва да бъде от първостепенно значение. Децата жертви следва да се приемат и третират като пълни носители на правата, установени в настоящата директива, и следва да имат право да упражняват тези права по начин, който отчита тяхната способност за формиране на собствени възгледи.
- (15) При прилагане на настоящата директива държавите членки следва да гарантират, че жертвите с увреждания са в състояние да се възползват напълно от установените в нея права наравно с останалите, включително чрез улесняване на достъпността на помещенията, където се провеждат наказателните производства, и на достъпа до информация.
- (16) Жертвите на тероризъм са претърпели посегателства, предназначени в крайна сметка да навредят на обществото. Следователно те може да се нуждаят от специално внимание, подкрепа и защита поради особения характер на престъплението, извършено срещу тях. Жертвите на тероризъм може да бъдат обект на значително обществено внимание и често се нуждаят от обществено признание и уважително отношение от страна на обществото. Поради това държавите членки следва да отчитат в особена степен нуждите на жертвите на тероризъм и следва да се стремят да защитават тяхното достойнство и сигурност.

(1) ОВ L 338, 21.12.2011 г., стр. 2.

(2) ОВ L 101, 15.4.2011 г., стр. 1.

(3) ОВ L 335, 17.12.2011 г., стр. 1.

(4) ОВ L 164, 22.6.2002 г., стр. 3.

- (17) Насилие, което е насочено срещу дадено лице поради неговия пол, полова идентичност или пологово изразяване, или което засяга непропорционално лица от определен пол, се разглежда като насилие, основано на пола. То може да причини физическо, сексуално, емоционално или психическо страдание или икономическа вреда на жертвата. Насилието, основано на пола, се разглежда като форма на дискриминация и нарушение на основните свободи на жертвата и включва насилие при близки взаимоотношения, сексуално насилие (включително изнасилване, сексуално посегателство и сексуален тормоз), трафик на хора, робство и различни форми на увреждащи практики, като принудителни бракове, генитално осакатяване на жени и така наречените „престъпления, извършени в името на честта“. Жените, които са жертви на насилие, основано на пола, и техните деца често се нуждаят от специална подкрепа и защита поради големия риск от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение, свързано с подобно насилие.
- (18) В случаи на насилие при близки взаимоотношения то се извършва от лице, което е или е било съпруг(а) или партньор или друг член на семейството на жертвата, независимо дали извършителят на престъплението живее или е живял в едно домакинство с жертвата. Това насилие би могло да включва физическо, сексуално, психологическо или икономическо насилие и би могло да причини физическо, душевно или емоционално страдание или икономическа вреда. Насилието при близки взаимоотношения е сериозен и често скриван социален проблем, който би могъл да причини системна психологическа и физическа травма със сериозни последици поради това, че извършителят на престъплението е лице, на което жертвата следва да е в състояние да се доверява. Поради това жертвите на насилие при близки взаимоотношения може да се нуждаят от специални мерки за защита. Жените са засегнати непропорционално от този вид насилие и положението може да бъде по-лошо, ако жената е зависима от извършителя на престъплението икономически, социално или във връзка със своето право на пребиваване.
- (19) Дадено лице следва да бъде считано за жертва независимо от това дали извършителят на престъплението е установен, задържан, дали спрямо него се провежда наказателно преследване или е осъден и независимо от родствената връзка между извършителя и съответното лице. Възможно е членовете на семейството на жертвата също да са претърпели вреди в резултат на престъплението. Поспециално членовете на семейството на лице, чиято смърт е била причинена пряко от престъпление, може да са претърпели вреди в резултат на престъплението. Такива членове на семейството, които са непреки жертви на престъплението, следва поради това също да се ползват от защитата по настоящата директива. Държавите членки обаче следва да могат да установят процедури за ограничаване на броя на членовете на семейството, които могат да се възползват от правата, установени в настоящата директива. Когато става въпрос за дете, детето или от името на детето — лицето, упражняващо родителска отговорност, освен когато това не е във висш интерес на детето — следва да има право да упражнява правата, установени в настоящата директива. Настоящата директива не засяга националните административни процедури, които са необходими за установяване дали дадено лице е жертва.
- (20) Ролята на жертвите в наказателноправната система и обстоятелството дали те могат да участват активно в наказателното производство се различават между държавите членки в зависимост от националната система и се определят от един или повече от следните критерии: дали националната система предвижда правен статут като страна в наказателното производство; дали жертвата е правно задължена или от нея се изисква да участва активно в наказателното производство, например като свидетел; и/или дали съгласно националното право жертвата има право да участва активно в наказателното производство и се стреми към това, ако националната система не предвижда за жертвите правен статут на страна в наказателното производство. Държавите членки следва да определят кой от тези критерии се прилага за определяне на обхвата на установените в настоящата директива права, когато има позоваване на ролята на жертвата в съответната наказателноправна система.
- (21) Информацията и съветите, осигурявани от компетентните органи, службите за подкрепа на жертвите и службите за възстановително правосъдие, следва във възможно най-голяма степен да се предоставят посредством разнообразни комуникационни средства и по начин, разбираем от жертвата. Тази информация и съвети следва да се предоставят на ясен и достъпен език. Следва също да се гарантира, че жертвата е разбрана по време на производството. В това отношение следва да се вземе предвид обстоятелството дали жертвата знае езика, използван за предоставяне на информацията, възрастта на жертвата, нейната зрялост, интелектуалният и емоционалният ѝ капацитет, грамотност и евентуални умствени или физически увреждания. В това отношение следва да се отдели особено внимание на трудностите при разбирането или комуникацията, които може да се дължат на някакъв вид увреждане, например затруднения в слуха или речта. Освен това по време на наказателното производство следва да се вземат предвид евентуални ограничения във възможностите на жертвата да съобщава информация.
- (22) За целите на настоящата директива следва да се счита, че моментът на подаване на жалбата попада в рамките на наказателното производство. Това включва и случаите, при които органи образуват наказателно производство *ex officio* в резултат на престъпление, извършено срещу жертвата.
- (23) Информацията за възстановяване на разходите следва да бъде предоставена от момента на първия контакт с компетентния орган, например в листовка, в която се посочват основните условия за такова възстановяване на разходите. От държавите членки не следва да се изисква на този ранен етап от наказателното производство да решават дали дадена жертва отговаря на условията за възстановяване на разходите.

- (24) При съобщаването за извършено престъпление жертвите следва да получат писмено потвърждение от полицията за подадената жалба, в което се посочват основните елементи на престъплението, като вида на престъплението, времето и мястото, както и вредите, причинени от престъплението. Това потвърждение следва да включва номера на досието и времето и мястото на съобщаване за престъплението, с цел това да послужи за доказателство, че престъплението е съобщено, например във връзка със застрахователните претенции.
- (25) Без да се засягат правилата относно давностните срокове, забавянето при съобщаването за извършено престъпление поради страх от отмъщение, унижение или стигматизация не следва да води до отказ за потвърждаване на жалбата на жертвата.
- (26) При предоставяне на информация следва да се дадат достатъчно подробности, за да се гарантира, че жертвите се третират с уважение, и за да им се даде възможност да вземат информирано решение относно участието им в производството. В този контекст е особено важно жертвата да разполага с информация относно текущото състояние на производството. Това се отнася също до информацията, която дава възможност на жертвата да реши дали да поиска преразглеждане на решението да не се провежда наказателно преследване. Освен ако не се изисква нещо друго, следва да е възможно информацията, която се съобщава на жертвата, да бъде предоставена в устна или писмена форма, включително чрез електронни средства.
- (27) Информацията следва да се предоставя на жертвата на последния известен адрес за кореспонденция или данни за електронен контакт, предоставени от жертвата на компетентния орган. В изключителни случаи, например поради големия брой на жертвите по дадено дело, следва да бъде възможно да се предостави информация чрез печата, чрез официалния уебсайт на компетентния орган или чрез друг подобен канал за комуникация.
- (28) Държавите членки не следва да бъдат задължени да предоставят информация, ако разкриването на тази информация може да попречи на нормалния ход на работата по дадено дело или да навреди на определено дело или лице, както и ако те преценят, че това противоречи на основните интереси на националната им сигурност.
- (29) Компетентните органи следва да гарантират, че жертвите получават актуализирани данни за връзка за осъществяване на комуникация относно тяхното дело, освен ако те изрично са изразили желание да не получават такава информация.
- (30) Позоваването на „решение“ в контекста на правото на информация, на устен и писмен превод следва да се разглежда единствено като позоваване на установяването на вина или прекратяването по друг начин на наказателното производство. Мотивите за това решение следва да се предоставят на жертвата посредством копие от документа, съдържащо решението, или посредством краткото им резюме.
- (31) Правото на информация за времето и мястото на съдебното производство вследствие на жалбата във връзка с престъпление, извършено срещу жертвата, следва също да се отнася и за информация за времето и мястото на изслушването, свързано с обжалване на присъда или решение по делото.
- (32) При поискване жертвите следва да получават конкретна информация за освобождаването или бягството на извършителя на престъплението, най-малкото в случаите, когато би могло да съществува опасност или установен риск от вреда за жертвите, освен ако е налице установен риск от вреда за извършителя на престъплението, която би могла да възникне в резултат на уведомяването. Ако е налице установен риск от вреда за извършителя, която би могла да възникне в резултат от уведомяването, компетентният орган следва да вземе предвид всички други рискове при определяне на подходящи действия. Позоваването на „установен риск от вреда за жертвите“ следва да включва фактори като характера и тежестта на престъплението и риска от отмъщение. Поради това то не следва да се прави в случаите, когато са извършени малозначителни престъпления и следователно когато съществува само малък риск от вреда за жертвата.
- (33) Жертвите следва да получават информация за всяко право на обжалване на решението за освобождаване на извършителя на престъплението, ако такова право съществува в националното право.
- (34) Не може да бъде постигнато ефективно правораздаване, ако жертвите не могат да обяснят както е необходимо обстоятелствата, при които е извършено престъплението, и да представят своите показания по разбираем за компетентните органи начин. Също така е важно да се гарантира, че жертвите се третират с уважение и че могат да се ползват от правата си. Ето защо на жертвите следва да се осигурява безплатен устен превод по време на разпита им, както и с цел осигуряване на активното им участие в съдебните заседания, в съответствие с ролята на жертвата в съответната наказателноправна система. За други аспекти от наказателното производство нуждите от устен и писмен превод могат да зависят от конкретни въпроси, от ролята на жертвата в съответната наказателноправна система и участието ѝ в производството, както и от конкретни права, с които жертвата разполага. В тези случаи устният и писменият превод следва да се предоставят само в степеня, необходима на жертвите, за да упражняват своите права.

- (35) В съответствие с процедурите в националното право жертвата следва да има правото да оспори решение, с което се установява, че няма нужда от устен или писмен превод. Това право не поражда задължение за държавите членки да предвидят отделен механизъм или процедура за обжалване, чрез които такова решение може да бъде оспорено, и не следва да удължава неоснователно наказателното производство. Достатъчно е вътрешно разглеждане на решението в съответствие със съществуващите национални процедури.
- (36) Обстоятелството, че жертвата говори език, който не е широко разпространен, не следва само по себе си да е основание за решение, че устният или писменият превод биха удължили неоснователно наказателното производство.
- (37) Подкрепата следва да се осигури от момента, в който компетентните органи са осведомени относно жертвата, по време на цялото наказателно производство, както и в рамките на подходящ срок след приключването му, в съответствие с нуждите на жертвата и установените в настоящата директива права. Подкрепата следва да се предоставя по различни начини, без прекалени формалности и да е достатъчно широко географски разпространена на територията на държавата членка, за да се даде възможност на всички жертви да разполагат с достъп до тези услуги. Жертвите, които са претърпели значителни вреди поради тежестта на престъплението, биха могли да поискат специализирани услуги за подкрепа.
- (38) Специализирана подкрепа и правна защита следва да бъде предоставяна на лицата, които са особено уязвими или се намират в положение, при което са изложени на особено висок риск от увреждане, като лицата, подложени на повторно насилие при близки взаимоотношения, жертвите на насилие, основано на пола, както и лицата, които стават жертва на други видове престъпления в държава членка, на която не са граждани и в която нямат обичайно местопребиваване. Специализираните служби за подкрепа следва да се основават на интегриран и целеви подход, който по-специално следва да отчита специфичните потребности на жертвите, тежестта на претърпяната в резултат на престъплението вреда, както и отношенията между жертвите, извършителите на престъпления, децата и по-широката им социална среда. Основна задача на тези служби и на техните служители, които играят важна роля за оказването на подкрепа на жертвата за възстановяване и преодоляване на евентуална вреда или травма, причинена от престъпление, следва да бъде да информират жертвите относно правата, установени в настоящата директива, така че жертвите да могат да вземат решения в благоприятна среда, в която те са третирани с достойнство, уважение и разбиране. Видовете подкрепа, които тези специализирани служби за подкрепа биха могли да предлагат, може да включват осигуряване на подслон и безопасно място за настаняване, незабавна медицинска помощ, насочване към медицински и съдебномедицински преглед за събиране на доказателства при изнасилване или сексуално посегателство, краткосрочни и дългосрочни психологически консултации, грижи, свързани с причинена травма, правни съвети, съдебна защита и специфични услуги за деца, които са преки или непреки жертви.
- (39) От службите за подкрепа на жертвите не се изисква сами да предоставят задълбочени специализирани и професионални експертни услуги. При необходимост службите за подкрепа на жертвите следва да помогнат на жертвите да потърсят съществуваща професионална подкрепа, например от психолози.
- (40) Въпреки че предоставянето на подкрепа не следва да се обвързва с подаването на жалба от жертвите във връзка с извършено престъпление до компетентен орган, например полицията, често тези органи са в най-подходяща позиция да информират жертвите за възможностите за подкрепа. Ето защо държавите членки се насърчават да създадат подходящи условия, които да позволят насочването на жертвите към служби за подкрепа на жертвите, включително като гарантират, че изискванията за защита на данните могат да се спазват и се спазват. Повторните пренасочвания следва да се избягват.
- (41) Следва да се приеме, че правото на жертвите да бъдат изслушани е осигурено в случаите, когато жертвите имат право да дават писмени показания или обяснения.
- (42) Правото на децата жертви да бъдат изслушани в наказателното производство следва да не бъде възпрепятствано единствено въз основа на обстоятелството, че жертвата е дете или въз основа на възрастта на жертвата.
- (43) Правото на преразглеждане на решението да не се провежда наказателно преследване следва да се разбира като отнасящо се до решения, взети от прокурор и съдия-следовател или от правоприлагащ орган, например от полицейски служител, но не и до решения, постановени от съд. Всяко преразглеждане на решение да не се провежда наказателно преследване следва да се извършва от лице или орган, различни от тези, които са взели първоначалното решение, освен ако първоначалното решение да не се провежда наказателно преследване е взето от върховния орган за наказателно преследване, чието решение не подлежи на контрол, като в такъв случай преразглеждането може да бъде извършено от същия орган. Правото на преразглеждане на решение да не се провежда наказателно преследване не засяга специалните процедури, като например производства срещу членове на парламента или правителството по отношение на упражняването на техните служебни задължения.

- (44) Решението за прекратяване на наказателното производство следва да включва случаите, в които прокурорът реши да оттегли обвиненията или да прекрати производството.
- (45) Решение на прокурора, което води до извънсъдебно споразумение и по този начин до прекратяване на наказателното производство, изключва правото на жертвите да искат преразглеждане на решението на прокурора да не се провежда наказателно преследване само ако със споразумението се налага предупреждение или задължение.
- (46) Услугите за възстановително правосъдие, включително например медиация между жертвата и извършителя, събеседване със семейството, събиране на жертвата и извършителя на престъплението и техните близки за обсъждане на подходящо наказание (sentencing circles), могат да бъдат от голяма полза за жертвата, но изискват гаранции за предотвратяване на вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение. Ето защо от първостепенно значение при такива услуги следва да бъдат интересите и нуждите на жертвата, поправянето на причинените ѝ вреди и избягването на нови вреди. Фактори като характер и тежест на престъплението, степен на нанесената травма, повторно нарушаване на физическата, сексуалната или психическата неприкосновеност на жертвата, силови дисбаланси, възраст, зрялост или интелектуален капацитет на жертвата, които биха могли да ограничат или намалят възможността ѝ да направи информиран избор или да повлияят негативно на крайния резултат за нея, следва да бъдат взети предвид при отнасянето на случая до услуги за възстановително правосъдие и провеждането на процес на възстановително правосъдие. Процесът на възстановително правосъдие следва по принцип да е поверителен, освен ако между страните не е договорено друго или когато се изисква от националното право поради наличие на по-висш обществен интерес. Фактори като отправени заплахи или всякакви форми на насилие, извършено по време на процеса, може да се считат за изискващи огласяване в обществен интерес.
- (47) От жертвите не следва да се очаква да правят разходи във връзка с участието си в наказателното производство. От държавите членки следва да се изисква да възстановяват само необходимите разходи на жертвите, направени във връзка с тяхното участие в наказателното производство и не следва да се изисква да възстановяват правните разходи на жертвите. Държавите членки следва да могат да предвиждат в националното си право условия за възстановяване на разходите, като например срокове за подаване на искания за възстановяване, стандартни размери на разходите за дневна издръжка и пътуване и максимални дневни суми за загуба на приходи. Правото на възстановяване на разходите в наказателното производство не следва да възниква в случаи, при които жертва предоставя данни относно престъпление. Разходите следва да бъдат възстановени само доколкото жертвата е задължена или компетентните органи са поискали от нея да присъства и да участва активно в наказателното производство.
- (48) Подлежащото на възстановяване имущество, изето в хода на наказателно производство, следва да се върне възможно най-бързо на жертвата на престъплението, освен при наличие на изключителни обстоятелства, например спор относно правото на собственост или когато притежаването на това имущество или самото имущество е незаконно. Правото за връщане на имуществото следва да не засяга законното право на задържане за целите на друго производство.
- (49) Правото на решение относно получаването на обезщетение от извършителя на престъпление и съответната приложима процедура следва да се прилагат и за жертвите, пребиваващи в държава членка, различна от държавата членка, в която е извършено престъплението.
- (50) Предвиденото в настоящата директива задължение за предаване на жалбите не следва да засяга компетентността на държавите членки да образуват производство и не засяга правилата за решаване на спорове по упражняване на компетентност, предвидени в Рамково решение 2009/948/ПВР на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно предотвратяване и уреждане на спорове за упражняване на компетентност при наказателни производства⁽¹⁾.
- (51) Ако жертвата е напуснала територията на държавата членка, в която е извършено престъплението, тази държава членка не следва да е задължена повече да предоставя помощ, подкрепа и защита, освен когато са пряко свързани с наказателно производство, което тя провежда по отношение на съответното престъпление, например специални мерки за защита по време на съдебното производство. Държавата членка на пребиваване на жертвата следва да предоставя помощ, подкрепа и защита, необходими за възстановяване на жертвата.
- (52) На жертвите и на членовете на техните семейства следва да се предоставят на разположение мерки за защита на тяхната безопасност и достойнство от вторично и повторно виктимизиране, от сплашване и от отмъщение, като например обезпечителни мерки или заповеди за защита или ограничителни заповеди.

(1) ОВ L 328, 15.12.2009 г., стр. 42.

- (53) Рискът от вторично и повторно виктимизиране, от сплашване и от отмъщение от страна на извършителя на престъплението или в резултат на участието на жертвите в наказателно производство следва да се ограничи чрез провеждане на производството по координиран и основан на уважението начин, което дава възможност на жертвите да изградят доверие в съответните органи. Взаимодействието с компетентните органи следва да бъде максимално улеснено, като същевременно се ограничи броят на ненужните контакти с жертвата посредством например видеозапис на разпитите и допускане използването на тези записи в съдебното производство. На практикуващите служители следва да се предостави възможно най-голям набор от мерки за предотвратяване на неудобството за жертвата по време на съдебното производство вследствие по-специално на визуален контакт с извършителя на престъплението, неговото семейство, съучастници или други лица, присъстващи в залата. За тази цел държавите членки следва да бъдат насърчавани да въведат, особено по отношение на сградите на съдилищата и полицейските участъци, осъществими и практически мерки, които да дадат възможност в тези сгради да се предвидят удобства за жертвите, като например отделен вход и чакалня. Освен това държавите членки следва доколкото е възможно да организират наказателното производство така, че да се избягват контакти между жертвите и членовете на тяхното семейство, от една страна, и извършителите, от друга страна, например чрез призоваване на жертвите и извършителите на изслушвания в различно време.
- (54) Защитата на неприкосновеността на личния живот на жертвата може да бъде важно средство за предотвратяване на вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение, и може да бъде постигната чрез набор от мерки, включително неразкриване или ограничения за разкриване на информацията относно самоличността и местонахождението на жертвата. Такава защита е особено важна при децата жертви и включва неразкриването на името на детето. Може да има случаи обаче, при които по изключение детето може да има полза от разкриването или дори широкото оповестяване на информацията, например ако детето е отвлечено. Мерките за защита на неприкосновеността на личния живот на жертвите, на техни изображения и на изображения на членове на техните семейства следва винаги да бъдат в съответствие с правото на справедлив съдебен процес и свободата на словото, признати съответно в членове 6 и 10 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.
- (55) По време на наказателното производство някои жертви са особено изложени на риск от вторично и повторно виктимизиране, от сплашване и отмъщение от страна на извършителя. Възможно е този риск да произтича от личните особености на жертвата, от вида или характера на престъплението или от обстоятелствата, при които е извършено. Тези рискове могат да бъдат ефективно установени единствено чрез индивидуални оценки, извършени на възможно най-ранен етап. Тези оценки следва да се извършват за всяка жертва, за да се определи дали тя е изложена на риск от вторично и повторно виктимизиране, от сплашване и от отмъщение, и какви специални мерки за защита са необходими.
- (56) При индивидуалните оценки следва да се вземат под внимание личните особености на жертвата, като възраст, пол, полова идентичност или полого изразяване, етнически произход, раса, религия, сексуална ориентация, здравословно състояние, увреждания, статут на пребиваване, затруднения в общуването, връзка с извършителя на престъплението или зависимост от него, предишни извършени срещу жертвата престъпления. При оценките следва също да се взема предвид видът или характерът на престъплението и обстоятелствата, при които е извършено, например дали е престъпление от омраза, престъпление, подбудено от предразсъдъци или дискриминация, сексуално насилие, насилие при близки взаимоотношения, дали извършителят е бил в позиция на контрол, дали жертвата пребивава в район с висока престъпност или много престъпни групировки или дали държавата на произход на жертвата е различна от държавата членка, в която е извършено престъплението.
- (57) Жертвите на трафик на хора, тероризъм, организирана престъпност, насилие при близки взаимоотношения, сексуално насилие или сексуална експлоатация, насилие, основано на пола, престъпление от омраза и жертвите с увреждания и децата жертви обикновено са подложени в по-висока степен на вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение. При оценките следва да се обръща специално внимание дали тези жертви са изложени на риск от подобно виктимизиране, сплашване и отмъщение и следва да се съществува сериозна презумпция, че тези жертви ще извлекат полза от специални мерки за защита.
- (58) На жертвите, определени като уязвими по отношение на вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение, следва да се предложат подходящи мерки за защита по време на наказателното производство. Конкретният характер на тези мерки следва да се определя чрез индивидуална оценка, като се вземе предвид желанието на жертвата. Обхватът на всяка подобна мярка следва да се определя, без да се засягат правото на защита и в съответствие с правилата за дискреционните правомощия на съда. Тревогите и опасенията на жертвите по отношение на производството следва да бъдат ключов фактор за определяне дали жертвата се нуждае от конкретна мярка за защита.
- (59) Поради непосредствени оперативни нужди и ограничения може да не е възможно да се гарантира например, че всеки път един и същ полицейски служител разпитва жертвата; примери за такива ограничения са заболяване, отпуск по майчинство или родителски отпуск. Освен това помешенията, специално предназначени за разпит на жертвите, може да не са на разположение например поради ремонт. При такива оперативни или практически ограничения може да не е възможно във всеки отделен случай да се предоставя специална мярка, предвидена след индивидуална оценка.

- (60) Когато в съответствие с настоящата директива на детето трябва да бъде назначен настойник или представител, тези функции биха могли да се изпълняват от едно и също физическо лице или от юридическо лице, институция или орган.
- (61) Служителите, участващи в наказателното производство, за които има вероятност да влязат в личен контакт с жертвите, следва да имат достъп до и да получат подходящо първоначално и текущо обучение до ниво, подходящо за контакта им с жертвите, така че да са в състояние да идентифицират жертвите, да установяват техните нужди и да се отнасят с тях с достойнство, тактичност, професионално и по недискриминационен начин. Лицата, за които има вероятност да участват в индивидуалната оценка за установяване на конкретните нужди на жертвите от защита и за определяне на нуждата им от специални мерки за защита, следва да получат специално обучение относно начина на извършване на такава оценка. Държавите членки следва да осигурят такова обучение за полицейските служители и съдебните служители. Също така обучението следва да се насърчава за адвокати, прокурори и съдии, както и за практикуващите лица, които предоставят услуги за подкрепа на жертвите или за възстановително правосъдие. Това изискване следва да включва обучение относно конкретните служби за подкрепа, към които жертвите следва да бъдат насочени, или специализирано обучение, когато тяхната работа е насочена към жертви със специфични потребности и специално психологическо обучение, ако е необходимо. По целесъобразност това обучение следва да отчита разликите между половете. Действията на държавите членки по отношение на обучението следва да бъдат допълнени от насоки, препоръки и обмен на най-добри практики в съответствие с Пътната карта от Будапеща.
- (62) Държавите членки следва да поощряват и работят в тясно сътрудничество с организациите на гражданското общество, включително с признати и активни неправителствени организации, работещи с жертви на престъпления, по-специално по инициативи за изготвяне на политики, информационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, програми за научни изследвания и за образование и обучение, както и при наблюдението и оценката на въздействието на мерките за подкрепа и защита на жертви на престъпления. За да се предостави на жертвите на престъпления подходящата степен на подпомагане, подкрепа и защита, публичните служби следва да работят координирано и да участват на всички административни равнища — на равнището на Съюза, както и на национално, регионално и местно равнище. Жертвите следва да получават помощ при намирането и сезирането на компетентните органи, за да се избегне повторно пренасочване. Държавите членки следва да разгледат разработването на „единствена точка за достъп“ или „обслужване на едно гише“, които да посрещат многобройните нужди на жертвите, участващи в наказателно производство, включително необходимостта да получават информация, подпомагане, подкрепа, защита и обезщетение.
- (63) За да се насърчи и улесни съобщаването за престъпления и да се даде възможност на жертвите да прекъснат кръга на повторно виктимизиране, от основно значение е жертвата да има на разположение надеждни услуги за подкрепа, както и компетентните органи да са подготвени да отговорят на съобщаването от жертвите за престъпления с уважение, тактичност, професионално и по недискриминационен начин. Това би могло да повиши доверието на жертвите в наказателноправните системи на държавите членки и да намали броя на несъобщените престъпления. Служителите, за които има вероятност да получават жалби от жертви във връзка с извършени престъпления, следва да са подходящо обучени да улесняват съобщаването за престъпления и следва да се въведат мерки, с които да се даде възможност за съобщаване от трета страна, включително от организации на гражданското общество. Следва да е възможно използването на комуникационни технологии като електронна поща, видеозаписи или онлайн електронни формуляри за подаване на жалби.
- (64) Системното и подходящо събиране на статистически данни се признава за основен компонент на ефективното определяне на политиката в областта на правата, установени в настоящата директива. За да се улесни оценката на прилагането на настоящата директива, държавите членки следва да съобщават на Комисията съответните статистически данни, свързани с прилагането на националните процедури за жертвите на престъпления, включително най-малко броя и характера на съобщените престъпления, и доколкото тези данни са известни и са на разположение — броя, възрастта и пола на жертвите. Съответните статистически данни може да включват данни, регистрирани от съдебните органи и правоприлагащите структури и доколкото е възможно — административни данни, събирани от здравните и социалните служби и от публични и неправителствени организации за подкрепа на жертвите, или от службите за възстановително правосъдие и други организации, работещи с жертви на престъпления. Съдебните данни могат да включват информация за съобщените престъпления и за броя на случаите, по които се води разследване, и лицата, спрямо които е възбудено наказателно преследване и които са осъдени. Свързаните с услугите административни данни може да включват, доколкото е възможно, данни относно това как жертвите се ползват от услугите, предоставяни от правителствени структури и от публични и частни организации за подкрепа, например броя на случаите, в които полицията е насочила жертвите към служби за подкрепа на жертви, броя на жертвите, които са поискали, получили или не са получили подкрепа или възстановително правосъдие.
- (65) С настоящата директива се цели изменение и разширяване на разпоредбите на Рамково решение 2001/220/ПВР. Тъй като измененията, които трябва да бъдат направени, са значителни по своя брой и характер, в интерес на постигането на по-голяма яснота посоченото рамково решение следва да бъде заменено изцяло по отношение на държавите членки, участващи в приемането на настоящата директива.

(66) Настоящата директива защита основните права и съблюдава принципите, признати в Хартата на основните права на Европейския съюз. По-специално тя цели да утвърди правото на достойнство, живот, физическа и психическа неприкосновеност, свобода и сигурност, правото на зачитане на личния и семейния живот, правото на собственост, принципа на недискриминация, принципа на равенство между жените и мъжете, правата на детето, на възрастните хора и на хората с увреждания, както и правото на справедлив съдебен процес.

(67) Доколкото целта на настоящата директива, а именно установяване на минимални стандарти относно правата, подкрепата и защитата на жертви на престъпления, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки и следователно поради своя обхват и евентуални последици може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приема мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз (ДЕС). В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.

(68) Личните данни, обработвани в изпълнение на настоящата директива, следва да бъдат защитени в съответствие с Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 г. относно защитата на личните данни, обработвани в рамките на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси⁽¹⁾, и в съответствие с принципите, предвидени в Конвенцията на Съвета на Европа от 28 януари 1981 г. за защита на лицата във връзка с автоматичната обработка на лични данни, която е ратифицирана от всички държави членки.

(69) Настоящата директива не засяга по-широкообхватни разпоредби на други правни актове на Съюза, в които се разглеждат по-целенасочено специфичните потребности на определени категории жертви, например жертви на трафик на хора, деца — жертви на сексуално насилие, сексуална експлоатация и детска порнография.

(70) В съответствие с член 3 от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към ДЕС и към ДФЕС, тези държави членки са нотифицирали желанието си да участват в приемането и прилагането на настоящата директива.

(71) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 22 относно позицията на Дания, приложен към ДЕС и ДФЕС, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.

(72) Европейският надзорен орган по защите на данните представи становище на 17 октомври 2011 г.⁽²⁾ въз основа на член 41, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 45/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2000 г. относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции и органи на Общността и за свободното движение на такива данни⁽³⁾,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА 1

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Цели

1. Целта на настоящата директива е да се гарантира, че жертвите на престъпления получават подходяща информация, подкрепа и защита и могат да участват в наказателното производство.

Държавите членки гарантират, че жертвите са признати и третираны с уважение, тактичност, разбиране, професионализъм и по недискриминационен начин при всички контакти със службите за подкрепа на жертвите или за възстановително правосъдие и с всички компетентни органи, действащи в рамките на наказателното производство. Правата, установени в настоящата директива, се прилагат за жертвите без дискриминация, включително във връзка с правото им на пребиваване.

2. Държавите членки гарантират, че при прилагането на настоящата директива, когато жертвата е дете, висшият интерес на детето е от първостепенно значение и се преценява индивидуално. Възприема се адаптиран към детето подход, който е надлежно съобразен с неговата възраст, зрялост, неговите отговорности или друг негов законен представител, ако има такъв, се информират за всички мерки или права, които са специално насочени към детето.

Член 2

Определения

1. За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

а) „жертва“ означава:

i) физическо лице, което е претърпяло вреди, включително физическо, душевно или емоционално страдание или икономическа вреда, които са пряка последица от престъпление;

ii) членове на семейството на лице, чиято смърт е пряка последица от престъпление и които са претърпели вреда в резултат на смъртта на лицето;

⁽¹⁾ ОВ L 350, 30.12.2008 г., стр. 60.

⁽²⁾ ОВ С 35, 9.2.2012 г., стр. 10.

⁽³⁾ ОВ L 8, 12.1.2001 г., стр. 1.

- б) „членове на семейството“ означава съпругът/ата, лицето, което живее с жертвата в ангажирана, постоянна и стабилна интимна връзка в общо домакинство, роднините по пряка линия, братята и сестрите и издържаните от жертвата лица;
- в) „дете“ означава лице, ненавършило 18 години;
- г) „възстановително правосъдие“ означава процес, при който на жертвата и извършителя на престъплението се дава възможност — след свободно изразено съгласие от тяхна страна — да участват активно в решаването на въпросите, възникнали в резултат на престъплението, с помощта на безпристрастно трето лице.

2. Държавите членки могат да установят процедури:

- а) за ограничаване на броя на членовете на семейството, които могат да се ползват от правата, установени в настоящата директива, като се вземат предвид конкретните обстоятелства във всеки отделен случай; и
- б) по отношение на параграф 1, буква а), подточка ii), за определяне на това кои членове на семейството имат приоритет във връзка с упражняването на правата, установени в настоящата директива.

ГЛАВА 2

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПОДКРЕПА

Член 3

Право на жертвите да разбират и да бъдат разбирани

1. Държавите членки предприемат подходящи мерки, за да съдействат на жертвите да разбират и да бъдат разбирани при първия контакт и по време на всички по-нататъшни необходими контакти с компетентен орган в контекста на наказателното производство, включително когато този орган предоставя информация.
2. Държавите членки гарантират, че комуникацията с жертвите се предоставя на прост и достъпен език, устно или писмено. При комуникацията се отчитат индивидуалните характеристики на жертвата, включително евентуалните увреждания, които могат да засегнат способността да разбира или да бъде разбрана.
3. Освен ако това не противоречи на интересите на жертвата или не пречи на хода на производството, държавите членки позволяват на жертвите да бъдат придружавани от избрано от тях лице при първия контакт с компетентен орган, когато поради последиците от престъплението жертвата се нуждае от съдействие, за да разбира или да бъде разбрана.

Член 4

Право на получаване на информация от първия контакт с компетентния орган

1. Държавите членки гарантират, че от първия контакт с компетентния орган жертвите получават без ненужно забавяне следната информация, за да им се даде възможност да се ползват от правата, установени в настоящата директива:

а) вида подкрепа, която могат да получат, и от кого, включително, когато е необходимо, основна информация относно достъпа до медицинска помощ, всякаква специализирана помощ, включително психологическа помощ, и алтернативно настаняване;

б) процедурите за подаване на жалба във връзка с извършено престъпление и тяхната роля във връзка с тези процедури;

в) по какъв начин и при какви условия може да получат защита, включително мерки за защита;

г) по какъв начин и при какви условия може да получат достъп до правна консултация, правна помощ и друг вид консултация;

д) по какъв начин и при какви условия може да получат обезщетение;

е) по какъв начин и при какви условия имат право на устен и писмен превод;

ж) ако пребивават в държава членка, различна от тази, в която е извършено престъплението, специалните мерки, процедури или механизми, които са налични за защита на техните интереси в държавата членка, в която е установен първият контакт с компетентния орган;

з) наличните процедури за подаване на жалба при нарушаване на техните права от компетентния орган, действащ в рамките на наказателното производство;

и) данните за връзка по тяхното дело;

й) наличните услуги за възстановително правосъдие;

к) по какъв начин и при какви условия може да бъдат възстановени разходите, направени в резултат на участието им в наказателното производство.

2. Обхватът на посочената в параграф 1 информация и подробностите, които се съдържат в нея, могат да се различават в зависимост от специфичните нужди на жертвата и личните ѝ обстоятелства, както и в зависимост от вида или характера на престъплението. Допълнителна информация може да се предоставя и на по-късен етап в зависимост от нуждите на жертвата и значението на съответната информация във всяка фаза на производството.

Член 5

Права на жертвите при подаване на жалбата

1. Държавите членки гарантират, че жертвите получават писмено потвърждение за официалната жалба, подадена от тях до компетентния орган на държава членка, в което са описани основните елементи на съответното престъпление.

2. Държавите членки гарантират, че жертви, които желаят да подадат жалба във връзка с извършено престъпление и които не разбират или не говорят езика на компетентния орган, имат възможност да подадат жалбата на език, който разбират, или да получат необходимата езикова помощ.

3. Държавите членки гарантират, че жертви, които не разбират или не говорят езика на компетентния орган, получават безплатен превод на предвиденото в параграф 1 писмено потвърждение за тяхната жалба, ако те поискат това, на език, който разбират.

Член 6

Право на жертвите да получават информация по делото

1. Държавите членки гарантират, че на жертвите се съобщава без ненужно забавяне за правото им да получават следната информация относно наказателното производство, образувано в резултат на подадената жалба във връзка с извършено срещу тях престъпление, както и че при поискване жертвите получават тази информация:

- а) всяко решение да не се продължава или да се прекрати разследване или да не се възбужда наказателно преследване срещу извършителя на престъплението;
- б) датата и мястото на съдебното производство и естеството на повдигнатите срещу извършителя обвинения.

2. Държавите членки гарантират, че в съответствие с тяхната роля в съответната наказателноправна система, на жертвите се съобщава без ненужно забавяне за правото им да получават следната информация относно наказателното производство, образувано в резултат на подадената жалба във връзка с извършено срещу тях престъпление, както и че при поискване жертвите получават тази информация:

- а) всяко влязло в сила решение по дело;
- б) информация за развитието на наказателното производство, освен в изключителни случаи, когато такова уведомяване може да попречи на нормалния ход на делото.

3. Информацията по параграф 1, буква а) и параграф 2, буква а) включва мотивите или кратко резюме на мотивите на въпросното решение, освен в случай на решение, взето от съдебни заседатели, или на решение, при което мотивите са с поверителен характер, в които случаи съгласно националното право не се предвижда предоставяне на мотиви.

4. Компетентният орган се съобразява с желанието на жертвите да получават или да не получават информация, освен ако тази информация трябва да бъде предоставена поради правото на жертвата да участва активно в наказателното производство. Държавите членки дават на жертвата възможност да промени желанието си във всеки един момент, като тази промяна се взема предвид.

5. Държавите членки гарантират, че на жертвите се предоставя възможност да бъдат уведомени без ненужно забавяне за освобождаването или бягството на лице, което е задържано под стража, срещу което е възбудено наказателно преследване или което е осъдено за престъпления, които ги засягат. Освен това държавите членки правят необходимото жертвите да получават информация за всички мерки, които са взети за осигуряване на тяхната защита в случай на освобождаване или бягство на извършителя на престъплението.

6. При поискване жертвите получават информацията по параграф 5 най-малко в случаите, когато съществува опасност или установен риск от вреда за тях, освен ако не е налице установен риск от вреда за извършителя, която би могла да възникне в резултат на уведомяването.

Член 7

Право на устен и писмен превод

1. Държавите членки гарантират, че на жертви, които не разбират или не говорят езика на наказателното производство, се предоставя при поискване безплатен устен превод в зависимост от ролята им в наказателното производство в съответната наказателноправна система, най-малко по време на изслушванията или разпитите на жертвата в хода на наказателното производство пред разследващите и съдебните органи, включително по време на полицейските разпити, както и устен превод с цел активно участие на жертвите в съдебните заседания и евентуалните необходими междинни изслушвания.

2. Без да се засяга правото на защита и в съответствие с правилата за дискреционните правомощия на съда, може да се използват комуникационни технологии като видеоконферентна, телефонна или интернет връзка, освен ако се налага физическото присъствие на устен преводач, за да може жертвите да упражняват ефективно своите права или да разберат производството.

3. Държавите членки гарантират, че на жертвите, които не разбират или не говорят езика на съответното наказателно производство, в зависимост от ролята им в наказателното производство в съответната наказателноправна система, се предоставя при поискване безплатно писмен превод на информацията, която е от съществено значение за упражняване на техните права в наказателното производство, на език, който те разбират, доколкото такава информация се предоставя на жертвите. Преводите на такава информация включват най-малко всяко решение, с което се прекратява наказателното производство във връзка с престъплението, извършено срещу жертвата, и при поискване от страна на жертвата — мотивите или кратко резюме на мотивите за това решение, освен в случай на решение, взето от съдебни заседатели, или на решение, при което мотивите са с поверителен характер, в които случаи съгласно националното право не се предвижда предоставяне на мотиви.

4. Държавите членки гарантират, че на жертви, които имат право да получават информация за датата и мястото на съдебното производство в съответствие с член 6, параграф 1, буква б) и които не разбират езика на компетентния орган, се предоставя при поискване писмен превод на информацията, която те имат право да получат.

5. Жертвите могат да направят обосновано искане даден документ да се счита за документ от съществено значение. Няма изискване за писмен превод на части от документи от съществено значение, които нямат отношение към целта да се даде възможност на жертвите да участват активно в наказателното производство.

6. Без да се засягат параграфи 1 и 3, вместо писмен превод може да се предостави устен превод или устно резюме на документите от съществено значение, при условие че този устен превод или устно резюме не накърнява справедливостта на производството.

7. Държавите членки гарантират, че компетентният орган преценява дали жертвите се нуждаят от устен или писмен превод в съответствие с предвиденото в параграфи 1 и 3. Жертвите може да оспорват решението да не се предоставя устен или писмен превод. Процесуалните правила относно това оспорване се определят от националното право.

8. Осигуряването на устен или писмен превод и оспорването на решение да не се предоставя устен или писмен превод по настоящия член не може да водят до неоснователно удължаване на наказателното производство.

Член 8

Право на достъп до служби за подкрепа на жертвите

1. Държавите членки гарантират, че жертвите, в съответствие с нуждите си, имат безплатен достъп в условията на поверителност до служби за подкрепа на жертвите, действащи в интерес на жертвите, преди и по време на наказателното производство, както и в рамките на подходящ срок след приключване на наказателното производство. Членовете на семейството имат достъп до служби за подкрепа на жертвите в зависимост от нуждите си и степента на вредите, претърпени в резултат от извършеното срещу жертвата престъпление.

2. Държавите членки улесняват насочването на жертвите от компетентния орган, получил жалбата, и от други съответни звена към служби за подкрепа на жертвите.

3. Държавите членки предприемат мерки за създаване на служби за подкрепа, осигуряващи безплатно специализирани услуги в условията на поверителност, в допълнение или като неразделна част от службите, осигуряващи общи услуги за

подкрепа на жертвите, или осигуряват условия за организациите за подкрепа на жертвите да ползват съществуващите професионални структури, които предоставят такава специализирана подкрепа. Жертвите имат достъп до тези служби в зависимост от специфичните си нужди, а членовете на семейството имат достъп до същите в зависимост от специфичните си нужди и от степента на вредите, претърпени в резултат от извършеното срещу жертвата престъпление.

4. Службите за подкрепа на жертвите и всички други специализирани служби за подкрепа могат да се създават като публични или неправителствени организации и могат да бъдат организирани както на професионална, така и на доброволна основа.

5. Държавите членки гарантират, че достъпът до служби за подкрепа на жертвите не зависи от това, дали жертвата е подала официална жалба пред компетентен орган във връзка с извършено престъпление.

Член 9

Подкрепа от службите за подкрепа на жертвите

1. Посочените в член 8, параграф 1 служби за подкрепа на жертвите осигуряват като минимум:

- а) информация, съвети и подкрепа от значение за правата на жертвите, включително за получаване на достъп до националните системи за обезщетение за претърпени вреди от престъпление, и относно тяхната роля в наказателното производство, включително по отношение на подготовката за явяване в съдебното производство;
- б) информация за всички подходящи съществуващи специализирани служби за подкрепа на жертвите или пряко насочване на случая към тях;
- в) емоционална и, когато такава е налична, психологическа подкрепа;
- г) съвети, свързани с финансови и практически въпроси, произтичащи от престъплението;
- д) съвети относно риска и предотвратяването на риска от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение, освен ако тези съвети не се предоставят от други публични или частни служби.

2. Държавите членки насърчават службите за подкрепа на жертвите да обръщат особено внимание на специфичните нужди на жертвите, които са претърпели значителни вреди поради тежестта на престъплението.

3. Посочените в член 8, параграф 3 специализирани служби за подкрепа разработват и предлагат като минимум следните услуги, освен ако същите не се предоставят от други публични или частни служби:

- a) подслон или друго подходящо временно настаняване на жертвата, която се нуждае от сигурно място поради непосредствен риск от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение;
- б) целева и интегрирана подкрепа за жертвите със специфични нужди, като жертвите на сексуално насилие, жертвите на насилие, основано на пола, и жертвите на насилие при близки взаимоотношения, включително подкрепа при претърпяна травма, както и консултации.

ГЛАВА 3

УЧАСТИЕ В НАКАЗАТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Член 10

Право на изслушване

1. Държавите членки гарантират, че жертвите могат да бъдат изслушвани в хода на наказателното производство и могат да представят доказателства. При изслушването на дете жертва надлежно се отчитат неговата възраст и зрялост.

2. Процесуалните правила, съгласно които жертвите могат да бъдат изслушвани в хода на наказателното производство и могат да представят доказателства, се определят от националното право.

Член 11

Права в случай на решение да не се провежда наказателно преследване

1. Държавите членки гарантират, че в зависимост от ролята им в съответната наказателноправна система, жертвите имат право на преразглеждане на всяко решение да не се провежда наказателно преследване. Процесуалните правила относно това преразглеждане се определят от националното право.

2. Когато в съответствие с националното право ролята на жертвата в съответната наказателноправна система се установява едва след вземането на решение за възбуждане на наказателно преследване срещу извършителя на престъплението, държавите членки гарантират, че най-малкото жертвите на тежки престъпления имат правото на преразглеждане на решението да не се провежда наказателно преследване. Процесуалните правила за това преразглеждане се определят от националното право.

3. Държавите членки гарантират, че на жертвите се съобщава без ненужно забавяне за правото им да получават достатъчно информация, въз основа на която да решат дали да обжалват решението да не се провежда наказателно преследване, както и че при поискване те действително получават тази информация.

4. Когато решението да не се провежда наказателно преследване е взето от върховния орган за наказателно преследване, чиито решения на подлежат на преразглеждане съгласно националното право, преразглеждането може да бъде извършено от същия този орган.

5. Параграфи 1, 3 и 4 не се прилагат за решение на прокурора да не провежда наказателно преследване, ако това решение води до извънсъдебно споразумение, доколкото националното право предвижда подобна уредба.

Член 12

Право на гаранции в контекста на услугите за възстановително правосъдие

1. Държавите членки предприемат мерки за предпазване на жертвите от вторично и повторно виктимизиране, от сплашване и от отмъщение, които да се прилагат при предоставянето на всяка една услуга за възстановително правосъдие. С тези мерки се гарантира, че жертвите, които са избрали да участват в процедури на възстановително правосъдие, имат достъп до сигурни и компетентни служби за възстановително правосъдие при спазването най-малко на следните условия:

a) услугите за възстановително правосъдие се използват само ако са в интерес на жертвата, в зависимост от съображения, свързани с безопасността, и се основават на свободно изразеното и информирано съгласие на жертвата, като то може да бъде оттеглено по всяко време;

б) преди да даде съгласието си да участва в процес на възстановително правосъдие, на жертвата се предоставя пълна и безпристрастна информация относно процеса и потенциалните му резултати, както и информация относно процедурите за контрол на изпълнението на всяко споразумение;

в) извършителят на престъплението е признал основните факти по делото;

г) всяко споразумение е постигнато доброволно и може да бъде взето предвид при евентуално следващо наказателно производство;

д) дискусиите по време на процеса на възстановително правосъдие, които не са проведени публично, са поверителни и съответно не се разкриват впоследствие, освен със съгласието на страните или ако това се изисква от националното право поради наличие на по-висш обществен интерес.

2. Държавите членки улесняват препращането на случаи, когато е целесъобразно, към услугите на възстановително правосъдие, включително чрез установяването на процедури или насоки относно условията за това препращане.

Член 13

Право на правна помощ

Държавите членки гарантират, че жертвите разполагат с достъп до правна помощ, когато имат статут на страна в наказателното производство. Условията или процесуалните правила, съгласно които жертвите получават достъп до правна помощ, се определят от националното право.

Член 14

Право на възстановяване на разходите

Държавите членки дават на жертвите, участващи в наказателното производство, възможност за възстановяване на разходите, направени в резултат на активното им участие в наказателното производство, в зависимост от ролята им в съответната наказателноправна система. Условието или процесуалните правила, съгласно които разходите на жертвите могат да бъдат възстановени, се определят от националното право.

Член 15

Право на връщане на имущество

Държавите членки гарантират, че след решение на компетентен орган, подлежащото на връщане имущество, изето в хода на наказателното производство, се връща на жертвите незабавно, освен ако не се окаже необходимо за целите на наказателното производство. Условието или процесуалните правила, съгласно които това имущество се връща на жертвите, се определят от националното право.

Член 16

Право на решение за обезщетение от извършителя на престъплението в хода на наказателното производство

1. Държавите членки гарантират, че в хода на наказателното производство жертвите имат право да получат решение за обезщетение от извършителя на престъплението в рамките на разумен срок, освен ако в националното право не се предвижда това решение да бъде постановено в друго производство.

2. Държавите членки поощряват мерките, с които извършителите на престъпление се насърчават да обезщетят адекватно жертвите.

Член 17

Права на жертвите, които пребивават в друга държава членка

1. Държавите членки гарантират, че компетентните им органи могат да предприемат подходящи мерки за свеждане до минимум на трудностите, които възникват, когато жертвата пребивава в държава членка, различна от тази, в която е извършено престъплението, най-вече по отношение на организацията на производството. За тази цел органите на държавата членка, в която е извършено престъплението, по-специално могат:

- а) да вземат показания от жертвата незабавно след подаването пред компетентния орган на жалба във връзка с извършено престъпление;
- б) доколкото е възможно, да се ползват от разпоредбите относно видеоконферентните и телефонните конферентни връзки, предвидени в Конвенцията за взаимопомощ по наказателноправни въпроси между държавите членки на Европейския съюз от 29 май 2000 г.⁽¹⁾, за целите на изслушване на жертви, пребиваващи в чужбина.

2. Държавите членки гарантират, че жертвите на престъпление, извършено в държава членка, различна от тази, в която те пребивават, могат да подадат жалба пред компетентните органи на държавата членка по местопребиваване, ако не могат да направят това в държавата членка, в която е извършено престъплението, или в случай на тежко престъпление съгласно определението в националното право на последната държава членка, ако не желаят да направят това.

3. Държавите членки гарантират, че компетентният орган, пред който жертвата подава жалбата, я предава незабавно на компетентния орган на държавата членка, на чиято територия е извършено престъплението, ако компетентността за образуване на производство не е упражнена от държавата членка, в която е подадена жалбата.

ГЛАВА 4

ЗАЩИТА НА ЖЕРТВИТЕ И ПРИЗНАВАНЕ НА ЖЕРТВИТЕ СЪС СПЕЦИФИЧНИ НУЖДИ ОТ ЗАЩИТА

Член 18

Право на защита

Без да се засяга правото на защита, държавите членки гарантират наличието на мерки за защита на жертвите и членовете на тяхното семейство от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и от отмъщение, включително срещу риска от емоционално или психическо страдание, или за защита на достойнството на жертвите по време на разпит и при даване на показания. При необходимост тези мерки включват също и установени в националното право процедури за физическа защита на жертвите и членовете на тяхното семейство.

Член 19

Право да се избягва контакт между жертвата и извършителя на престъпление

1. Държавите членки създават необходимите условия за избягване на контакт между жертвите, а при необходимост и членовете на тяхното семейство, и извършителя на престъплението в помещенията, в които се провежда наказателното производство, освен когато наказателното производство изисква такъв контакт.

2. Държавите членки гарантират, че новите съдебни сгради имат отделни чакални за жертвите.

Член 20

Право на жертвите на защита в хода на разследването в наказателното производство

Без да се засяга правото на защита и в съответствие с правилата за дискреционните правомощия на съда, държавите членки гарантират, че в хода на разследването в наказателното производство:

- а) разпитите на жертвите се провеждат без неоснователно забавяне след подаването до компетентния орган на жалба за извършено престъпление;
- б) броят на разпитите на жертвите е сведен до минимум, като разпитите се провеждат само доколкото това е абсолютно необходимо за целите на разследването в наказателното производство;

⁽¹⁾ ОВ С 197, 12.7.2000 г., стр. 3.

- в) жертвите може да бъдат придружавани от законния си представител или от друго лице по свой избор, освен ако не е било взето обосновано решение в обратния смисъл;
- г) медицинските прегледи са сведени до минимум и се извършват само когато това е абсолютно необходимо за целите на наказателното производство.

Член 21

Право на защита на неприкосновеността на личния живот

1. Държавите членки гарантират, че в хода на наказателното производство компетентните органи могат да предприемат подходящи мерки за защита на неприкосновеността на личния живот, включително на личните характеристики на жертвата, взети предвид при индивидуалната оценка, предвидена в член 22, и на изображенията на жертвите и на членовете на тяхното семейство. Освен това държавите членки гарантират, че компетентните органи могат да предприемат всички законосъобразни мерки за предотвратяване на публичното разпространяване на информация, която би могла да доведе до идентифициране на дете жертва.

2. С цел защита на неприкосновеността на личния живот, личната неприкосновеност и личните данни на жертвите, държавите членки, като зачитат свободата на словото и свободата на информация и свободата на медиите и медийния плурализъм, насърчават медиите да вземат мерки за саморегулиране.

Член 22

Индивидуална оценка на жертвите с цел установяване на специфичните им нужди от защита

1. Държавите членки гарантират, че жертвите получават навременна и индивидуална оценка в съответствие с националните процедури, за да се определят специфичните им нужди от защита и да се установи дали и до каква степен те ще се ползват от специални мерки в хода на наказателното производство съгласно предвиденото в членове 23 и 24, поради особената им уязвимост по отношение на вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение.

2. При индивидуалната оценка се отчитат по-специално:

- а) личните характеристики на жертвата;
- б) видът или характерът на престъплението; и
- в) обстоятелствата на престъплението.

3. В рамките на индивидуалната оценка особено внимание се обръща на жертви, на които е причинена значителна вреда поради тежестта на престъплението; на жертви на престъпление, подбудено от предразсъдъци или дискриминация, които могат да са свързани по-специално с личните характеристики на жертвите; на жертви, които се намират в отношения или зави-

симост от извършителя на престъплението, които ги правят особено уязвими. В това отношение се отчитат надлежно жертвите на тероризъм, организирана престъпност, трафик на хора, основано на пола насилие, насилие при близки взаимоотношения, сексуално насилие или експлоатация или престъпление от омраза и на жертвите с увреждания.

4. За целите на настоящата директива за децата жертви се счита, че имат специфични нужди от защита поради уязвимостта им към вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение. За да се определи дали и до каква степен те биха могли да се ползват от специалните мерки, предвидени в членове 23 и 24, за децата жертви се прави индивидуална оценка съгласно предвиденото в параграф 1 от настоящия член.

5. Обхватът на индивидуалната оценка може да се адаптира в съответствие с тежестта на престъплението и степента на очевидните вреди, претърпени от жертвата.

6. Индивидуалните оценки се правят с активното участие на жертвите, като се вземат предвид техните желания, включително когато жертвите не желаят да се ползват от специалните мерки, предвидени в членове 23 и 24.

7. Когато елементите, които са в основата на индивидуалната оценка, са се променили значително, държавите членки гарантират, че тя се актуализира в хода на наказателното производство.

Член 23

Право на защита на жертвите със специфични нужди от защита в хода на наказателното производство

1. Без да се засяга правото на защита и в съответствие с правилата за дискреционните правомощия на съда, държавите членки гарантират, че жертвите със специфични нужди от защита, които се ползват от специални мерки в резултат на направената индивидуална оценка, предвидена в член 22, параграф 1, може да се ползват от мерките, предвидени в параграфи 2 и 3 от настоящия член. Специална мярка, предвидена в резултат на индивидуална оценка, не се предоставя, ако оперативните или практическите ограничения правят това невъзможно или ако спешно е необходимо жертвата да бъде разпитана и отсъствието на такъв разпит би могло да навреди на жертвата, на друго лице или на хода на производството.

2. В хода на разследването в наказателното производство за жертвите със специфични нужди от защита, установена в съответствие с член 22, параграф 1, се предоставят следните мерки:

- а) извършване на разпитите на жертвата в помещения, предназначени или адаптирани за тази цел;
- б) извършване на разпитите на жертвата от или посредством професионалисти, специално обучени за тази цел;

- в) извършване на всички разпити на жертвата от едни и същи лица, освен ако това не противоречи на доброто правораздаване;
- г) извършване на всички разпити на жертви на сексуално насилие, на основано на пола насилие или на насилие при близки взаимоотношения, освен когато се провеждат от прокурор или съдия, от лице от същия пол като жертвата, ако жертвата желае това, в случай че това няма да засегне хода на наказателното производство.

3. За жертвите със специфични нужди от защита, установени в съответствие с член 22, параграф 1 в хода на съдебното производство, са налице следните мерки:

- а) мерки за избягване на визуалния контакт между жертвите и извършителите, включително при представянето на доказателства, които мерки се осъществяват с подходящи средства, включително чрез използването на комуникационни технологии;
- б) мерки, с които се гарантира, че жертвата може да бъде изслушана без физически да присъства в съдебната зала, поспециално чрез използването на подходящи комуникационни технологии;
- в) мерки, с които да се избегне ненужно разпитване на жертвата относно личния ѝ живот по въпроси, които не са свързани с извършеното престъпление; и
- г) мерки, които позволяват провеждането на заседание при закрити врати.

Член 24

Право на защита на децата жертви в хода на наказателното производство

1. В допълнение към мерките, предвидени в член 23, държавите членки гарантират, че когато жертвата е дете:

- а) в хода на разследването в наказателното производство всички разпити на детето жертва могат да бъдат записвани аудио-визуално и тези записани разпити могат да се използват като доказателство в наказателното производство;
- б) в зависимост от ролята на жертвите в съответната наказателно-правна система компетентните органи назначават специален представител на детето жертва в хода на разследването и наказателното производство, когато според националното право на лицата, упражняващи родителска отговорност, не се позволява да представляват детето жертва поради конфликт на интереси между тях и детето жертва или когато детето жертва не е придружено или е отделено от семейството си;
- в) когато детето жертва има право на адвокат, то има право да получава правни консултации и да бъде представлявано от

свое име в производството, когато има или може да има конфликт на интереси между детето жертва и лицата, упражняващи родителска отговорност.

Процесуалните правила за аудио-визуалните записи, посочени в първа алинея, буква а), и използването им се определят от националното право.

2. Когато не е сигурно на каква възраст е жертвата и има причини да се смята, че жертвата е дете, за целите на настоящата директива се смята, че жертвата е дете.

ГЛАВА 5

ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

Член 25

Обучение на практикуващи лица

1. Държавите членки гарантират, че служителите, които има вероятност да влязат в контакт с жертви, например полицейските и съдебните служители, получават общо и специализирано обучение до ниво, подходящо за контакта им с жертвите, което да повиши тяхната осведоменост относно нуждите на жертвите и да им позволи да се отнасят с жертвите безпристрастно, с уважение и професионализъм.

2. Без да се накърнява независимостта на съдебната власт и различията в организацията ѝ в Съюза, държавите членки изискват от службите, които отговарят за обучението на съдиите и прокурорите, участващи в наказателното производство, да осигуряват както общо, така и специализирано обучение с цел повишаване на осведомеността на съдиите и прокурорите относно нуждите на жертвите.

3. Като се зачита надлежно независимостта на адвокатурата, държавите членки препоръчват на структурите, които отговарят за обучението на адвокати, да осигуряват както общо, така и специализирано обучение с цел повишаване на осведомеността на адвокатите относно нуждите на жертвите.

4. Посредством своите публични служби или като финансиран организации за подкрепа на жертвите, държавите членки насърчават инициативи, които дават възможност на предоставящите услуги за защита на жертвите и услуги за възстановително правосъдие да получават адекватно обучение до ниво, подходящо за контактите им с жертвите, и да спазват професионални стандарти, гарантиращи, че тези услуги се предоставят безпристрастно, с уважение и професионализъм.

5. В зависимост от функциите на практикуващото лице и от естеството и равнището на контактите, които то има с жертвите, с обучението се цели да се даде възможност на практикуващото лице да разпознава жертвите и да се отнася към тях с уважение, професионализъм и по недискриминационен начин.

Член 26

Сътрудничество и координация на службите

1. Държавите членки предприемат необходимите действия, за да се улесни сътрудничеството между тях с цел подобряване на достъпа на жертвите до правата, установени в настоящата директива и в националното право. Това сътрудничество е насочено най-малкото към:

- а) обмен на най-добри практики;
- б) консултации в отделни случаи; и
- в) съдействие на европейските мрежи, които се занимават с въпроси, пряко свързани с правата на жертвите.

2. Държавите членки предприемат подходящи действия, включително чрез интернет, с цел да се повиши осведомеността относно установените в настоящата директива права, да се намали рискът от виктимизиране и да се сведе до минимум отрицателното въздействие на престъпленията и рисковете от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение, като тези действия са насочени по-специално към рискови групи като децата, жертвите на основано на пола насилие и жертвите на насилие при близки взаимоотношения. Тези действия могат да включват информационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, както и програми за изследвания и образование, когато е уместно в сътрудничество със съответните организации на гражданското общество и други заинтересовани страни.

ГЛАВА 6

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 27

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива до 16 ноември 2015 г.

2. Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условиата и редът на позоваване се определят от държавите членки.

Член 28

Предоставяне на информация и статистически данни

До 16 ноември 2017 г. и на всеки три години след това държавите членки предоставят на Комисията наличните данни

относно това, как жертвите се ползват от правата, установени в настоящата директива.

Член 29

Доклад

До 16 ноември 2017 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за оценка на степента, в която държавите членки са взели необходимите мерки, за да се съобразят с настоящата директива, включително описание на действията, предприети съобразно членове 8, 9 и 23, придружен при необходимост от законодателни предложения.

Член 30

Замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР

Настоящата директива заменя Рамково решение 2001/220/ПВР по отношение на държавите членки, участващи в приемането на настоящата директива, без да се засягат задълженията на държавите членки по отношение на сроковете за транспониране в националното право.

По отношение на държавите членки, участващи в приемането на настоящата директива, позоваванията на посоченото рамково решение се считат за позовавания на настоящата директива.

Член 31

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила в деня след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 32

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Страсбург на 25 октомври 2012 година.

За Европейския парламент

Председател

M. SCHULZ

За Съвета

Председател

A. D. MAVROYIANNIS

ДИРЕКТИВА 2012/30/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА**от 25 октомври 2012 година**

за съгласуване на гаранциите, които се изискват в държавите членки за дружествата по смисъла на член 54, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, за защита на интересите както на съдружниците, така и на трети лица по отношение учредяването на акционерни дружества и поддържането и изменението на техния капитал с цел тези гаранции да станат равностойни

(преработен текст)**(текст от значение за ЕИП)**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 50, параграф 1 и параграф 2, буква ж) от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

(1) Втора директива 77/91/ЕИО на Съвета от 13 декември 1976 г. за съгласуване на гаранциите, които се изискват в държавите-членки за дружествата по смисъла на член 54, втора алинея от Договора, за защита на интересите както на съдружниците, така и на трети лица по отношение учредяването на акционерни дружества и поддържането и изменението на техния капитал с цел тези гаранции да станат равностойни ⁽³⁾ е била неколккратно и съществено изменяна ⁽⁴⁾. Поради предстоящи по-нататъшни изменения и с оглед постигане на яснота, посочената директива следва да бъде преработена.

⁽¹⁾ ОВ С 132, 3.5.2011 г., стр. 113.

⁽²⁾ Позиция на Европейския парламент от 15 ноември 2011 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 10 октомври 2012 г.

⁽³⁾ ОВ L 26, 31.1.1977 г., стр. 1. Бел. ред.: заглавието на Директива 77/91/ЕИО е адаптирано, за да се отчете преномерирането на членовете на Договора за създаване на Европейската общност в съответствие с член 5 от Договора от Лисабон; първоначално то съдържаше позоваване на член 58, втора алинея от Договора.

⁽⁴⁾ Виж приложение II, част А.

(2) Съгласуването, предвидено в член 50, параграф 2, буква ж) от Договора и в Общата програма за премахване на ограниченията за свободата на установяване, започнало с Първа Директива 68/151/ЕИО на Съвета от 9 март 1968 г. за съгласуване на гаранциите, които държавите-членки изискват от дружествата по смисъла на член 58, втора алинея от Договора, за защита на интересите на съдружниците и на трети лица, с цел тези гаранции да станат равностойни на цялата територия на Общността ⁽⁵⁾, е особено важно по отношение на акционерните дружества, тъй като тяхната дейност преобладава в икономиката на държавите-членки и често се простира отвъд националните граници.

(3) За да се гарантира минимална равностойна защита на акционерите и кредиторите на акционерните дружества, особено значение има съгласуването на националните разпоредби, свързани с тяхното учредяване и с поддържането, увеличаването или намаляването на техния капитал.

(4) В Съюза уставът или инструментите на включването на едно акционерно дружество трябва да осигуряват възможност на всяко заинтересовано лице да се запознае с основните данни за дружеството, включително точната структура на неговия капитал.

(5) Необходими са разпоредби на Съюза за поддържането на капитала, който съставлява обезпечение за кредиторите, по-специално като се забрани всяко намаляване на капитала чрез разпределянето му между акционерите, когато последните нямат право на това, и като се предвидят ограничения за правото на дружеството да придобива собствените си акции.

(6) Ограничението за придобиване на собствените акции от дружеството следва да важи не само за придобиването, извършено от самото дружество, а и за придобиването, извършено от всяко лице, което действа от свое име, но за сметка на дружеството.

⁽⁵⁾ ОВ L 65, 14.3.1968 г., стр. 8.

- (7) За да се предотврати едно акционерно дружество да използва друго дружество, в което притежава мнозинството от правата на глас или в което има господстващо влияние, да извършва такова придобиване, без да спазва ограниченията в тази насока, разпоредбите, които регулират придобиването от едно дружество на собствените му акции, трябва да обхванат най-важните и чести случаи на придобиване на акции от такива други дружества. Тези разпоредби трябва да обхванат записването на акции в акционерното дружество.
- (8) За да се предотврати заобикалянето на настоящата Директива, трябва също да бъдат обхванати от разпоредбите, посочени в съображение 7, дружествата, регулирани от Директива 2009/101/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. за координиране на гаранциите, които държавите-членки изискват от дружествата по смисъла на член 54, втора алинея от Договора, за защита на интересите на членовете и на трети лица с цел тези гаранции да станат равностойни⁽¹⁾, както и дружествата, които се подчиняват на законите на трети държави и са учредени в аналогична правна форма.
- (9) Когато отношението между едно акционерно дружество и друго дружество, като посоченото в съображение 7, е само непряко, е оправдано да бъдат облекчени разпоредбите, приложими при преки отношения и да се предвиди суспендиране на правата на глас като минимална мярка за постигане на целите на настоящата директива.
- (10) Наред с това е оправдано да бъдат изключени случаите, в които конкретният характер на професионалната дейност не създава заплаха за постигането на целите на директивата.
- (11) За целите на член 50, параграф 2, буква ж) от Договора е нужно законите на държавите-членки, свързани с увеличаването или намаляването на капитала, да гарантират съблюдаването и хармонизирането на принципите на равно третиране на акционерите с еднакво положение и на защита на кредиторите, чиито вземания предхождат решението за намаляването.
- (12) За да се повиши стандартизираната защита на кредиторите във всички държави-членки, кредиторите следва да разполагат с възможността да започнат, при определени условия, съдебно или административно производство, когато техните вземания са изложени на риск в резултат на намаляване на капитала на акционерното дружество.
- (13) За да бъдат предотвратени пазарни злоупотреби, държавите-членки следва да вземат предвид, за целите на прилагането на настоящата директива, разпоредбите на Директива 2003/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2003 г. относно търговията с вътрешна информация и манипулирането на пазара (пазарна злоупотреба)⁽²⁾, Регламент (ЕО) № 2273/2003 на Комисията от 22 декември 2003 г. за прилагане на Директива 2003/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изключенията относно програмите за обратно изкупуване и стабилизирането на финансови инструменти⁽³⁾ и Директива 2004/72/ЕО на Комисията от 29 април 2004 г. относно прилагането на Директива 2003/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на възприетите пазарни практики, определянето на вътрешна информация по отношение на дериватните продукти, изготвянето на списъци на вътрешни лица, уведомяването за трансакциите на управителите и уведомяването относно подозрителни трансакции⁽⁴⁾.
- (14) С оглед на решението на Съда от 6 май 2008 г. по дело C-133/06 *Парламент/Съвет*⁽⁵⁾ се счита за необходимо да се преформулира член 6, параграф 3 от Директива 77/91/ЕИО с цел премахване на съществуващо вторично правно основание и осигуряване на преценка и ако е необходимо, преразглеждане на размера, посочен в параграф 1 на същия член, от Европейския парламент и Съвета.
- (15) Настоящата директива не накърнява задълженията на държавите-членки относно крайните срокове за транспониране в националното право и прилагането на директивите, изложени в приложение II, част Б,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

1. Мерките за съгласуване, установени в настоящата директива, се прилагат за разпоредбите, установени в законовите, подзаконовите или административните разпоредби в държавите-членки, относно видовете дружества, посочени в приложение I.

Наименованието на всяко дружество от видовете, посочени в приложение I включва или се придружава от описание, различно от описанието, което се изисква за други видове дружества.

⁽¹⁾ ОВ L 258, 1.10.2009 г., стр. 11. Бел. ред.: заглавието на Директива 2009/101/ЕО е адаптирано, за да се отчете преномерирането на членовете на Договора за създаването на Европейската общност в съответствие с член 5 от Договора от Лисабон; първоначално то съдържаше позоваване на член 48, втора алинея от Договора.

⁽²⁾ ОВ L 96, 12.4.2003 г., стр. 16.

⁽³⁾ ОВ L 336, 23.12.2003 г., стр. 33.

⁽⁴⁾ ОВ L 162, 30.4.2004 г., стр. 70.

⁽⁵⁾ [2008] Сборник I-3189.

2. Държавите-членки могат да не прилагат тази директива към инвестиционните дружества с променлив капитал и към кооперациите, регистрирани като един от видовете дружества по приложение I. Доколкото в законите на държавите-членки е използвана тази възможност, те трябва да съдържат изискване тези дружества да включат думите „инвестиционно дружество с променлив капитал“ или „кооперация“ във всички документи, посочени в член 5 от Директива 2009/101/ЕО.

Изразът „инвестиционно дружество с променлив капитал“ по смисъла на настоящата директива означава само онези дружества:

- чийто изключителен предмет на дейност е да инвестират средствата си в различни дялове и акции, земя или други активи единствено с цел разпределяне на инвестиционните рискове и възползване на техните акционери от резултатите от управлението на техните активи,
- които предлагат собствените си акции за записване от обществеността, и
- чиито устави предвиждат, че в рамките, очертани от минималния и максималния капитал, те могат по всяко време да емитират, да изкупят обратно или повторно да продадат своите акции.

Член 2

Уставът или учредителният акт на дружеството винаги трябва да дават най-малко следната информация:

- а) вид и наименование на дружеството;
- б) предмет на дейност на дружеството;
- в) когато дружеството няма уставен капитал — размера на записания капитал;
- г) когато дружеството има уставен капитал — неговия размер, както и размера на капитала, записан към датата, на която дружеството е учредено или е получило разрешение да започне дейността си, и към датата на всяка промяна в установения капитал, без да се засяга член 2, буква д) от Директива 2009/101/ЕО;

- д) доколкото те не са законово определени, правилата, които регулират броя и процедурата по назначаване на членовете на органите, натоварени да представляват дружеството пред трети лица и да осъществяват ръководството, управлението, надзора или контрола на дружеството и разпределението на правомощията между тези органи;
- е) срока на съществуване на дружеството, освен ако то е учредено за неограничен срок.

Член 3

В устава или в учредителния акт, или в отделен документ, публикуван съгласно законодателството на всяка държава-членка в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО, се дава поне следната информация:

- а) седалище;
- б) номинална стойност на записаните акции и поне веднъж годишно техния брой;
- в) брой на акциите, записани без посочване на номиналната стойност, когато емитирането на такива акции се допуска от националното законодателство;
- г) специални условия, ако съществуват такива, за ограничаване трансфера на акции;
- д) когато има няколко класа акции, информацията, посочена в букви б), в) и г) за всеки клас и правата, които дават акциите от всеки клас;
- е) дали акциите са поименни или на носител, когато националното законодателство предвижда двата вида, и всички разпоредби за превръщането на тези акции, освен ако редът за това е установен от закона;
- ж) размер на записания капитал, внесен към датата, на която дружеството е учредено или е получило разрешение да започне дейността си;
- з) номинална стойност на акциите, а ако няма номинална стойност, броя на акциите, емитирани срещу непарични вноски, заедно с естеството на вноската и името на лицето, което я прави;

и) самоличността на физическите или юридическите лица, дружества или предприятия, от които или от името на които са подписани уставът или учредителният акт, а ако дружеството все още не е учредено, проектите на посочените документи;

й) общ размер или поне предварителна оценка на всички разходи, които дружеството трябва да заплати или с които може да бъде натоварено във връзка с учредяването, а когато това е възможно, преди да получи разрешение да започне дейността си; и

к) всички специални предимства, предоставени към датата на учредяване на дружеството или до получаването на разрешението за започване на дейността на всеки, който е взел участие в учредяването на дружеството или в сделките, довели до даването на разрешението.

Член 4

1. Когато законите на държава-членка предвиждат, че дружеството не може да започне дейността си без разрешение, те също така предвиждат разпоредба за отговорността за задълженията, поети от дружеството или за негова сметка през периода преди даването или отказването на такова разрешение.

2. Параграф 1 не се прилага за задълженията по договори, сключени от дружеството, при условие че то ще получи разрешение да започне дейността.

Член 5

1. Когато законодателството на държава-членка изисква дружеството да бъде учредено от повече от един съдружник, фактът, че всички акции са притежание на едно лице, или броят на съдружниците е спаднал под законоустановения минимум след учредяването на дружеството, не води до автоматично прекратяване на дружеството.

2. Ако в случаите по параграф 1 законодателство на една държава-членка допуска дружеството да бъде прекратено с решение на съда, компетентният съд трябва да има възможност да даде на дружеството достатъчен срок да поправи положението.

3. Когато бъде постановено решение за прекратяване, посочено в параграф 2, започва ликвидация на дружеството.

Член 6

1. Законодателствата на държавите-членки трябва да съдържат изискване, че за учредяването или получаването на разрешение за започване на дейността на едно дружество се записва минимален капитал с размер не по-нисък от 25 000 EUR.

2. На всеки пет години Европейският парламент и Съветът, по предложение на Комисията в съответствие с член 50, параграф 1 и параграф 2, буква ж) от Договора, преценяват и ако е нужно, преразглеждат размерите, изразени в параграф 1 в евро, в светлината на икономическите и паричните тенденции в Съюза и с оглед на стремежа само големи и средни предприятия да имат възможност да избират измежду видовете дружества, изброени в приложение I.

Член 7

Записаният капитал може да се състои само от активи, които се поддават на икономическа оценка. Въпреки това задължението за извършване на работа или за предоставяне на услуги не може да представлява част от същите активи.

Член 8

Акциите не могат да се емитират на цена, по-ниска от номиналната им стойност, а когато нямат номинална стойност, от счетоводната им стойност.

Въпреки това държавите-членки могат да разрешат на онези, които се задължават да пласират акции по занятие, да заплащат цена, по-ниска от общата цена на акциите, които записват по време на същата трансакция.

Член 9

Ако акциите са емитирани възмездно, най-малко 25 % от тяхната номинална стойност, а ако нямат номинална стойност, от счетоводната им стойност, трябва да бъдат изплатени към датата, на която дружеството е учредено или е получило разрешение да започне дейността.

Въпреки това, когато към датата, на която дружеството е учредено или е получило разрешение да започне дейността си, акциите се емитират срещу непарични вноски, тези вноски трябва да бъдат направени изцяло в петгодишен срок от тази дата.

Член 10

1. Преди дружеството да бъде учредено или да получи разрешение да започне дейността, един или няколко независими експерти, назначени или одобрени от административен или съдебен орган, съставят доклад за всички непарични вноски. Тези експерти могат да бъдат физически лица, както и юридически лица и дружества според законите на всяка държава-членка.

2. Докладът на експертите, посочен в параграф 1 съдържа описание на всеки от активите, в които се състои вноската, както и на използваните методи на оценяване, и в него се посочва дали стойностите, установени чрез прилагането на същите методи, съответстват на броя и номиналната стойност, а ако няма номинална стойност — на счетоводната стойност, или при нужда — на премията от акциите, които ще бъдат емитирани в замяна.

3. Докладът на експертите се публикува по реда, предвиден в законите на всяка държава-членка, в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО.

4. Държавите-членки могат да решат да не прилагат този член, когато 90 % от всички акции по номиналната им стойност, а ако няма номинална стойност — по счетоводната им стойност, се емитират в полза на едно или няколко дружества срещу непарични вноски и когато са спазени следните условия:

- а) по отношение на дружеството, което получава вноските, лицата по член 3, буква и) са се споразумели да се откажат от доклада на експертите;
- б) това споразумение е публикувано в съответствие с параграф 3;
- в) дружествата, които правят вноските, разполагат с резерви, които не могат да бъдат разпределяни по закон или според устава и са равни най-малко на номиналната стойност, а ако няма номинална стойност — на счетоводната стойност на акциите, емитирани срещу непарични вноски;
- г) дружествата, които правят вноските, гарантират до размер, равен на посочения в буква в), дълговете на дружеството получател, възникнали между датата на емитиране на акциите срещу непарични вноски и изтичането на една година след публикуването на годишните доклади на това дружество за финансовата година, през която са направени вноските; прехвърлянето на същите акции през посочения период е забранено;

д) гаранцията по буква г) е публикувана в съответствие с параграф 3; и

е) дружествата, които правят вноските, са длъжни да внесат сума, равна на посочената в буква в), в резерв, който не може да се разпределя три години след публикуването на годишните доклади на дружеството получател за финансовата година, през която са направени тези вноски, или ако е нужно — до по-късна дата, на която са уредени всички претенции относно гаранцията по буква г), предявени през този период.

5. Държавите-членки могат да решат да не прилагат настоящия член при учредяване на ново дружество чрез сливане или разделяне, когато във връзка с плана за сливане или разделяне е изготвен доклад на от един или повече независими експерти.

Ако държавите-членки решат да прилагат настоящия член в посочените в първа алинея случаи, те могат да предвидят, че докладът съгласно настоящия член и докладът на един или повече независими експерти във връзка с плана за сливане или разделяне могат да бъдат изготвени от същия експерт или експерти.

Член 11

1. Държавите-членки могат да решат да не прилагат член 10, параграфи 1, 2 и 3 от настоящата директива, когато по решение на административния или управителен орган на дружеството са внесени като непарични вноски прехвърлими ценни книжа, съгласно член 4, параграф 1, точка 18 от Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно пазарите на финансови инструменти⁽¹⁾ или инструменти на паричния пазар, съгласно член 4, параграф 1, точка 19 от посочената директива и тези ценни книжа или инструменти са оценени при претеглена средна цена, на която те са се търгували на един или повече регулирани пазари, съгласно член 4, параграф 1, точка 14 от същата директива в продължение на достатъчен период, определен от националното законодателство, който предшества действителната дата на внасяне на непаричната вноски.

Въпреки това, когато тази цена е била засегната от изключителни обстоятелства, които биха изменили значително стойността на актива към действителната дата на внасяне, особено когато пазарът на такива прехвърлими ценни книжа или инструменти на паричния пазар е станал неликвиден, се извършва преоценка по инициатива на административния или управителен орган, за която той е отговорен.

⁽¹⁾ ОВ L 145, 30.4.2004 г., стр. 1.

За целите на такава преоценка се прилага член 10, параграфи 1, 2 и 3.

2. Държавите-членки могат да решат да не прилагат член 10, параграфи 1, 2 и 3, когато по решение на административния или управителен орган активи, различни от посочените в параграф 1 от настоящия член прехвърлими ценни книжа и инструменти на паричния пазар, се внасят като непарична вноски и по отношение на тях вече е била предоставена оценка на справедливата стойност от независим експерт, при спазване на следните условия:

- а) справедливата стойност е определена към дата не по-ранна от шест месеца преди действителната дата на внасяне на актива; и
- б) оценката е била извършена в съответствие с общоприети стандарти и принципи за оценка в държавата-членка, прилагани към вида на актива, който се апортира.

При нови обстоятелства, които биха изменили значително справедливата стойност на актива към действителната дата на неговото внасяне, се извършва преоценка по инициатива на административния или управителен орган, за която той е отговорен.

За целите на такава преоценка се прилага член 10, параграфи 1, 2 и 3.

При липса на такава преоценка, един или повече акционери, притежаващи общо поне 5 % от записания капитал на дружеството към датата на вземане на решението за увеличаване на капитала, могат да поискат оценка от независим експерт, като в този случай се прилага член 10, параграфи 1, 2 и 3.

Такъв акционер или акционери могат да направят искането до действителната дата на внасяне на актива, при условие че към датата, на която е направено искането, те все още държат поне 5 % от записания капитал на дружеството, както това е било в деня на вземане на решението за увеличаване на капитала.

3. Държавите-членки могат да решат да не прилагат член 10, параграфи 1, 2 и 3, когато по решение на административния или управителен орган активи, различни от посочените в параграф 1 от настоящия член прехвърлими ценни книжа и инструменти на паричния пазар, се внасят като непарична вноски, чиято справедлива стойност се получава за всеки отделен актив от задължителните счетоводни отчети за предходната финансова година,

при условие че задължителните счетоводни отчети са били проверени в съответствие с Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети ⁽¹⁾.

Втората до петата алинеи на параграф 2 от настоящия член се прилагат *mutatis mutandis*.

Член 12

1. Когато е внесена непарична вноски, съгласно член 11, без доклад на експерти, предвиден в член 10, параграфи 1, 2 и 3, в допълнение към изискванията по буква з) от член 3 и в едномесечен срок от действителната дата на внасяне на актива, се публикува декларация, съдържаща следното:

- а) описание на непаричната вноски;
- б) нейната стойност, източника на оценяване и ако е необходимо, метода на оценка;
- в) заявление, дали получената стойност отговаря поне на броя, номиналната стойност или, ако липсва номинална стойност, на счетоводната стойност и когато е необходимо, на премията по акциите, които ще бъдат издадени срещу това внасяне на непарична вноски; и
- г) заявление, че не са настъпили нови обстоятелства по отношение на първоначалната оценка.

Това публикуване се осъществява по начин, установен в законите на всяка държава-членка, в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО.

2. Когато е предложено непаричната вноски да бъде без доклада на експерти, по смисъла на член 10, параграфи 1, 2 и 3, във връзка с увеличаване на капитала, предложено съгласно член 29, параграф 2, се публикува съобщение, съдържащо датата на вземане на решението за увеличаване на капитала и информацията, посочена в параграф 1 от настоящия член по начин, предвиден в законите на всяка държава-членка в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО, преди да се осъществи внасянето на непаричната вноски. В този случай, декларацията съгласно параграф 1 от настоящия член се ограничава до заявление, че не са настъпили нови обстоятелства след публикуването на съобщението.

⁽¹⁾ ОВ L 157, 9.6.2006 г., стр. 87.

3. Всяка държава-членка предоставя достатъчно гаранции за осигуряване спазването на процедурата, предвидена в член 11 и в настоящия член, когато се прави внасяне на непарична вноски без доклад на експерти, както е посочено в член 10, параграфи 1, 2 и 3.

Член 13

1. Ако преди изтичането на срок, установен от националното право и не по-късно от две години от датата, на която дружеството е учредено или е получило разрешение да започне дейността си, то придобие актив, който принадлежи на дружество или лице по член 3, буква и) срещу престация не по-малка от една десета от записания капитал, придобиването се проверява, данни за него се публикуват по реда на член 10, параграфи 1, 2 и 3 и то се представя за одобрение от общото събрание.

Членове 11 и 12 се прилагат *mutatis mutandis*.

Държавите-членки могат да изискват посочените разпоредби да бъдат прилагани и когато активите принадлежат на акционер или на трето лице.

2. Параграф 1 не се прилага към придобиване в хода на обичайната дейност на дружеството, придобиване по искане или под надзора на административен или съдебен орган или на фондова борса.

Член 14

При спазване на разпоредбите за намаляването на записания капитал, акционерите не могат да бъдат освободени от задължението им да изплатят вноските си.

Член 15

До съгласуването на националните закони на по-късен етап държавите-членки предприемат нужните мерки, за да изискат предоставянето на най-малко същите гаранции както посочените в членове 2 — 14, в случай на преобразуване на друг вид дружество в акционерно дружество.

Член 16

Членове 2 — 15 не засягат действието на разпоредбите на държавите-членки относно компетентността и реда за изменение на уставите или учредителните актове.

Член 17

1. Освен в случаите на намаляване на записания капитал, не може да се прави разпределяне между акционерите, когато на

последната дата от последната финансова година нетните активи, отразени в годишните доклади на дружеството, са или след такова разпределяне биха спаднали под размера на записания капитал заедно с онези резерви, които не подлежат на разпределяне по закон или според устава.

2. Ако непотърсената част от записания капитал не е включена в активите, отразени в баланса, тази сума се приспада от размера на записания капитал по параграф 1.

3. Размерът на сумите, разпределени между акционерите, не може да надвишава размера на печалбата в края на последната финансова година заедно с пренесената печалба и със сумите, изтеглени от резервите, предназначени за тази цел, намален с пренесените загуби и сумите, отнесени в резерв в съответствие със закона или устава.

4. Изразът „разпределяне“, използван в параграфи 1 и 3, включва по-конкретно изплащането на дивиденди и лихви по акциите.

5. Когато законите на държавите-членки допускат авансово изплащане на междинни дивиденди, се прилагат най-малко следните условия:

а) съставят се междинни счетоводни доклади, които показват, че средствата за разпределянето са достатъчни;

б) размерът на средствата, които ще бъдат разпределени, не може да надвишава общата печалба, получена след края на последната финансова година, за която са съставени счетоводни доклади, заедно с пренесената печалба и със сумите, изтеглени от резервите, предназначени за тази цел, и намалени с пренесените загуби и сумите, които трябва да бъдат отнесени в резерв в съответствие с изискванията на закона или устава.

6. Параграфи 1 — 5 не засягат разпоредбите на държавите-членки във връзка с увеличаването на записания капитал чрез капитализиране на резервите.

7. Законите на една държава-членка могат да предвидят дерогации от параграф 1 при инвестиционни дружества с постоянен капитал.

Изразът „инвестиционно дружество с постоянен капитал“ по смисъла на настоящия параграф означава само онези дружества:

- а) чийто изключителен предмет на дейност е инвестирането на средствата им в различни дялове и акции, земя или други активи единствено с цел разпределяне на инвестиционния риск и възползване на техните акционери от резултатите от управлението на техните активи; и
- б) които предлагат собствените си акции за изкупуване от публиката.

Доколкото в законите на държавите-членки е предвидена тази възможност, те са длъжни:

- а) да изискват от тези дружества да включат изрече инвестиционно дружество във всички документи, изброени в член 5 от Директива 2009/101/ЕО;
- б) да не позволяват на такова дружество, чиито нетни активи са спаднали под размера по параграф 1, да извършва разпределяне между акционерите, когато в последния ден на последната финансова година общата стойност на активите на дружеството, отразени в годишните му доклади, са или след такова разпределяне биха достигнали сума, пониска от един и половина пъти размера на общата стойност на задълженията на дружеството към кредиторите, отразени в годишните доклади; и
- в) да изискват от всяко такова дружество, което извършва разпределяне след спадане на нетните му активи под размера по параграф 1, да включи в годишните си доклади бележка в този смисъл.

Член 18

Всички средства, разпределени в нарушение на член 17, трябва да бъдат върнати от получилите ги акционери, ако дружеството докаже, че тези акционери са знаели за нередовността на извършеното разпределяне или с оглед на обстоятелствата не са могли да не знаят това.

Член 19

1. При сериозни загуби в записания капитал се свиква общо събрание на акционерите в срок, предвиден в законите на държавите-членки, на което се решава дали дружеството да бъде прекратено, или да бъдат предприети други мерки.

2. Държавите-членки не могат да определят като сериозна загуба по смисъла на параграф 1 цифра, която е по-висока от половината от записания капитал.

Член 20

1. Акции на едно дружество не могат да се записват от самото дружество.

2. Ако акциите на едно дружество са записани от лице, което действа от свое име, но за сметка на дружеството, смята се, че записалият е действал за своя сметка.

3. Лицата и дружествата по член 3, буква и), а при увеличаване на записания капитал — членовете на ръководния или управителния орган, са длъжни да заплатят акциите, записани в нарушение на посочения член.

Законите на една държава-членка могат да предвидят възможност едно лице да бъде освободено от това задължение, ако докаже, че то лично няма вина.

Член 21

1. Без да се засяга принципа на равното третиране на всички акционери, които са в еднакво положение и Директива 2003/6/ЕО, държавите-членки могат да разрешат на дружеството да придобива собствени акции пряко или чрез лице, действащо от свое име, но за сметка на дружеството. Доколкото такова придобиване е разрешено, държавите-членки обвързват това придобиване със следните условия:

- а) разрешението се дава от общото събрание, което определя реда и условията за такова придобиване и по-специално, максималния брой акции, които ще бъдат придобити, срока, за който се дава разрешението, чиято максимална продължителност се определя според националното законодателство, но не повече от пет години и в случай на възмездно придобиване - максималния и минималния размер на насрещната престация. Членовете на административния или управителен орган трябва да се уверят, че при всяко осъществяване на разрешено придобиване се спазват условията, посочени в букви б) и в);
- б) придобиването на акции, включително придобитите от дружеството на предходен етап, които то държи и акции, придобити от лице, действащо от свое име, но за сметка на дружеството, не може да доведе до намаляване на нетните активи под размера, посочен в член 17, параграфи 1 и 2; и
- в) само напълно изплатени акции могат да бъдат включени в трансакцията.

Освен това, държавите-членки могат да обвържат придобиването по смисъла на първа алинея с някое от следните условия:

- а) номиналната стойност или, при липсата на такава, счетоводната стойност на придобитите акции, включително тези, придобити на по-ранен етап от дружеството и държани от него, както и акциите, придобити от лице, действащо от свое име, но за сметка на дружеството, не може да надвишава границата, определена от държавите-членки; посочената граница не може да бъде по-ниска от 10 % от записания капитал;
- б) правомощието на дружеството да придобива собствени акции по смисъла на първа алинея, максималният брой акции, които могат да бъдат придобити, срока, за който се дава това правомощие и максималния или минималния размер на насрещната престация се определят в устава или учредителния акт на дружеството;
- в) дружеството спазва съответните изисквания за информиране и нотификация;
- г) държавите-членки определят дружествата, от които могат да поискат да обезсилят придобити акции, при условие че сума, равна на номиналната стойност на обезсилените акции трябва да бъде включена във фонд, който не може да бъде разпределян между акционерите, освен в случай на намаление на записания капитал; посоченият фонд може да бъде използван само за увеличаване на записания капитал чрез капитализиране на резерви; и
- д) придобиването не засяга удовлетворяването на кредиторите.

2. Законите на една държава-членка могат да предвидят изключения от параграф 1, буква а), първо изречение, когато придобиването на собствени акции е нужно, за да се предотврати сериозно и непосредствено увреждане на дружеството. В такъв случай ръководният или управителният орган уведомява следващото общо събрание за причините и характера на извършеното придобиване, за броя и номиналната стойност, а ако няма номинална стойност — за счетоводната стойност на придобитите акции, за дела от записания капитал, който те представляват, и за престацията срещу тези акции.

3. Държавите-членки могат да решат да не прилагат параграф 1, буква а), първо изречение към акции, придобити от самото дружество или от лице, което действа от свое име, но за сметка на дружеството, с цел разпределяне между служителите на това дружество или служителите на свързано дружество. Тези акции се разпределят в срок 12 месеца след придобиването им.

Член 22

1. Държавите-членки могат да решат да не прилагат член 21 за:

- а) акции, придобити в изпълнение на решение за намаляване на капитала или при обстоятелствата, посочени в член 43;
- б) акции, придобити в резултат на универсално правопримство;
- в) напълно изплатени акции, придобити безвъзмездно или от банки и други финансови институции въз основа на поръчка за изкупуване;
- г) акции, придобити по силата на юридическо задължение или в резултат на съдебно решение за защита на малцинствените акционери, по-конкретно в случай на сливане, промяна на предмета на дейност или формата на дружеството, прехвърляне на седалището в чужбина или въвеждане на ограничения върху прехвърлянето на акции;
- д) акции, притежавани от акционер, който не ги е изплатил;
- е) акции, придобити с цел обезщетяване на малцинствените акционери в свързани дружества;
- ж) напълно изплатени акции, придобити при принудителна продажба на основание съдебно решение за изплащането на дълг на притежателя на акциите към дружеството; и

з) напълно изплатени акции, емитирани от инвестиционно дружество с постоянен капитал според определеното в член 17, параграф 7, втора алинея и придобити по искане на инвеститора от това дружество или от свързано дружество. Прилага се член 17, параграф 7, трета алинея, буква а). Придобиването на посочените акции не може да има за последица намаляването на нетните активи под размера на записания капитал заедно с резервите, чието разпределяне е забранено от закона.

2. Акциите, придобити в случаите по параграф 1, букви б) — ж), трябва да бъдат отчуждени най-късно в срок три години след придобиването им, освен ако номиналната стойност, а ако няма номинална стойност — счетоводната стойност на придобитите акции, включително акциите, които дружеството евентуално е придобило чрез лице, което действа от свое име, но за сметка на дружеството, възлиза на не повече от 10 % от записания капитал.

3. Ако акциите не бъдат отчуждени в срока по параграф 2, те се обезсилват. Законите на една държава-членка могат да поставят обезсилването в зависимост от съответно намаляване на записания капитал. Такова намаляване трябва да бъде предвидено, когато придобиването на акциите, които ще бъдат обезсилени, води до спадане на нетните активи под размера по член 17, параграф 1 и 2.

Член 23

Акциите, придобити в нарушение на членове 21 и 22, се отчуждават в едногодишен срок след придобиването им. Ако те не бъдат отчуждени в този срок, прилага се член 22, параграф 3.

Член 24

1. Когато законите на една държава-членка допускат дружеството да придобива собствени акции само или чрез лице, което действа от свое име, но за сметка на дружеството, те задължително поставят притежаването на тези акции в зависимост най-малко от следните условия:

а) измежду правата, които дават акциите, правото на глас по собствени акции на дружеството задължително се суспендира;

б) ако акциите са включени в активите, отразени в баланса, в пасивите се включва резерв със същия размер, който не подлежи на разпределяне.

2. Когато законите на една държава-членка допускат дружеството да придобива собствени акции само или чрез лице, което действа от негово име, но за сметка на дружеството, те трябва да съдържат изискване годишният доклад да посочва най-малко:

а) причините за придобиванията, извършени през финансовата година;

б) броя и номиналната стойност, а ако няма номинална стойност — счетоводната стойност на акциите, придобити и отчуждени през финансовата година, и частта от записания капитал, която те представляват;

в) в случай на възмездно придобиване или отчуждаване — престацията срещу акциите;

г) броя и номиналната стойност, а ако няма номинална стойност — счетоводната стойност на всички акции, придобити и притежавани от дружеството, и частта от записания капитал, която те представляват.

Член 25

1. Когато държавите-членки разрешават на дружество, пряко или косвено, да дава авансови средства, да отпуска заеми или да предоставя гаранции с цел придобиване на негови акции от трети лица, те трябва да обвържат тези трансакции с условията, определени в алинеи 2—5.

2. Трансакциите се осъществяват на отговорност на административния или управителен орган при справедливи пазарни условия, особено по отношение на лихвата, начислена в полза на дружеството и по отношение на обезпеченията, предоставени на дружество за заемите и авансовите средства, посочени в първа алинея.

Финансовото състояние на третите лица или, в случай на многостранни трансакции, на всеки контрагент се проверява надлежно.

3. Административният или управителен орган представя трансакциите пред общото събрание за предварително одобрение, което процедира съгласно правилата за кворум и мнозинство, определени в член 44.

Административният или управителен орган представят писмен доклад пред общото събрание, посочващ:

а) мотивите за трансакцията,

б) интереса, който дружеството има от нея,

в) условията, при които се осъществява,

г) рискът, който носи по отношение на ликвидността и платежоспособността на дружеството и

д) цената, на която третото лице следва да придобие акциите.

Посоченият доклад се внася в регистъра за публикуване в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО.

4. Общата финансова подкрепа, предоставена на трети лица, не може да води до намаляване на нетните активи на дружеството под размера, посочен в член 17, параграфи 1 и 2, като се има предвид също така всяко намаление на нетните активи, което може да възникне в резултат на придобиването от страна на дружеството или за сметка на дружеството на негови акции в съответствие с член 21, параграф 1.

Дружеството включва към пасива в балансовия отчет резерв, който не подлежи на разпределяне, в размер съответстващ на общата финансова подкрепа.

5. Когато трето лице придобива чрез финансова подкрепа на дружеството собствени акции от това дружество по смисъла на член 21, параграф 1 или записва акции, издадени при увеличаване на записания капитал, такова придобиване или записване се извършва на справедлива цена.

6. Параграфи 1 — 5 не се прилагат за сделки, сключени от банки или други финансови институции в хода на обичайната им дейност, нито към сделки, осъществени с оглед придобиването на акции от или за служителите на дружеството или служителите на свързано дружество.

Въпреки това посочените трансакции не могат да имат за последица намаляването на нетните активи под размера по член 17, параграф 1.

7. Параграфи 1 — 5 не се прилагат за сделки, осъществени с оглед придобиването на акции в съответствие с член 22, параграф 1, буква з).

Член 26

В случаи когато отделни членове на административен или управителен орган на дружество, което е страна по трансакция, посочена в член 25, параграф 1, или на административен или управителен орган на предприятие-майка по смисъла на член 1 от Седма Директива 83/349/ЕИО на Съвета от 13 юни 1983 г. приета на основание член 50, параграф 2, буква ж) от Договора относно консолидираните счетоводни отчети⁽¹⁾ или самото предприятие-майка, както и физически лица, действащи от свое име, но за сметка на такива членове или такова предприятие, са страни по такава трансакция, държавите-членки предоставят подходящи гаранции трансакцията да не противоречи на интересите на дружеството.

Член 27

1. Приемането на собствени акции на дружеството като обезпечение от самото дружество или чрез лице, което действа от свое име, но за сметка на дружеството, се третира като придобиване по смисъла на член 21, член 22, параграф 1 и членове 24 и 25.

2. Държавите-членки могат да решат да не прилагат параграф 1 за сделки, сключени с банки и други финансови институции в хода на обичайната им дейност.

⁽¹⁾ ОВ L 193, 18.7.1983 г., стр. 1. Бел. ред.: заглавието на Директива 83/349/ЕИО е адаптирано, за да се отчете преномерирането на членовете на Договора за създаването на Европейската общност в съответствие с член 5 от Договора от Лисабон; първоначално то съдържащо позоваване на член 54, параграф 3, буква ж) от Договора.

Член 28

1. Записването, придобиването или притежаването на акции в акционерно дружество от друго дружество по смисъла на член 1 от Директива 2009/101/ЕО, в което акционерното дружество пряко или непряко притежава мнозинството от правата на глас или върху което то може пряко или непряко да упражнява контрол, се смята за извършено от самото акционерно дружество.

Първа алинея се прилага и когато другото дружество се регулира от правото на трета страна и е учредено в правна форма, аналогична на изброените в член 1 от Директива 2009/101/ЕО.

Въпреки това, когато акционерното дружество непряко притежава мнозинство от правата на глас или може непряко да упражнява господстващо влияние, държавите-членки не са длъжни да прилагат първа и втора алинеи, ако предвидят суспендиране на правата на глас, дадени от онези акции на акционерното дружество, които другото дружество притежава.

2. Доколкото не е извършено координиране на националното законодателство относно обединенията на дружества, държавите-членки могат:

а) да определят случаите, в които едно акционерно дружество се смята за способно да упражнява господстващо влияние върху друго дружество; ако една държава-членка използва тази възможност, нейното национално право задължително трябва да предвижда, че акционерното дружество упражнява господстващо влияние, ако:

— има право да назначава или освобождава мнозинството от членовете на администриращия, управителния или надзорния орган и същевременно е акционер или съдружник в другото дружество, или

— е акционер или съдружник в другото дружество и единствено контролира мнозинството от правата на глас на своите акционери или съдружници според споразумение, сключено с другите акционери или съдружници в това дружество.

Държавите-членки не са длъжни да предвиждат други случаи извън посочените в първото и второто тире;

- б) да определят случаите, в които едно акционерно дружество се смята за непряко притежаващо правата на глас или способно непряко да упражнява господстващо влияние;
- в) да посочат обстоятелствата, при които едно акционерно дружество се смята за притежаващо правата на глас.

3. Държавите-членки не са длъжни да прилагат първа и втора алинеи на параграф 1, когато записването, придобиването или притежаването се извършват от името на лице, което е различно от лицето, записващо, придобиващо или притежаващо акциите и което не е нито акционерното дружество, посочено в първа алинея, нито друго дружество, в което акционерното дружество пряко или непряко притежава мнозинството от правата на глас или върху което то може пряко или непряко да упражнява контрол.

4. Държавите-членки не са длъжни да прилагат първа и втора алинеи на параграф 1, когато записването, придобиването или притежаването се осъществяват от другото дружество в качеството му и в хода на дейността му като дилър на ценни книжа по занятие, при условие че то е член на фондова борса, разположена или функционираща в държава-членка, или е одобрено или контролирано от орган на държава-членка, компетентен да упражнява надзор върху професионалните дилъри на ценни книжа, които по смисъла на настоящата директива могат да включват и кредитните институции.

5. Държавите-членки не са длъжни да прилагат първа и втора алинеи на параграф 1, когато акциите на едно акционерно дружество, притежавани от друго дружество, са придобити преди отношението между двете дружества да съответства на критериите, посочени в първа алинея.

Независимо от това, правата на глас, дадени от тези акции, се суспендират и акциите се вземат предвид, когато се определя дали е спазено условието по член 21, параграф 1, буква б).

6. Държавите-членки не са длъжни да прилагат член 22, втора и трета алинеи или член 23, когато акциите на едно акционерно дружество се придобиват от друго дружество, при условие че предвидят:

- а) суспендиране на правата на глас, дадени от акциите на акционерното дружество, които другото дружество притежава, и
- б) задължение на членовете на администриращия или управителния орган на акционерното дружество да изкупят обратно

от другото дружество акциите по член 22, втора и трета алинеи, и член 23 на цената, на която ги е придобило другото дружество; тази санкция не се прилага само когато членовете на администриращия или управителния орган на акционерното дружество докажат, че дружеството не е взело никакво участие при записването на въпросните акции или при тяхното придобиване.

Член 29

1. Общото събрание взема решение за всяко увеличаване на капитала. Както решението, така и увеличаването на записания капитал се публикуват по реда, предвиден в законите на всяка държава-членка в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО.

2. Независимо от това уставът, учредителният акт или решението на общото събрание, което трябва да се публикуват в съответствие с правилата на параграф 1, могат да разрешат увеличаване на записания капитал до максимален размер, установен в тях с оглед на максималния размер, предвиден в закона. При нужда решение за увеличаване на записания капитал в рамките на така установения размер се взема от органа на дружеството, овластен да направи това. Това правомощие на съответния орган важи за максимален срок от пет години и може да се поднови един или повече пъти от общото събрание, всеки път за срок не по-дълъг от пет години.

3. Когато има няколко класа акции, решението на общото събрание за увеличаване на капитала по параграф 1 или овластяването да се увеличи капиталът по параграф 2 се гласуват отделно от всеки клас акционери, чиито права се засягат от трансакцията.

4. Този член се прилага към емитирането на всички ценни книжа, които могат да бъдат превърнати в акции или дават право да се запишат акции, но не и към превръщането на тези ценни книжа или упражняването на правото за записване.

Член 30

Най-малко 25 % от номиналната стойност, а ако няма номинална стойност — от счетоводната стойност на акциите, емитирани възмездно при увеличаване на записания капитал, трябва да бъдат заплатени. Когато се предвижда емисионна стойност, по-висока от номиналната, премията се заплаща изцяло.

Член 31

1. Когато при увеличаване на записания капитал акциите се емитират срещу непарична вноска, тя се прави изцяло в петгодишен срок от датата на решението за увеличаване на записания капитал.

2. Вноската по параграф 1 се отразява в доклад, съставен, преди да се извърши увеличаването на капитала, от един или няколко експерти, които са независими от дружеството и са назначени или одобрени от административен или съдебен орган. Тези експерти могат да бъдат физически лица, както и юридически лица и дружества според законите на всяка държава-членка.

Прилагат се член 10, параграфи 2 и 3 и членове 11 и 12.

3. Държавите-членки могат да решат да не прилагат параграф 2 в случай на увеличаване на записания капитал, извършено с оглед осъществяване на сливане, разделяне или публично предложение за изкупуване или замяна на акции и с цел плащане на акционерите на придобиваното дружество, разделяното дружество или на дружеството, обект на публичното предложение за изкупуване или замяна на акции.

Въпреки това, в случай на сливане или разделяне държавите-членки прилагат първа алинея, само ако е изготвен доклад от един или повече независими експерти във връзка с плана за сливане или разделяне.

Ако държавите-членки решат да прилагат параграф 2 в случай на сливане или разделяне, те могат да предвидят, че докладът съгласно настоящия член и докладът от един или повече независими експерти във връзка с плана за сливане или разделяне могат да бъдат изготвени от същия експерт или експерти.

4. Държавите-членки могат да не прилагат параграф 2, ако всички акции, емитирани при увеличаването на записания капитал, се емитират срещу непарични вноски на едно или няколко дружества, при условие че всички акционери в дружеството, което получава вноската, се съгласят да не се съставя експертен доклад и са спазени условията по член 10, параграф 4, букви б) — е).

Член 32

Когато увеличението на капитала не е записано изцяло, капиталът се увеличава само със стойността на записаните акции, ако условията на емисията изрично допускат такава възможност.

Член 33

1. Когато капиталът се увеличава срещу парична вноска, акциите трябва да бъдат предложени за предпочитително изкупуване на акционерите пропорционално на участието им в капитала, представено от вече притежаваните от тях акции.

2. Законите на една държава-членка:

а) могат да предвидят, че параграф 1 не се прилага към акции, които дават ограничено право на участие в разпределянето по смисъла на член 17 и/или в активите на дружеството при ликвидация; или

б) могат да допускат, ако записаният капитал на дружество с няколко класа акции, които носят различни права на глас или участие в разпределянето по смисъла на член 17 или в активите при ликвидация, се увеличава чрез емитиране на нови акции само в един от тези класове, правото на предпочитително изкупуване от акционерите от други класове да се упражнява само след упражняването на същото право от акционерите в класа, в който се емитират новите акции.

3. Предложението за предпочитително изкупуване и срокът, в който трябва да се упражни същото право, се публикуват в националния вестник, определен в съответствие с Директива 2009/101/ЕО. Не е задължително законите на държавите-членки да предвиждат публикуване, когато всички акции на дружеството са поименни. В този случай всички акционери на дружеството се уведомяват писмено. Правото на предпочитително изкупуване се упражнява в срок, не по-къдетък от 14 дни от датата на публикуване на предложението или от датата на изпращане на писмата на акционерите.

4. Правото на предпочитително изкупуване не може да бъде ограничено или отменено от устава или учредителния акт. Това обаче може да бъде направено с решение на общото събрание. Ръководният или управителният орган трябва да бъде задължен да представи пред събранието писмен доклад, който посочва причините за ограничаването или отмяната на правото на предпочитително изкупуване и обосновава предложената емисионна цена. Общото събрание действа в съответствие с правилата за кворум и мнозинство, установени в член 44. Решението му се публикува по реда, предвиден в законите на всяка държава-членка, в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО.

5. Законите на една държава-членка могат да предвидят, че уставът, учредителният акт или общото събрание, като действия в съответствие с правилата за кворум, мнозинство и публикуване по параграф 4, могат да предоставят правомощието за ограничаване или отмяна на правото на предпочитително изкупуване на дружествения орган, който е овластен да взема решения за увеличаване на записания капитал в рамките на уставния капитал. Посоченото правомощие не може да бъде предоставено за по-дълъг срок от правомощието по член 29, параграф 2.

6. Параграфи 1 — 5 се прилагат към емитирането на всички ценни книжа, които могат да бъдат превръщани в акции или дават правото да се запишат акции, но не и към превръщането на тези ценни книжа или упражняването на правото на записване.

7. Правото на предпочитително изкупуване не се изключва по смисъла на параграфи 4 и 5, когато по силата на решението за увеличаване на записания капитал акциите се емитират в полза на банки или други финансови институции с цел да бъдат предложени на акционерите на дружеството в съответствие с параграфи 1 и 3.

Член 34

Всяко намаляване на записания капитал, освен намаляването с решение на съда, се извършва по решение на общото събрание в съответствие с правилата за кворум и мнозинство, установени в член 44, без да се засяга действието на членове 40 и 41. Решението се публикува по реда, предвиден в законите на всяка държава-членка в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО.

В съобщението за свикване на събранието се посочват най-малко целта на намаляването и начинът на извършването му.

Член 35

Когато има няколко класа акции, решението на общото събрание за намаляване на записания капитал се гласува отделно от всеки клас акционери, чиито права се засягат от операцията.

Член 36

1. В случай на намаляване на записания капитал, кредиторите, чиито вземания предшестват публикуването на решението за намаляване на капитала, ще имат поне правото да получат обезпечение за вземанията, които не са станали дължими към датата на публикуване. Държавите-членки не могат да игнорират това право, освен ако кредиторът не разполага с достатъчни гаранции или тези гаранции не са необходими, с оглед активите на дружеството.

Държавите-членки определят условията за упражняването на правото, предвидено в първа алинея. Във всички случаи, държавите-членки гарантират, че кредиторите имат право да се обърнат към съответен административен или съдебен орган за да получат подходящи гаранции, ако могат да удостоверят, че в резултат на намаляването на записания капитал удовлетворяването на техните вземания е изложено на риск и те не са получили съответни гаранции от дружеството.

2. Законите на държавите-членки също трябва да предвидят, че намаляването е нищожно или не се извършва плащане на акционерите, докато кредиторите не получат удовлетворение или съдът се произнесе против уважаването на молбата им.

3. Настоящият член се прилага когато намаляването на записания капитал се дължи на пълно или частично освобождаване от изплащане на останалата част от вноските на акционерите.

Член 37

1. Държавите-членки не са длъжни да прилагат член 36 към намаляване на записания капитал, извършено с цел покриване на претърпени загуби или отнасяне на парични суми в резерв, при условие че след тази операция размерът на този резерв е не по-висок от 10 % от намаления записан капитал. Този резерв може да се разпределя между акционерите само при намаляване на записания капитал; той може да се използва само за покриване на претърпени загуби или за увеличаване на записания капитал чрез капитализиране на резерва, доколкото държавите-членки допускат такава операция.

2. В случаите по параграф 1 законите на държавите-членки трябва да предвидят нужните мерки, за да се гарантира, че сумите, получени от намаляването на записания капитал, не могат да се използват за плащания, за разпределяне между акционерите или за освобождаване на акционерите от задължението им да направят вноските си.

Член 38

Записаният капитал не може да се намалява до размер, по-нисък от минималния капитал, предвиден в съответствие с член 6.

Държавите-членки могат да допуснат такова намаляване, ако наред с това предвидят, че решението за намаляване на записания капитал поражда последици само когато той бъде увеличен до размер най-малко равен на предписания минимум.

Член 39

Когато законите на една държава-членка разрешават пълно или частично обратно изкупуване на записания капитал, без той да бъде намаляван, те са длъжни да изискват най-малко спазването на следните условия:

- а) когато уставът или учредителният акт предвиждат обратно изкупуване, решение за последното се взема от общото събрание, което гласува поне в съответствие с обичайните условия за кворум и мнозинство; когато уставът или учредителният акт не предвиждат обратно изкупуване, решение за последното се взема от общото събрание, което действа поне при условията за кворум и мнозинство, установени в член 44; решението се публикува по реда, предписан от законите на всяка държава-членка, в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО;
- б) за целите на обратното изкупуване могат да се използват само суми, предназначени за разпределяне по смисъла на член 17, параграфи 1 — 4;
- в) акционерите, чиито акции се изкупуват обратно, запазват правата си в дружеството, с изключение на правата за изплащане на тяхната вноска и за участие в разпределянето на първоначален дивидент по неизкупените акции.

Член 40

1. Когато законите на една държава-членка допускат дружествата да намаляват записания си капитал чрез принудително обезсилване, те трябва да съдържат изискване да се спазват най-малко следните условия:

- а) принудителното обезсилване трябва да бъде предписано или разрешено от устава или учредителния акт, преди акциите, които ще бъдат обезсилени, да са записани;
- б) когато принудителното обезсилване е разрешено по принцип от устава или учредителния акт, решение за него се взема от общото събрание, освен ако то е единодушно одобрено от засегнатите акционери;

в) дружественият орган, който взема решение за принудителното обезсилване, определя условията и реда за него, освен ако те не са определени от устава или учредителния акт;

г) прилага се член 36, освен при напълно изплатени акции, които са предоставени на дружеството безвъзмездно или са обезсилени, като се използват суми, предназначени за разпределяне в съответствие с член 17, параграфи 1 — 4; в тези случаи в резерв се отнася сума, равна на номиналната стойност, а ако няма номинална стойност — на счетоводната стойност на всички обезсилени акции; посоченият резерв може да бъде разпределян между акционерите само при намаляване на записания капитал; той може да се използва само за покриване на претърпени загуби или за увеличаване на записания капитал чрез капитализиране на резерва, доколкото държавите-членки допускат такава операция; и

д) решението за принудителното обезсилване се публикува по реда, предвиден в законите на всяка държава-членка в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО.

2. В случаите, посочени в параграф 1 от настоящия член, не се прилагат член 34, параграф 1 и членове 35, 37 и 44.

Член 41

1. При намаляване на записания капитал чрез обезсилване на акции, придобити от самото дружество или от лице, което действа от свое име, но за сметка на дружеството, решение за обезсилването винаги се взема от общото събрание.

2. Прилага се член 36, освен ако акциите са напълно изплатени и са придобити безвъзмездно или чрез използване на суми, предназначени за разпределяне в съответствие с член 17, параграфи 1 — 4; в тези случаи в резерв се отнася сума, равна на номиналната стойност, а ако няма номинална стойност — на счетоводната стойност на всички обезсилени акции. Посоченият резерв може да се разпределя между акционерите само при намаляване на капитала. Той може да се използва само за покриване на претърпени загуби или за увеличаване на записания капитал чрез капитализиране на резерва, доколкото законите на държавите-членки допускат такава операция.

3. В случаите посочени в параграф 1 от настоящия член не се прилагат членове 35, 37 и 44.

Член 42

В случаите, посочени от член 39, член 40, параграф 1, буква б) и член 41, параграф 1, когато има няколко класа акции, решението на общото събрание за обратното изкупуване на записания капитал или намаляването му чрез обезсилване на акции се гласува отделно от всеки клас от акционери, чиито права се засягат от операцията.

Член 43

Когато законите на държавите-членки разрешават дружествата да издават акции, подлежащи на обратно изкупуване, те задължително изискват при обратното изкупуване да се спазват най-малко следните условия:

- а) обратното изкупуване трябва да бъде разрешено от устава или учредителния акт на дружеството, преди акциите, подлежащи на изкупуване, да бъдат записани;
- б) акциите трябва да бъдат изцяло изплатени;
- в) условията и редът за обратното изкупуване се предвиждат в устава или в учредителния акт на дружеството;
- г) обратното изкупуване може да се извърши само при използване на суми, предназначени за разпределяне в съответствие с член 17, параграфи 1 — 4, или на приходите от новата емисия, пусната с цел извършване на изкупуването;
- д) сума, равна на номиналната стойност, а ако няма номинална стойност — на счетоводната стойност на всички изкупени акции, се отнася в резерв, който може да се разпределя между акционерите само в случай на намаляване на записания капитал; резервът може да се използва само с цел увеличаване на записания капитал чрез капитализиране на резервите;
- е) буква д) не се прилага към обратно изкупуване чрез приходите от нова емисия, пусната с цел извършване на изкупуването;
- ж) когато се предвижда изплащане на премия на акционерите вследствие на обратно изкупуване, премията може да бъде изплатена само от сумите, предназначени за разпределяне в съответствие с член 17, параграфи 1 — 4, или от резерв, различен от посочения в буква д) от този член, който може да се разпределя между акционерите само при намаляване на

записания капитал; посоченият резерв може да се използва само с цел увеличаване на записания капитал чрез капитализиране на резервите, за покриване на разносните по член 3, буква й), за разносните по емитирането на акции или облигации или за изплащане на премия на притежателите на акции или облигации, подлежащи на обратно изкупуване;

- з) съобщението за обратното изкупуване се публикува по реда, предвиден в законите на всяка държава-членка в съответствие с член 3 от Директива 2009/101/ЕО.

Член 44

В законите на държавите-членки се предвижда, че решенията по член 33, параграфи 4 и 5 и членове 34, 35, 39 и 42 се вземат с мнозинство най-малко две-трети от гласовете, давани от представените ценни книжа или представения капитал.

В законите на държавите-членки може да се предвиди, че е достатъчно обикновено мнозинство от гласовете, посочени в първа алинея, когато е представен най-малко половината от записания капитал.

Член 45

1. Държавите-членки могат да дерогират член 9, първа алинея, член 21, параграф 1, буква а), първото изречение и членове 29, 30 и 33, доколкото такива дерогации са необходими за приемането или прилагането на разпоредбите, които имат за цел да насърчат участието на работниците или други групи лица, определени в националното законодателство, в капитала на предприятията.

2. Държавите-членки могат да не прилагат член 21, параграф 1, буква а), първо изречение и членове 34, 35, 40, 41, 42 и 43 към дружества, учредени по особен закон, които емитират едновременно капиталови акции и работнически акции; последните се емитират в полза на служителите на дружеството като общност, представлявана в общото събрание на акционерите от пълномощници с право на глас.

Член 46

За целите на приложението на настоящата директива законите на държавите-членки гарантират равното третиране на всички акционери с еднакво положение.

Член 47

1. Държавите-членки могат да решат да не прилагат член 3, букви ж), и), й) и к) към дружества, съществуващи към датата на влизане в сила на закони, подзаконови актове и административни разпоредби, приети в съответствие с изпълнение на Директива 77/91/ЕИО.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното право, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 48

Директива 77/91/ЕИО, изменена с актовете, посочени в приложение II, част А се отменя, без да се засягат задълженията на държавите-членки относно крайните срокове за транспониране в националното право и за прилагане на директивите, които са посочени в приложение II, част Б.

Позоваванията на отмената директива се считат за позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствието в приложение III.

Член 49

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 50

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Страсбург на 25 октомври 2012 година.

За Европейския парламент

Председател

M. SCHULZ

За Съвета

Председател

A. D. MAVROYIANNIS

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ВИДОВЕ ДРУЖЕСТВА, ПОСОЧЕНИ В ЧЛЕН 1, ПАРАГРАФ 1, ПЪРВА АЛИНЕЯ

— В Белгия:

Société anonyme/Naamloze vennootschap;

— в България:

Акционерно дружество;

— в Чешката република:

Akciová společnost;

— в Дания:

Aktieselskab;

— в Германия:

Aktiengesellschaft;

— в Естония:

Aktsiaselts;

— в Ирландия:

Public company limited by shares,

Public company limited by guarantee and having a share capital;

— за Гърция:

Ανώνυμη εταιρία;

— в Испания:

Sociedad anónima;

— във Франция:

Société anonyme;

— в Италия:

Società per azioni;

— в Кипър:

Δημόσιες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με μετοχές, δημόσιες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με εγγύηση που διαθέτουν μετοχικό κεφάλαιο;

— в Латвия:

Akciju sabiedrība;

— в Литва:

Aksinė bendrovė;

— в Люксембург:

Société anonyme;

- в Унгария:
Nyilvánosan működő részvénytársaság;
 - в Малта:
Kumpanija pubblika/Public limited liability company;
 - в Нидерландия:
Naamloze vennootschap;
 - в Австрия:
Aktiengesellschaft;
 - в Полша:
Spółka akcyjna;
 - в Португалия:
Asociedade anónima;
 - в Румъния:
Societate pe acțiuni;
 - в Словения:
Delniška družba;
 - в Словакия:
Akciová spoločnosť;
 - във Финландия:
Julkinen osakeyhtiö/publikt aktiebolag;
 - в Швеция:
Aktiebolag;
 - в Обединеното кралство:
Public company limited by shares,
Public company limited by guarantee and having a share capital.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ЧАСТ А

Отменената директива и нейните последователни изменения

(посочени в член 48)

Директива 77/91/ЕИО на Съвета
(ОВ L 26, 31.1.1977 г., стр. 1)

Приложение I, точка III, буква В от Акта за присъединяване от 1979 г.
(ОВ L 291, 19.11.1979 г., стр. 89)

Приложение I към Акта за присъединяване от 1985 г.
(ОВ L 302, 15.11.1985 г., стр. 157)

Директива 92/101/ЕИО на Съвета
(ОВ L 347, 28.11.1992 г., стр. 64)

Приложение I, точка XI, буква А от Акта за присъединяване от 1994 г.
(ОВ С 241, 29.8.1994 г., стр. 194)

Приложение II, точка 4, буква А от Акта за присъединяване от 2003 г.
(ОВ L 236, 23.9.2003 г., стр. 338)

Директива 2006/68/ЕО на Европейския парламент и на Съвета
(ОВ L 264, 25.9.2006 г., стр. 32)

Директива 2006/99/ЕО на Съвета
(ОВ L 363, 20.12.2006 г., стр. 137)

Единствено буква А, параграф 2 от приложението

Директива 2009/109/ЕО на Европейския парламент и на Съвета
(ОВ L 259, 2.10.2009 г., стр. 14)

Единствено член 1

ЧАСТ Б

Срокове за транспониране в националното право и за прилагане

(посочени в член 48)

Директива	Срок за транспониране	Дата на прилагане
77/91/ЕИО	17 декември 1978 г.	—
92/101/ЕИО	31 декември 1993 г.	1 януари 1995 г.
2006/68/ЕО	15 април 2008 г.	—
2006/99/ЕО	1 януари 2007 г.	—
2009/109/ЕО	30 юни 2011 г.	—

ПРИЛОЖЕНИЕ III

ТАБЛИЦА НА СЪОТВЕТВИЕТО

Директива 77/91/ЕИО	Настоящата директива
Член 1, параграф 1, първа алинея, уводни думи	Член 1, параграф 1, първа алинея
Член 1, параграф 1, първа алинея, първо — двадесет и седмо тире и седмо тире	Приложение I
Член 1, параграф 1, втора алинея	Член 1, параграф 1, втора алинея
Член 1, параграф 2	Член 1, параграф 2
Член 2, уводни думи	Член 2, уводни думи
Член 2, буква а)	Член 2, буква а)
Член 2, буква б)	Член 2, буква б)
Член 2, буква в), първо тире	Член 2, буква в)
Член 2, буква в), второ тире	Член 2, буква г)
Член 2, буква г)	Член 2, буква д)
Член 2, буква д)	Член 2, буква е)
Членове 3 — 5	Членове 3 — 5
Член 6, параграф 1, първа алинея	Член 6, параграф 1
Член 6, параграф 1, втора алинея	—
Член 6, параграф 2	—
Член 6, параграф 3	Член 6, параграф 2
Член 7	Член 7
Член 8, параграф 1	Член 8, първа алинея
Член 8, параграф 2	Член 8, втора алинея
Член 9, параграф 1	Член 9, първа алинея
Член 9, параграф 2	Член 9, втора алинея
Член 10	Член 10
Член 10а, параграф 1, първа алинея	Член 11, параграф 1, първа алинея
Член 10а, параграф 1, втора алинея, първо изречение	Член 11, параграф 1, втора алинея
Член 10а, параграф 1, втора алинея, второ изречение	Член 11, параграф 1, трета алинея
Член 10а, параграф 2, първа алинея	Член 11, параграф 2, първа алинея
Член 10а, параграф 2, втора алинея, първо изречение	Член 11, параграф 2, втора алинея

Директива 77/91/ЕИО	Настоящата директива
Член 10а, параграф 2, втора алинея, второ изречение	Член 11, параграф 2, трета алинея
Член 10а, параграф 2, трета алинея, първо изречение	Член 11, параграф 2, четвърта алинея
Член 10а, параграф 2, трета алинея, второ изречение	Член 11, параграф 2, пета алинея
Член 10а, параграф 3	Член 11, параграф 3
Член 10б	Член 12
Член 11, параграф 1, първа алинея, първо изречение	Член 13, параграф 1, първа алинея
Член 11, параграф 1, първа алинея, второ изречение	Член 13, параграф 1, втора алинея
Член 11, параграф 1, втора алинея	Член 13, параграф 1, трета алинея
Член 11, параграф 2	Член 13, параграф 2
Член 12	Член 14
Член 13	Член 15
Член 14	Член 16
Член 15, параграф 1, буква а)	Член 17, параграф 1
Член 15, параграф 1, буква б)	Член 17, параграф 2
Член 15, параграф 1, буква в)	Член 17, параграф 3
Член 15, параграф 1, буква г)	Член 17, параграф 4
Член 15, параграф 2	Член 17, параграф 5
Член 15, параграф 3	Член 17, параграф 6
Член 15, параграф 4, първа алинея	Член 17, параграф 7, първа алинея
Член 15, параграф 4, втора алинея, първо тире	Член 17, параграф 7, втора алинея, буква а)
Член 15, параграф 4, втора алинея, второ тире	Член 17, параграф 7, втора алинея, буква б)
Член 15, параграф 4, трета алинея	Член 17, параграф 7, трета алинея
Член 16	Член 18
Член 17	Член 19
Член 18	Член 20
Член 19, параграф 1, първа алинея	Член 21, параграф 1, първа алинея
Член 19, параграф 1, втора алинея, подточки i) — v)	Член 21, параграф 1, втора алинея, букви а) — д)
Член 19, параграфи 2 и 3	Членове 21, параграфи 2 и 3

Директива 77/91/ЕИО	Настоящата директива
Член 20	Член 22
Член 21	Член 23
Член 22	Член 24
Член 23, параграф 1, първа алинея	Член 25, параграф 1
Член 23, параграф 1, втора алинея, първо изречение	Член 25, параграф 2, първа алинея
Член 23, параграф 1, втора алинея, второ изречение	Член 25, параграф 2, втора алинея
Член 23, параграф 1, трета алинея, първо изречение	Член 25, параграф 3, първа алинея
Член 23, параграф 1, трета алинея, първа част от второ изречение	Член 25, параграф 3, втора алинея, уводни думи
Член 23, параграф 1, трета алинея, втора част от второ изречение	Член 25, параграф 3, втора алинея, букви а) — д)
Член 23, параграф 1, трета алинея, трето изречение	Член 25, параграф 3, трета алинея
Член 23, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение	Член 25, параграф 4, първа алинея
Член 23, параграф 1, четвърта алинея, второ изречение	Член 25, параграф 4, втора алинея
Член 23, параграф 1, пета алинея	Член 25, параграф 5
Член 23, параграф 2, първо изречение	Член 25, параграф 6, първа алинея
Член 23, параграф 2, второ изречение	Член 25, параграф 6, втора алинея
Член 23, параграф 3	Член 25, параграф 7
Член 23а	Член 26
Член 24	Член 27
Член 24а, параграф 1, буква а)	Член 28, параграф 1, първа алинея
Член 24а, параграф 1, буква б)	Член 28, параграф 1, втора алинея
Член 24а, параграф 2	Член 28, параграф 1, трета алинея
Член 24а, параграф 3	Член 28, параграф 2
Член 24а, параграф 4, буква а)	Член 28, параграф 3
Член 24а, параграф 4, буква б)	Член 28, параграф 4
Член 24а, параграф 5	Член 28, параграф 5
Член 24а, параграф 6	Член 28, параграф 6
Член 25	Член 29
Член 26	Член 30

Директива 77/91/ЕИО	Настоящата директива
Член 27	Член 31
Член 28	Член 32
Член 29	Член 33
Член 30	Член 34
Член 31	Член 35
Член 32	Член 36
Член 33	Член 37
Член 34, първо изречение	Член 38, първа алинея
Член 34, второ изречение	Член 38, втора алинея
Член 35	Член 39
Член 36	Член 40
Член 37	Член 41
Член 38	Член 42
Член 39	Член 43
Член 40, параграф 1	Член 44, първа алинея
Член 40, параграф 2	Член 44, втора алинея
Член 41	Член 45
Член 42	Член 46
Член 43, параграф 1	—
Член 43, параграф 2, първа алинея	Член 47, параграф 1
Член 43, параграф 2, втора и трета алинея	—
Член 43, параграф 3	Член 47, параграф 2
—	Член 48
—	Член 49
Член 44	Член 50
—	Приложение II
—	Приложение III

ЦЕНИ ЗА АБОНАМЕНТ ЗА 2012 г. (без ДДС, с включени разходи за стандартна доставка)

Официален вестник на ЕС, серии L + C, единствено на хартиен носител	на 22 официални езика на ЕС	1 200 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серии L + C, на хартиен носител + годишно сборно издание на DVD	на 22 официални езика на ЕС	1 310 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серия L, единствено на хартиен носител	на 22 официални езика на ЕС	840 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серии L + C, месечно издание на DVD (сборно издание)	на 22 официални езика на ЕС	100 EUR за годишен абонамент
Притурка към Официален вестник (серия S — Договори за обществени поръчки и процедури по възлагане), DVD, едно издание на седмица	многоезичен: на 23 официални езика на ЕС	200 EUR за годишен абонамент
Официален вестник на ЕС, серия C — Конкурси	на език/езици в зависимост от конкурса	50 EUR за годишен абонамент

Абонамент за *Официален вестник на Европейския съюз*, издаван на официалните езици на Европейския съюз, може да се направи за 22 езикови версии. Един абонамент включва сериите L (Законодателство) и C (Информация и известия).

За всяка езикова версия се прави отделен абонамент.

Съгласно Регламент (ЕО) № 920/2005 на Съвета, публикуван в Официален вестник L 156 от 18 юни 2005 г., според който институциите на Европейския съюз временно не са задължени да съставят всички актове на ирландски език и да ги публикуват на този език, изданията на Официален вестник на ирландски език се разпространяват отделно.

Абонаментът за притурката към Официален вестник (серия S — Договори за обществени поръчки и процедури по възлагане) включва всички 23 официални езикови версии в едно общо многоезиково DVD.

Абонатите на *Официален вестник на Европейския съюз* имат право, след заявка, да получат различните приложения към Официален вестник без допълнително заплащане. Информация за публикуването на приложенията се предоставя чрез съобщения за читателите, включени в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Продажби и абонаменти

Абонаментът за различните платени периодични издания, като например *Официален вестник на Европейския съюз*, може да бъде направен чрез всички наши търговски представители.

Списъкът на търговските представители е достъпен на адрес:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_bg.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) предлага директен безплатен достъп до законодателството на Европейския съюз. Този интернет сайт дава възможност за справка с *Официален вестник на Европейския съюз* и включва договорите, законодателството, юриспруденцията и подготвените законодателни актове.

За подробна информация за Европейския съюз посетете интернет сайта: <http://europa.eu>

